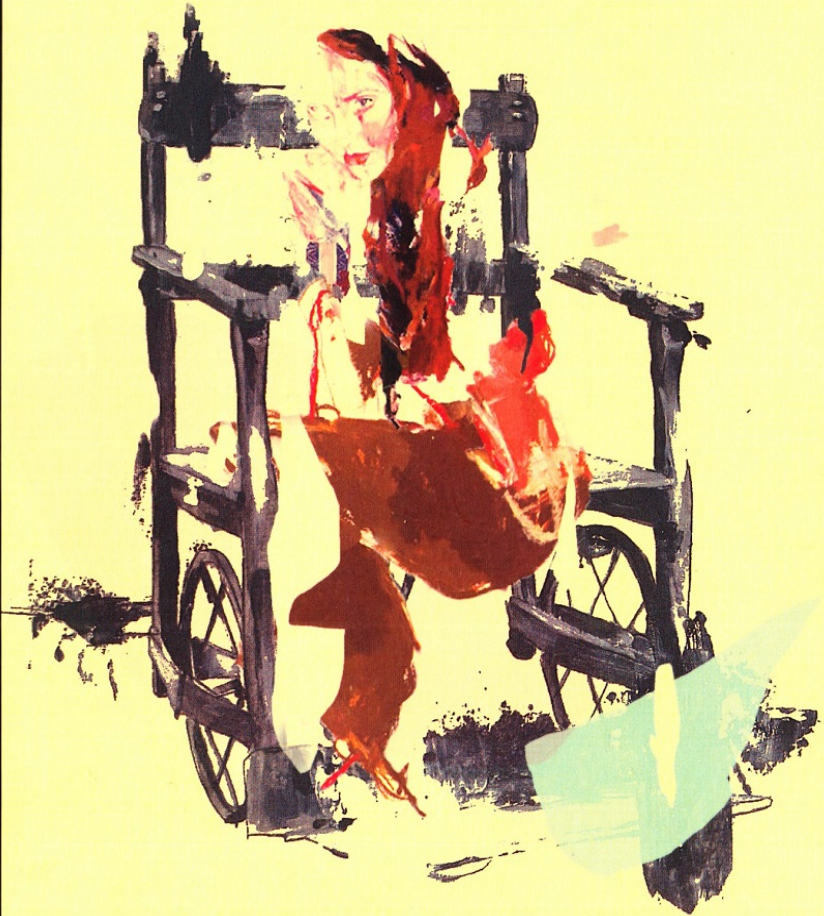

İnan Çetin

Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise

ROMAN

YKY

Yapı Kredi
Yayınları

UZUN BİR ÖMÜR İÇİN UZUN BİR ELBİSE

İnan Çetin 1966 yılında doğdu. İlk ve ortaokulu Tunceli'de, liseyi İstanbul'da okudu. AÜ İktisat Fakültesi'nde Kamu Yönetimi okurken kütüphanecilik, kitapçılık, yayıncılık işleriyle uğraşmaya başladı. Kütüphanecilik ve kitapçılık yaptığı dönemde tarih, felsefe, teoloji, sanat tarihi ve resim alanlarında özel dersler aldı. Çeşitli dergilerde inceleme ve eleştiri yazıları da kaleme alan yazarın *Doğu Öyküleri* başlıklı bir öykü seçkisi ve *Mevlana Kimdi?* adlı bir de çocuk kitabı var.

Roman: *İblisname – Bir Hayalin Gerçek Tarihi* (2007), *Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise* (2013).

Öykü: *Bin Yapraklı Lotus* (2003), *İçimizdeki Şato* (2005).

İNAN ÇETİN

**Uzun Bir Ömür İçin
Uzun Bir Elbise**

Roman

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3991
Edebiyat - 1128

Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise / İnan Çetin

Kitap editörü: Murat Yalçın
Düzeltili: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

1. baskı: İstanbul, Ekim 2013
ISBN 978-975-08-2649-8

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

Leyla Beni Fuat'la Tanıştırıyor

*Bu dünya neye benzer söyleyeyim mi?
İnsanın rüyasında gördüğü şeylere.*

Feridüddin-i Attar

“Anlatacaklarımın hoş şeyler olduğunu söyleyemem, ancak uzun süreden beri suskunum, bu da pek hoş sayılmaz.”

Odada uzun bir sessizlik oldu. Bunca yıldır belleğine ağırlık veren her neyse yavaş yavaş gözlerine çöküyor, yaşlı insanlarda pek rastlanmayan bir hız, bir esneklikle yüzünü sık sık ışığa dönüyordu. Beni ona en fazla yakınlaştıran şey neydi, şimdi tam olarak söyleyemem ama saygı gösterilmesi gereken ender insanlardandı.

Geniş çevrelerce tanınmıyordum henüz, dergilerde birkaç yazım ve bir kitabım yayımlanmıştı ama anılarını yazdırmak için beni seçmişti. Çok yaşlıydı: Lekelerle kaplı elleri, kadim bir beklentinin, neredeyse ilahi bir adaletin sembolüymüş gibi parlayan yorgun gözleri, kalın beyaz kaşları, boğuk sesiyle mitolojik tanrıları andırıyordu.

Beni onunla Leyla tanıştırdı. O zamanlar, her ne kadar yazıp çizen biri olsam da her şeyin, insanın da, eşyanın da yalnızca dış kabuğunu görüyordum ki, ancak bir aptal böyle bakar dünyaya. Ama

değişiyordum. Hayatım boyunca arzuladığım, nihayet bir parçası olduğum şeylerden uzaklaştıkça zihnim açılıyordu.

Fuat, yaşı iddia ettiğim gibi epey ilerlemiş olsa da pörsümüş bir ihtiyar olmaktan uzaktı. Hâlâ dinç, ince bir görüntüsü vardı. Karşı-sındakine şunu düşündürüyordu: “Şu yaşlı ama canlı kara gözlere bakın, o gözlerin ne gördüğünü merak ediyor insan.” Gerçekten de o iki kara göz, hayatta çok şey görmüş, yaşamıştı.

Onun hayatının izlediği çizgiyi çözmek için ruhani bir rehberliğe ihtiyaç duyabiliriz, çünkü –her birimizin yaşamı kaçınılmaz olarak sıkıntılarla, sınamalarla dolu olsa da– hayatı adeta kurgulanmış, içinde türlü tuzaklar, dolambaçlar barındırıyor.

Bu yüzden, onu dinlerken dehlizlerden gelen seslere kulak verircesine ısrarla aynı sözü söylüyordum: “Anlattıklarınız gerçekten inanılmaz!”

“Niye ama, bana inanmıyor musun?” diyor, Leyla’ya dönüyordu: “Senin şüphelen var mı?”

Pek mütevazı koşullarda yaşadığı için alçakgönüllüydü, espri-liydi. Hayatının en güzel yıllarını, dünyanın en güzel yeri olduğuna inandığı İstanbul’da geçirmiş, şimdi de “olağanüstü” dediği ülkesinin geçmişinin muhasebesini kendi hayatı üstünden yapıyordu. Birbirini sessizce tekrarlayarak, bir gerçekleşip yine gerçekdışı olup değişerek süren sözleriyle birlikte, her bir gözeneğinden, her bir göz-bebeğinden öfke ve keder sızıyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

Söz Ya Da Düstur

Leyla yaşadığı adaya geri dönmüştü. Adadan gelip İstanbul'un üzerinde uçan bir deniz kuşu misali inmeden bütün günlerini öyle havada geçirmiş, gelmesiyle dönmesi bir olmuştu. Hafif bir esinti vardı o gün. Köprünün ötesinde, Fuat'a ait dünyada neler olduğunu merak ediyordum. İnsan bazen bugüne değil, geçmişe bağrını açıp yaşam dediğimiz bir yığın kuru sözün geçip gitmediğini, bir canlı varlık gibi etrafta dolandığını anlıyor.

Bizi geleceğin yaratıklarından birine döndürüp ruhsuz ama aşırı akıllı yapacak bu dünyada, Fuat'ın hikâyesi anlatılmaya değer son hikâye mi? Değil kuşkusuz. Ama gerçekte belleğin en korunaklı noktasına yerleşmiş bütün kayıp sesler gibi, Fuat'ın hikâyesi de yeniden hayat bulmak istiyor.

Akşam saatlerinde –zamanın çürüyen yanını temsil eden tatlı bir sessizlik vardı– Balat'a doğru yola çıktım. Fuat'la randevulaştığımız saati geçirmiştim, çünkü görmeye, duymaya, koklamaya çok daha elverişlidir akşam alacakaranlığı. Bunlar olağanüstüydü; bir süre kımıldadı, bir kalp gibi büyü, sonra kozana dön diyordu bana.

Randevu saatinden epey sonra buluştuğumuzda Fuat –akşam saatlerini pencereden izlemekten hoşlanıp orada sanki kendinden geçerek şekil değiştiriyordu– bir süre yine pencerenin önünde ses-

sizce durdu. Boynunun sarkık derisi, çökmüş yüz etleri, sarkık ağız uçlarıyla boşlukta asılı duran yüzüne karşın dimdik, ince ve çevik bedeniyle tıpkı bir katışmaç kaya gibiydi.

Onunla tanıştığımız gün hayal gücümün kulak kesilip göz olduğunu, onu dinlediğini, gördüğünü hissetmiştim. Bunları ona söylediğimde büyümlü bir cümleinin etkisini sınamak istercesine boşluğa baktı.

“Sağ ol,” dedi. “Başlayalım mı?”

Böylece zamanın konuşmaya elverişsiz hale getirdiği o boğuk ve yorgun sesiyle anlattı.

Yüzeyde gördüğünle derinde gizli olan aslında aynı şeydir, dedi. İşte eriştiğim bütün bilgelik. Nitekim ben beni bildim. Ama çok geç bildim. Şimdiki aklım olsaydı, beni dünyanın başka bir yüzünü görmeye çağırın zekâyı sever, her şeye akıl yetiştirmeye çalışmaz, zamanın durmayacağını daha çok hatırlar, mutlu bir hayat yaşardım.

Şimdi dönüp geriye baktığımda orada bıraktığım hayatım çok az şey ifade ediyor. Sanki zaman kusurluymuş da güzel bir hayat yaşamama engel olmuş. İşin tuhafı, düşlerle, hayallerle değil, düşünüp taşınıp kendime bir hayat yolu çizdiğim yıllarda ne istediğimi bilmememdir. Oysa yetenekli, geleceği okumasını bilen bir babanın evladıydım; babam iyi bir eğitim almamı sağlamıştı. Konservatuvarda hocaydım. Müziğe âşıktım, ondaki gönül sesini, ruhsal sesi, ilahi kutsal sesi biraz olsun anlamak, etkisini kavramak, her şeyi nasıl beslediğini görmek, o görünmez titreşen havasını soğurmak için tüm hayatımı verdim. Ama bütün bunları sevip yaparken ruhumun bir yanı hep huzursuzdu: Lina kendini benden sakladığından beri böyleydin.

Komşumuz İlya, Erzurum Aşkale'ye toplama kampına gönderilmişti. Kızı Lina da kendini benden saklamaya o günden sonra başladı. Annem bu sıkıntılı günlerinde Lina ile

annesine yardım ediyordu. İnsan yoksulluğun ne olduğunu bilse de yaşamadıkça mutlak bir kesinlikle anlayamazmış. Annem bir yiyeceği çiğnemekle yutmak arasında geçen süreyi uzatarak açlığı bastırmanın ne demek olduğunu biliyordu, gençliğinde dünya kendisine daha bir karanlık, katlanılmaz görüldüğünde yaşamıştı açlığı. Fakat Lina annem kadar güçlü değildi, babası İlya Aşkal'e de soğuktan zatürreeye yakalanıp Hakk'a yürüdüktan (öldükten) sonra, üzüntüden felç olmuştu. Vücudumuz, ruh ve hayat denen bu belirsiz şeylerden daha az gizemli değildir.

Ben de böyle bir kederin ardından, gelecekte yolumu beklediğinden korktuğum tehlikeleri –delilik ya da buna benzer ruh hastalıklarını– engellemek amacıyla kendimi ıssız köşelere, sokaklara değil, işime verdim. Çünkü Lina'yla sevgimiz gücünü toplayıp kuvvetlenirken, bu talihsiz olay her şeyi altüst etmişti.

Hayatın bu korkunç ağır karmaşasında yolunu yitirmiş bir müzisyenin başka yapacak neyi olabilir ki. Lina ile evlenmekten vazgeçmiştim. Hayatımızı, belki de, ömür boyu yatağa mahkûm olacak bir kadına adamak zor iştir. Fakat Lina'ya duyduğum sevgide bir eksilme olmamıştı, deyim yerindeyse, bir rüyaydı bu sevgi, zihnimde sürüyordu.

İşte o sıralarda annem hastalandı, ölüm döşeğindeydi. Ölüm kanlı yarayı emen bir sinek gibi annemi tüketiyor ama o, tüm dünya kendisine karşı saldırganlık içindeymişçesine töreleri ağır bu toplumdaki intikam alıyordu, çok öfkeliydi, bedeni sanki zayıflamıyor da sivrileşiyordu.

Babamın ölümünden sonra annem, ortak bir yazgının işaretleriyle besleniyormuşuz da hafızamız aynı şeyleri saklıyormuşçasına beni hep geçmişteki hikâyelerle sınıyordu. Ben anneme bağlı bir evlattım, eziyet çekmekten duyduğu garip bir hazla yatağında söylene söylene Hakk'a yürüyene kadar başucundan ayrılmamışım onun. Annem, ölmeden birkaç

gün önce yanı başında otururken yaklaşmamı söyledi. O solgun yüzünün üstüne eğilirken ruhunun çürüyen bedeninden çıkmak istediğini düşündüm, tabii çok üzüldüm, ağlamaklı oldum.

“Lina’yı seviyor musun Fuat?” dedi.

“Seviyorum anne,” dedim. “Ama bunu konuşmanın faydası yok.”

Yanaklarından kayıp giden bir damla gözyaşına aldırmadan –sanki gözyaşı olup akmıştı kederi– dedi ki: “Lina’yı hâlâ seviyorsan onu terk etme oğlum. Onunla evleneceğine bana söz ver.”

Bu, ölüm düşüncesini tam anlamıyla özel yapan şeydi. Ardında iz bırakmanın, hayatı ve ölümü birleştirmenin bir yoluydu.

“Kaşlarını çatma yavrum,” diye devam etti annem, sesinden çok hırıltısı duyuluyordu. “Sevgi bildiğimiz en çıplak duygudur, gizlisiz saklısızdır, kendi içinde bir çözümdür.”

Annemin bu sözleri ağlatacaktı beni. Ondan hiç böylesi kelimelerden kurulmuş cümleler duymamıştım ve bu konudaki kuşkum bugün de dağılmış değil, bana hep bir acayiplik var gibi geliyor. Fakat şuna kesinlikle eminim ki, ölüm döşeğindeyken insanların hayat hakkındaki görüşleri daha berak ve parlak oluyor.

Annemin cesedinin üstüne toprak atılırken her türlü edebe karşı gelen sonsuzca yaşamak diretişi de toprağa karışıyordu, yaşamın bir dizi garip olayıyla birlikte. Annemin benliğinde açılan bilinmez, tanımlanamaz gediğin ötesinde ne vardı bilmiyorum ama yakaran sesi sanki mistik bir derinlikle ilahi bir kuşağı temsil ediyordu. Annemin vasiyetini bu yüzden önemsedim, evlatlık görevimi yerine getirmek veyahut ona verdiğim sözü önemsemiğinden değil, sözünü ettiğim ilahi, insani kuşağı bilip tanıyayım diye.

Ölüm bir ağ gibidir, bir ilmik, diğer bir ilmiği tutar – ilk

ve son ilmiğin sırrına kimse varamıyor. Lina'nın dul kalmış annesi de bir zaman sonra terk-i dünya eyledi, dünyadan kurtulmayı kafasına koymuş, fiziksel ya da beyinsel bir çöküş içine girmeden akşam yatıp sabaha kalkmamıştı. Bu, şüphesiz rahat ve mesut bir ölümdü. Ama babasından sonra annesini de kara toprağa veren Lina'nın bana ürperti veren o acılı bakışlarını ve hıçkırıklarla boynuma sarılmak isteyip de sarılamamasını hiç unutamıyorum.

Beni onunla evlenmeye yönelten nedenin bu acıma hissi olduğunu söylemek istemiyorum ama kalp bir denizdir derler, gözle de hisle de baksan, aklın gördüğünden başka görür, idrak edilmesi gerekene çok ince perdeler arkasından bakarsın. Diyeceğim, Lina'yı gözün gördüğü gibi değil, kalbin gördüğü şekliyle gördüğümü, onunla evlenmem gerektiğini düşünüyordum ama bu, acıma hissinden kaynaklanmıyordu. Hayatın gerçeklerini, tıpkı bir düşün bir hayatı değiştirmesi gibi, hayallerimle değiştirmeyi başarıyordum çoğun. Bazen Lina'nın masum yüzündeki kederi, o incinmiş anlamı, yorgunluğu görüyor, bunu neye yoracağımı bilemeden, bu kederle ruhumun arzuları arasında, tıpkı şimdilerde okuduğum İbn Arabî'nin söylediği gibi, (sözgelimi ayaksız kalan gecenin bir vaktinde) *ulvi âlemde dolaşan vav* olup geziniyordum ki, hayatın acı gerçeklerini ancak böyle unutabiliyor, bir süre de olsa onlardan uzaklaşıyordum.

Felçli Lina'yı çekici yapan bütün o güzellikler yok olmuştu. Yine de uzun bir ayrılıktan sonra, sevdiğini özlemle görmek isteyen birinin sabırsızlığını taşıyordum. Lina'yı görmek istiyordum. Ama gördüğümde Lina'ya nasıl davranmam, ne söylemem gerektiğine dair bir türlü karar veremiyor, Lina hem benim taş yürekli olduğumu hem de ona acıdığım için evlenmeyi kurduğumu düşünmesin diye aynada ona söyleyeceklerimi prova ediyordum. O günlerde farkına varamamıştım ama çok sonraları bunun bir tür kaçış olduğunu ve

belki de bilincimin derinliklerindeki kendini affettirme eğilimi taşıdığını düşünecektim. Üstelik son zamanlarda uykusuzlukla boğuşmaya başlamıştım, bu da daha çok mırıltılarla akıp giden geceler demektir.

Derken bir sabah boğulur gibi bir duyguyla uyandım. Günlerden salıydı. Kafamda garip birtakım düşünceler geziniyordu, kesintiye uğramış bir mutluluk duygusunun tamamlayıcı sesleriymiş gibi. Bunu iyiye yordum. Şüphesiz ki bu, gizemsel ya da gerçeküstü diyebileceğimiz başka nedenleri yoksa, yorgunluktan, uykusuzluktan, biraz da aşk ile acımayı karıştıran duygusallığımdan kaynaklı da olabilirdi.

Kararsızlıktan hoşlanmazdım ama bazen bir dizi gerçekdışı koşulun insanı nereye sürükleyeceği belli olmaz. Lina ile müziğin, daha doğrusu Lina ile kariyerimin arasında kalmış, yaşama bir tutku gerektiğini unutmuştum. Tabii gençtim daha, bilinmezliği rastlantılarla telafi edeceğimi düşünüyor, varlıklarını sanat eserlerini yaratmaya adayanların dünyasına imreniyordum. Ama düşünüp yaptıklarım sanki zihinsel olmaktan çok sezgiseldi.

Nihayet birkaç gün sonra, bir sabah, daha önceleri Beyoğlu'nda terzi Ruhi'ye diktirdiğim siyah takım elbisemi giydim, Altın Damla kolonyasıyla adeta yıkandım ve evden çıktım. Aslına bakılırsa birbiriyle çelişen duygularla boğuşuyor, sanki bu kayıp ve imkânsız dünyada hayatta kalmayı başarmış ender bir yaratık olduğumu düşünüyor, sonra da boşluğu birden dolduran bir gerçekliğin içinde adeta acındırıyordum kendimi. Hatta Lina'nın yokluğuna alışmıştım. Bana öyle geliyordu ki, Lina'yla karşılaştığımda büyük bir hayal kırıklığına kapılacak, tüm kararlarımdan vazgeçip geri dönecektim. Ama oraya varınca bu düşüncelerimi hatırlayıp kendi ilgisizliğimden utanmış, dehşete düşmüştüm. Birden, tıpkı aynada prova yapıyor gibi, mimiklerimi zapturapt altına alıp Lina'ya evlilik teklif edince Lina, sanki bir felaket hissine,

bir korkuya sonuna kadar gömülmüştü. Kendini yalnızlığa bunca hazırladığını, böylesine soğukkanlı, cesur olabileceğini düşünmemiştim hiç. İçine düştüğü o felaket hissi, o korku öyle soğuk, öyle ruhsuzdu ki. Lina, yaşamı genellikle keder ve ayrılıklar bileşkesi olduğu için her şeye mesafeliydi; bana, sözlerime, duygularına... Tanıdığım Lina sürprizleri severdi oysa. Değişikliği severdi.

Konuşmuyordu. Korkulu gözlerle (şaşkın demek daha doğru) bana baktı bir süre. Sonra bir sanrıdan uyanmış gibi:

“Teklifin beni çok sevindirdi Fuat,” dedi. “Teşekkür ederim, ama seninle evlenemem.”

Onun ruh halini anlamak için olağanüstü bir insani kâmilliğe erişmek gerekiyordu belki. Öyle ki her şey tükenip çember kendi üstüne kapanmıştı, ama Lina'nın yüzünden zalimlik değil, gerçek âşıklara özgü bahtsızlık okunuyordu.

O zamanlar, sözlerin şiddetini kesen inceliklere sahip değildim henüz. Birtakım tumturaklı sözler söyledim ama Lina'nın tek tepkisi özür yerine geçecek gülümsemesiydi. Gülümsüyor ve benimle evlenemeyeceğini tekrarlıyordu. Onun o zamanki ruh halinden söz etmeyi bu yüzden pek beceremem. Tek bildiğim, ona bakarken duyduğum sıkıntıdır; nemli, ıslak bir sıkıntı.

Adına kıskançlık dense de, denmese de dayanılması zor bir durumdu bu. Felçli bir kadın tarafından reddedilmeyi hazmedememişim, bunu, bugün daha iyi anlıyorum. Fakat içimde acımasızca büyüyen nefret duygusundan korkmuş ve dışarı çıkmış, gözlerimi yumup çenemi kaldırarak solumuş-tum derin derin. Sonra açmışım gözlerimi, dikkatimi yoldan geçen tek tük insanlara, başıboş sokak köpeklerine, kedilere vermişim.

Ama hiçbir düşünce bağlantısı kuramıyordum. Oysa oradan buradan yükselen sesler, Haliç'in zümrüt rengi cılız dalgaları gibi bir yükselip bir alçalıyordu. Bir başka evde bir

kadın acıklı sesiyle Rumca bir ağıt söylüyor, ses pencereden tartımlı bir uyumla akıyor, zamanın güzel sesli müezzini Şakir Efendi'nin sesi gibi kubbelerde, köşelerde, çatılarda çınılıyordu. O sesi öyle tasavvur ediyordum. Tenimden bağımsız, aklım ve hayallerimden apayrı...

Tam bir tarih vermek gerekirse, nisanın on sekiziydi. Günler sonra, Lina'yla yaşıt olup onun bakımını üstlenmiş Müzeyyen'in –en kötüsünü alacağını bilsem de– getireceği haberleri dört gözle bekler oldum. Müzeyyen'i görünce gövdesini sezinlemeye başlayan bir yeniyetme gibi heyecanlanıyordum ama bana getirdiği haberler dalgınlık ve keder kadar iyi tanıdığım şeylerdi. Müzeyyen sesini öyle ustalıkla kullanmasını biliyordu ki, bana bu haberleri anlatırken öpüşmek istiyor sanırdınız. Sözleri biçimlendiren, onları büyütüp yayan dudaklarına kan geliyor, fazla donuk gözleri bile parlıyordu.

Bu bitip tükenmez çelişkilerin hayal gücümü beslediğini ama beni yavaş yavaş tükettiğini çok iyi biliyordum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Telifisi Mümkün İşaretler

Böylece pazar günü, akşam yemeğinden sonra, sessizlik içinde kahvemini içerken az önce ışıklı bir melek yaklaşmış, aklımın isyancı, kederli yanını temizlemişti. Yorgundum, haftalar süren kıskançlıklar, çelişkiler, komplolar derman bırakmamıştı bende. Kahvemini içip bitirdikten sonra kütüphanemden rastgele bir kitap seçtim. Şimdi o kitaptaki güzeller güzeli paragrafı düşünüyordum da, beni çok rahatlatmıştı. Yazarın adı neydi hatırlamıyorum ama söylediklerini unutmadım. Yazar uzun uzadıya anlattıktan sonra şöyle diyordu: "Hareketsiz nefes almak bile mümkün olmadığına, zahmetsiz rüya bile görülemeyeceğine, imansız ve feragatsiz hiçbir şeyin bu âlemde başaramayacağına inanacaksınız." Bu sözler beni cesaretlendirmişti. Babamı hatırlamıştım, çünkü babam da aşağı yukarı böyle düşünüyor, yaşamak için arzu duyulması gerektiğini söylüyordu. Onun bana hediye ettiği Nacar marka saatime bakıyordum bunları düşünürken. Onu terk ettiği bu dünyaya geri çağırıyordum sanki, o da bana pes etmemem gerektiğini fısıldıyordu.

Evden çıktım. Lina'yı görmeyeli altı haftadan fazla olmuştu.

Bu geçen zamanın ardında bıraktığı tek şey ise kapışan bir kötölüktü ki, Agora Meyhanesi'nin önünden geçerken bu kötölüğü unutmak için birkaç kadeh içeyim dedim, vazgeçtim sonra. Ay vardı gökte, şeftali rengine. Hayatımda hiç böyle görmemiştim ay'ı. Bakıp kaldım. "Hadi yürü," dedim sonra. Bugün hepsi değışmiş karanlık sokaklarda, kapışan kötülükler arasında yürüdüm. Vodina Caddesi'ne çıktığımda kafamın içindeki fırtına dinmemişti henüz. Doğruca yukarı çıktım. İçimde bir kararlılık hissediyordum, hoş bir duyguydu bu. Her zaman böyle kalmaya kararlı bu ruh hali içinde, sanki ilk defa adım attığım bu dar sokaklar, içinde cılız ışıkların parladığı, birkaç yıl önce neşeyle seyrettiğim cumbalı evler, telaşlı alacakaranlık, kısacası canlı cansız her şey zihnimde eriyip gidiyordu.

Evlere baka baka, sokaklardan geçen insanların sessiz suskun yürüyüşlerini izleye izleye dönüp dolaştım öyle. Bazen alacakaranlıktaki gezilerim uzardı. Cibali'ye kadar durmazdım. Üstelik yalnız başıma gezmeyi seviyordum, eğer bu şehirde bu kadar hayatta kalabildiysem yürüdüğümdendir.

Derken cumbalarında öbek öbek çiçeklerle süslenmiş Merdivenli Yokuşu sokağına geldim. Bir ana kuşun yumuşak tüylerinin arasından küçücük sivri başını uzatıp dünyaya bakan yavru kuş gibi, başımı kaldırmış, Lina'nın bir zamanlar oturmayı sevdiği cumbaya bakıyordum.

Bir süre öyle baktıktan sonra kapıyı çaldım, Müzeyyen açtı. Yüzüme bir an dikkatle baktıktan sonra, hoşuma giden o söyleyiş şekliyle sözcükleri bağırarak heceledi: Li-na, Fu-at gel-di." Eşiğı geçerek durdum: Odanın ortasında öylece kalbiyle hareket eden bir adamdım o an.

Lina ise tuhaf bir huzur içinde dünyanın sonunun geldiğini düşünen bir kadın gibiydi, yatağının üstünde, dışarıya bakıyordu pencereden. Bütün âşıkların incelikle yaptığını yaparak hasret ve huşuyla bir süre seyrettim onu.

“Nasılsın Lina?” dedim.

Sanki aklının bir köşesinde, benim hissettiğime benzer bir sessizlik, boşluk yavaş yavaş büyüyerek bütün gövdesini sarmıştı. Gövdesi sessizdi ama sırrını çözeceğimden korktuğu dili de suskun.

Onun ne kadar kırılğan, ne kadar hassas, ne kadar zavalılı, ne kadar çaresiz ve kederli olduğunu hissediyordum fakat onda ıstırap çekilerek ulaşılan bir güzellik de görüyordum. O an gövdesinin sıcaklığını kollarımda duymak, onunla aynı yatakta uyumak için neler vermezdim ki. Yarı ölü gövdesi mıknatıs gibi çekiyordu beni. Cinsel istek değildi bu, hayır. Kollarımın bir özlemiydi, yalnızlığın, üzüntünün umutsuz bıraktığı ruhumun bütünleşmek arzusu.

Lina'nın görüntüsü beni çok etkilemişti. Ama zamanı gelince cümlelerin insana gerekeni yapacağına ve kalbin akla sormadan bazen neyin doğru, neyin yanlış olduğuna karar verdiğine inanıyordum. Yine bir kitaptan okumuştum bunu. *Telafisi Mümkün İşaretler* adlı kitapta bunlar yazıyordu, ancak Lina'ya söylediklerimi, içimde taşıdığım ve bir gün ansızın çekip gidecek başka birinin söylediği fikrine kapılıyordum. Ne söylersem söyleyeyim *kendini beğenmişlik* yapacağını yapıyordu. İncecik bürümcük geceliğini bile başının üstünden çekip çıkaramayan Lina'ya, “Üzülme hiçbir şeyi çözmez,” dediğimde de aklımın, kalbimin üstündeki ezasını hissediyordum. Ama bilincimin dağılmasına izin vermiyordum. Bazen, hatta çoğu zaman üzülüp korksam da, tedirgin olsam da zerre kadar hissettirmezdim, yüzüm ve gözlerim adeta suyu çekilmiş değirmene dönerdi.

Lina gözlerini üstümde durdurmadan gülümsedi hafifçe. Bir an, belki de daha az sürdü bu. Çekti bakışlarını. Oysa yeryüzünün bütün nimetlerini verseler yapmazdı bunu. Sonra bir daha çevirdi gözlerini.

“Bana ya eskisi gibi bak, ya da git Fuat,” dedi.

Hani insan adeta bir rüyanın tadını alıp ansızın uyanır ya, öyle uyandım gerçekliğe. Lina'nın pencereyi açıp dirsekleriyle pervaza yaslanırken, gövdesini merdivenli sokağa uzatmış o eski sağlıklı günlerindeki hali geçti aklımdan. Şimdi gövdesi de, ruhu da hareketsiz ve soğuktu.

Huzursuz dili sadece beni değil, uzun, dar, eski bir dolaba yaslanmış, boynunu okşayan Müzeyyen'i de rahatsız etmişti. Müzeyyen ancak yirmisindeydi ama çok daha büyük gösteriyor, olgun bir kadın izlenimi veriyordu. Herkes gibi o da, vücudumuzun değişmesiyle birlikte sözlerimizin de değişeceğini biliyordu.

"Nasıl?" dedim.

Bana şüpheyle, acı içinde bakıyordu Lina. Vücudu yeni koşulların etkisinde zorunlu olarak değişmişti fakat sözleri de değişiyordu, bakışı da. Ve bütün bunların doruk noktası, içinde bulunduğu rahatsızlıkla arzuladığı güzelliği birbirinden ayırt edememesiydi, ikisi birlikteydi, kabullendiği çaresizliğin içinde yüzerken mümkün olabilecek her türlü mutluluğu dışarıda tutmak istiyordu.

Gülümsedi. Sonra ağzının tadı yokmuş gibi yutkunarak, "Zehirli bir yılan soksa beni, inan ki kuyruğu titretir, Fuat," dedi.

Ne tuhaf şey değil mi? Ona her şeyi eskisinden daha iyi hale getirmek istediğimi söylediğimde boş boş baktı.

"Öyle mi Fuat," dedi. "Sevginin fedakâr bir duygu olduğu sadece düşüncelerde sürse de hoşuma gidiyor."

Bu dürüst çıkışı beklemiyordum. Süngüm düşmüştü deyim yerindeyse. Karanlık, kederin bir gövdeyi ele geçirmesi gibi, Balat'ın her köşesine yayılmıştı. Lina'nın sözleri öfkeyle söylenmişti, biliyordum, ama... Bir zamanlar, Lina ile birlikte sahilde kendini akıntıya bırakmış sakince uyuyan balıkları izlerken, belki de onlar kadar huzur dolu olabileceğimiz ge-

çiyordu aklımızdan. Ama şimdi aynı evde oturan Lina, aynı cumbada duran bir sandalye kadar tepkisizdi.

“Bana müsaade,” dedim, “gitsem iyi olacak, geç oldu.”

“Gitmelisin ve bir daha da buraya gelmemelisin, Fuat,” dedi Lina.

Ah, insanın yüreğindeki öfke susmaz. Yüreğindeki sevgi de susmaz. Lina’nın “hadi, güle güle” derken, sanki dipten bir ışık yükselip gözlerindeki ışıltıyı yoğunlaştırıyordu.

Dışarı çıktım. Artık her şey bitmişti.

Merdivenli sokakta kitaplarda tasvir edilmesi mümkün olmayan bir sessizlik vardı. Sessizlikten çok korkutucu bir uyum havası. Oysa Balat’ta eğer gece vaktiyse, insanlar gözle görülür bir çabayla gölgelerini pencereye, seslerini sokağa verirdi. Beni en çok ürküten de buydu, bu sessizlik. Ve yıllardır ilk kez, bir çaresizliği anlatmak için konuşmaya gerek duymamam. Sessiz gece, ince bir kumaş gibi sürükleyip götürüyordu beni.

Derken, eve gidince odama kapandım ve hayalini kurduğum güzel günlerin çok eskide kaldığını acıyla hissettim: Lina’nın dizginleyemediği, ilk fırsatta kendini bana verme arzusu, kan oturtuncaya kadar ısırılmış dudakların hatırası, keskin gülüşleri. Yaşadığım öyle bir duyguydu ki, cesedi Aşkale’de, anıları o iki katlı cumbalı mekânda çürüyen Yahudi’nin evinden ayrıldıktan sonra, öfkenin, umutsuzluğun her köşesine sindiği o evde neler olduğunu, geceleri o eve bakanların hiç aydınlanmayan pencerelerde neyin gölgesini gördüklerini, akıllı uslu bir adam gibi değil, ihanete uğramış da feleği şaşmış bir adam gibi hayal ediyordum. O günlerdeki hislerimin, isteklerimin hakkıyla anlaşılması için Lina’ya bestelediğim şarkıları söylemem gerekir ki bunun için çok yaşlıyım artık.

Ama o gece, babamın “bir yay gibi gerileceksin tuşlarına

basarken" dediği, Corniche piyanonun başına geçip bıkkınlık gelene kadar aldım. Masumcaydı, aptalca, budalaca, ne dersin de. "İnsan gövdesi dünyadaki en zengin arzuları barındırır, ruh ise bu zenginlikte bulunan her şeyden sorumludur," der bir bilge. "Ruhu hoş tutmak gerekir."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İki Değneğin Yer Değiştirmesi

Çocukluğumda, çok eskiden, bir cirit oyununa tanık olmuştum. Amcamın oğlu Hüseyin ile ağabeyim Turabi'nin karşılıklı atlarını mahmuzlayıp birbirinin üstüne sürürken sağ ellerindeki değneklerin el değiştirdiğini görmüş, sevinçten bir çığlık atmıştım. İzlediğim ilk ve son cirit oyunuydu bu. Yıllar sonra, "gerçek" ile "aldatmaca"yı o iki değneğe benzetiyorum.

Bu benzetmem Fuat'ı gülümsetiyor.

"Bu gibi durumlarda insanın aklına hep hayat ile ölüm gelir," diyor. "Acımasız aklımız bize zıt kişilikler yüklemekten hoşlandığı gibi, zıt kavramlarla mantık yürütmemizi de sevdiriyor. Bu tür düşüncelerin somut bir karşılığını bulamadığımı biliyorum tabii," diye ekliyor, aklının daha dürüst yanına sesleniyormuşçasına. "Aslında bir insanın gerçeklerle yaşayıp da gerçekleri neden sevmeyişini bilemeyiz. Sandığımızdan başka nedenleri olabilir. Bana sorarsan, zaten bir şey bildiğimiz yok."

Yine uzun bir konuşmaya hazırlanıyordu, ama önce neredeyse dayanılmaz derecede romantik Haliç'e gözleri parlayarak baktı. Pencerenin önünde, "Sen olsaydın ne yapardın?" dedi. "Gövdesi yarı ölü bir kadınla evlenir miydin?" Doğrusunu söylemek gerekirse, yanıtım hayırdı, ama bunu ona söylemedim, çünkü biliyordum, bu soru hikâyesinin devamının açılış cümlesiydi:

Lina'yı bir daha görmemi gerektirecek bir nedenim kalmamıştı, dedi. Lina bana baktığında ne görüyordu, ne düşünüyordu bilmiyorum, ama sanırım ben de kendimi tanımaz olmuş, gelişigüzel, umursamaz bir hayat yaşamaya başlamıştım. Bir bataklıktan çıkıp ötekine gitmek, havasız odalarda, yatakta aşkın tartışıldığı sayısız geceler geçirmek nasıl bir şeydir, anlatması zor, ama şimdi düşünüyorum da, zamanı tüketmenin pişmanlığıyla doluyum.

Bugün karar vermem gerekse aslında ne yapmam gerektiğini gayet iyi biliyorum. Bugünkü *ahı gitmiş vahu kalmış* Fuat, o günün delikanlı Fuat'ı olsaydı, hayallerinden başka hiçbir şeyi olmayan Lina'ya daha nazik davranırdı şüphesiz.

Kadere inanır mısın? Ben inanmazdım. Ama zaman değiştirir, biliyorsun. İki ay sonra, artık yalnız vücudum değil, ruhum da bir paçavraya dönmüştü. Çocukken beni ürüküten kelimeler gibi, yaşamdan ürker olmuştum. Bu durumda yine Lina'ya, yani dünyanın hareketli yüzeyinde kıpırtısız bir yansıma olan Lina'ya sığınmam gerekiyordu. Yapılması gerekenin bu olduğuna şüphem yoktu.

O zamanki halimi bazen İstanbul'un haline benzetirim. İstanbul'un kendisi de benim gibi daha uzun bir süre bataklıktan, acınası halinden kurtulamayacağına benziyordu, her köşesinde ayrı bir kötülük, farklı bir fesatlık. Hatırlıyorum da, Balat'ta inşa edilen fırınlarda Yahudilerin yakılacağı söylentisi yayılmış, bu söylenti *ateşçileri* bile harekete geçirmişti. Bir Çingene *ateşçi* ile bir Müslüman *ateşçinin* kapışması kulağıma geldiğinde hemen Lina'ya yetiştirmiştim; yüzünün rengi atmış, beyaza kesmişti. Kalbine bir bıçak saplıyormuşum gibi gelmişti bana.

İstanbul sinekler, toz bulutları, söylentiler içinde uyuyordu o zamanlar. Yaz aylarıydı. Babamın eski bir dostu ruhsal açıdan çok önemli olan bu olayı değerlendirirken, "Böyle bir şey şayet gerçekleşirse, bu ülkenin insanları, on yıllar boyu

tarihlerinin lanetlediği çaresizlerin düştüğü dipsiz kuyularda, Yahudi Köprüsü'nde boğulan o küçük yavrucak gibi boğulurlar," demişti. Bir zamanlar çok fazla Yahudi kayıkçı olduğu için Yahudi Köprüsü diye anılan Haliç'in sularında boğulan çocuğu kastediyordu... Şüpheyle bakıyordu söylentilere. Şimdi beni dinleyecekler ya da senin yazdıklarını okuyacaklar kadar değil elbette ama, koltuğunda oturmuş, büyük bir ciddiyetle anlatıyordu. Dostlarıyla çevriliydi etrafı. Aralarında Emin Bey de vardı. Yatağının üstünde gazeteler duruyordu. Bazı satırların altı kalemle özenle çizilmişti.

Ülkem ve köklerimle ilgili bazı gerçekleri ilk o zaman duydum. Yaşamış olanlar için acı yıllar. Biz ne kadar anlıyoruz, tanıyoruz bilemem ama içim kuruyana kadar ağladığım gecelerden biridir o günün gecesini. Çünkü daha küçükken, bütün ailemizin, babamın, annemin ve şimdi hiçbirini tanımadığım akrabalarımızın benden hep bir şeyler sakladıklarını hissedirdim. Bir gün, hiç unutmam, büyük salonumuzdan içeri girdiğimde birden babam ve yanındakilerin eşek anırmasına benzer ses çıkardıklarını, güldüklerini görmüş, küçük gözlerimle bir maymun merakıyla bakmış, ama görüp görebildiğim kırış kırış yüz hatları olmuştu. Davranışları o kadar tuhaftı ki mantıklı sözleri çocuk Fuat'a bile gülünç geliyordu.

Babam öldükten çok sonra, gözlerimin altında mor halkalar oluşuyordu yavaş yavaş, hafızamda yer etmiş o günü ve gecesini yine hatırlamıştım.

Her neyse, sabah kalkmış, bir yandan geriniyor, bir yandan da çok sevdiğim Haliç'in esrarına yüzümü bir maymun gibi buruşturarak bakıyordum; eski zamanın bir parçası binalara, surlara, göğe Babil Kulesi misali uzanan cami minarelerine gözlerim deşiyor ve bu, beni mutlu etmeye yetiyordu. Kahvaltımı yapıp sonra da en sevdiğim dostum Sedefkâr'ı ziya-

rete gidecektim. Çok sevdiğim ve hep birinin ölümüne neden olduğu için üzüldüğünü düşündüğüm (nedense?) Sedefkâr ile uzun süredir görüşemiyorduk. Bana gönül ilişkileriyle ilgili hikâyelerini anlatırken ona hep iki kişiliğe sahipmiş gibi davranıyordum, hoşuma gidiyordu bu.

Ya ben? Ben tek kişiliğe mi sahiptim? Aynı şey değildi. Mesela, Sedefkâr'a âşık olan kızlar önünde sonunda büyük bir hayal kırıklığı yaşıyordu, çünkü Sedefkâr kendisine abayı yakan kızlardan hemen uzaklaşıyor, onlara olan ilgisini kaybedip bambaşka bir insan oluyordu – böyleydi. İstanbul'un yüreği Sultanahmet'te eski bir apartman katında yalnız yaşıyordu Sedefkâr.

Evden çıkıp merdivenlerden inmiş, uzaklaştım. Kafamın içini arındıran temiz havadan aldığım keyif... Keşke gün boyu yürüyebilseydim, saklı ne kadar şey varsa yürürken karşıma çıkıyor, bazen göğüsleyemeyeceğim konular olsa da yolun öbür ucunda yeni, sevindirici çözümlerin beni beklediğini hayal ediyordum. Gerçekler benden uzaklaşıp küçülüyor, küçülüyor, küçülüyordu...

Sedefkâr'ın ailesi çürüyen bir eşya gibi giderek parçalanmış, artık yok olmaya yüz tutmuş ailelerdendi. Sedefkâr ailenin son erkek bireyi idi. Bu yüzden mi bilinmez ama bir köpek gibi hırlaşmakta üstüne yoktu. Ama yine de dost canlısı, sevecen, dünyayla bağ kurmaktan zevk alan biriydi.

Uzun lafın kisası, aylar geçirmiştım hasta ve ölümlerle, onlarla aynı şekilde yaşamış, aynı tempoda konuşmuş, şan ve şeref sahibi geçmiş i anarak aynı böbürlenme, aynı acıklılığın içinde kıvranmış tım. Önce merakla. Sonra şaşkınlıkla. Sonra acıyla. Derken ciddi olmayan bir sinir krizi geçirmiştım. Bu sırada bir hekim olarak çok yardımını, bir dost olarak da yakınlığını görmüş tım Sedefkâr'ın. "Senin gibi bir insan enkazının deliliği de zararsız olur," diye bana takıldığı gün ona içimi dökmüş, hafızamın kapılarını açmış tım.

Anlattıklarımın bir bölümü politik anlayışla ilgiliydi ki, Sedefkâr'la politik anlayışlarımız uyuşmuyordu. Fırsat düşkünlüğünün, ikiyüzlülüğünün, gizli ve maskeli faşistlerin tuttuğu yolu tutan politikalardan doğan pek çok acı gerçeği kabul etsem de Sedefkâr kadar cesaretli değildim. Kaderimizi belirleyen, bize hükmeden Allah'ın yeryüzündeki ışığı olmalıydı politikacılar Sedefkâr'a göre: Nur-i ziya. Çünkü, diyordu Sedefkâr, ışık insanın gözünün önündeki en çıplak şeydir, ama göz onu tümüyle asla göremez. Bununla ne demek istediğini uzun uzun anlatıyordu. 1900'lerdeki "Nur-i Ziya Hareketi" doğmadan ölmüştü fakat Sedefkâr altmış yıl sonra bana hep, dünyada ilahi lütfun hazinesi ile ilahi gazabın hazinesi olan iyi ile kötünün sonsuza kadar sürecek mücadelesini bilip hayata öyle bakan Doğulu düşünürleri hatırlatıyordu. Belki de sık sık her bir canlı-cansız varlığın kendine has özelliğini vurgulayıp her birinin yaşama hakkını Musavari bir edayla dile getirdiği ve her fırsatta tekrarladığı "Hayatı doğadan öğrenmeyen kâfirdir," sözü, Ahmet Gazali'nin "Tevhidi Şeytan'dan öğrenmeyen kâfirdir," sözünü hatırlattığı için.

Ama artık konuyu değiştirmenin zamanı geldi. Püsküllü Ses sokağından sahile doğru yürürken bir an geri dönmeye yel tendim. Yolumu uzattıkça uzatıyordum zaten, ne ayrılık, ne Lina ne de içinde dolaştığım hesaplı sessizlik umurundaydı. Yolda aklıma babamın, büyükbabamın babasından kaldığını söylediği, yıllarca saklanan küçük kutu gelmişti. Kutuyu hiç açmamıştım, babam da içinde ne olduğunu söylememişti bana. Sadece "Bir gün açar bakarsın, acele etme oğlum," demişti.

Yani sizin anlayacağınız hayal kuruyor, bana ait olmayan ama yine de aşinalıkla arşınladığım, tarihin içinde birden değişen adlarıyla birlikte görünüşleri de değişen sokaklarda geziniyordum; tarihin kayıp yalnızlığı bende endişe

uyandırmaya başlamıştı. Belki Sedefkâr'a gidip döndükten sonra babamdan kalan kutuyu açıp bakacak, anıların izini sürdüğüm gibi, tarihin izini sürecektim. Anılar mı? Bir kol saati, bir muska, yüzüme uzanan bir çift el, iki sinema bileti, Dostoyevski'nin yeni çevrilmiş *Beyaz Geceler* kitabı.

Tutucu olmasına rağmen, hiç de dar görüşlü olmayan Sedefkâr'ın benimle bunları tartışmayacağını biliyordum. "Git başımdan" diyecekti bana. "Sıcak geçmiş başına senin, hayal kuracak günlerde değiliz."

Hayal kuracak günlerde olmadığımız doğru değildi. Sedefkâr'm kendi kendime düşündüğümde bir türlü anlamlandıramadığım bu fikri, benim gibi duygularını kontrol altında tutmak isteyen biri için iticiydi. Ben hafıza mağarasında dönüp durmayı seviyordum, kendi hikâyelerimi kendime anlatmayı. Bu mağara, hayatı daha da korkunç olmaktan çıkarıyordu. Bir anlamı kaldıysa, hafızadan başka daha ileri gidemeyeceğimiz kesin. "Daha ilerisi yok, ahretten daha ileri gidemeyiz," diyordum Sedefkâr'a.

Sedefkâr'ın evine dikili taşları geçip yokuş aşağı inerek varılıyordu. O noktadan bakarken manzaraya iki üç katlı cumbalı evler hâkim oluyordu. Daha aşağıda ise birkaç kilometre mesafede başlayan denizin çağlıtı duyuluyordu. Daha önce hiç görmediğim sokaklara sapmak, kapı önlerinde sandalyelerde oturup çene çalanların meraklı bakışları altında yürümek istiyordum ama sonra dolaşmaktan vazgeçip doğruca Sedefkâr'ın oturduğu apartınana gittim. Geniş mermer merdivenleri ikişer ikişer atlayarak ikinci kata çıktım. Beni Sedefkâr karşıladı.

"Nerede kaldın?" dedi dilini ağzının köşesinden sarkıtarak. "Hadi gel, biz de seni bekliyorduk."

"Siz?"

"Seher de burada. Seher'i hatırlıyor musun?"

Hatırlıyordum. Sedefkâr'ın evinde tanışmıştık Seher'le.

Gece bir uyurgezer gibi evin içinde dolaşıp ağlayan ve derdini kimseyle paylaşmayan komşusunun hikâyesini anlatmıştı bize. Acıklı bir hikâye, geçmişten kurtuluş olmadığını bilen bir adamın hikâyesiydi.

Seher salonda koltukta oturuyordu. Beni görünce ayağa kalktı.

"Sesin daha önce hiç böyle gelmemiştin kulağıma," dedi gülerek.

Bir an kapının önünde duraksadım, bunu neden yaptığımı bilmiyordum ama kısmen, sanırım, Seher'in bakışlarından. Bazı kadınların bakışlarında kaybolmak ister erkekler, hele gençseniz; bir sokakta ya da ne bileyim sevdiğiniz bir yerde kaybolmak gibi. Duyguları bir insanın en büyük sorunu olabiliyor bazen. Seher beyazlar içinde, kutup ayılarının buz üstünde cirit atmasına benzer bir neşeyle cıvıldıyordu.

"Gel, şöyle yanıma otur," dedi.

Bu tür durumlarda başta kendimi gereksiz bir çekingenlik ve utangaçlık içinde buluyordum hep. Sonra bu çekingenlik ve utangaçlığı yenmeye çalışırken düştüğüm garip durum: Gereksiz, gülünç bir samimiyet. Rezil olmaktan kıl payı kurtuluyordum çoğun. Tabii yaşadıklarımın otürü hep gergindim. Ama o gün, saatlerce havadan sudan konuştuğumuz için rahatlamıştım. Yine o garip adamın hikâyesinden söz etti Seher.

"Gece uyanıp evin içinde dolaşıyor, ağlıyormuş," dedi.

"Neden olduğunu öğrenemedin mi?" diyesordu Sedefkâr.

"Ah, karısı öyle bir hikâye anlattı ki inanmak çok zor. Valahi de billahi de doğru, diyor kadın ama inanasım yok."

Kısa, acayip bir kahkaha attı. Bana döndü.

"Sevgilinin ismi neydi? Kusura bakma, isimleri aklımda tutamıyorum."

"Lina," dedim.

"Ah, evet... Nasıl oldu, bir iyileşme var mı?"

“Yok.”

“İnanır mısın, sevdiklerimden birinin acı çektiğini gördüğümde, onun yerine ben acı çekmek istiyorum, onun acısını kendi acım gibi hissediyorum, gerçekten öyle.”

“Bende de bazen oluyor,” dedim.

Sedefkâr kıs kıs gülererek kalkıp mutfağa gitti.

Bulduğumuz yerde dünya sessiz ve sakin bir yer gibi görünüyordu. Tabii mecazi anlamda söylüyorum bunu, çünkü aslında dünya içi kurt kaynak bir yara gibiydi. Ben... Benim için her şeyin bir nedeni olmalıydı. Vardı da. Bunu biliyor, içimde oynaşan iyi huylu meleklerin sesine kulak veriyordum: Her şeyi ciddiye alma, işte o zaman dünyanın yaşanacak bir yer olduğunu anlarsın.

Bir konuda konuşurken konuyla ilgili hayaller kurmayı da seviyordum. Hayaller ve konuşmalarla geçen bir gündü.

“Hep böyle oluyor,” demişti Seher. “Bize sahtekârlığı ve yasakları öğretiyorlar.” Konunun neden, nasıl açıldığını hatırlamıyorum ama akşam karanlığı çökene kadar birçok şeye lanet okumuştuk.

Karanlık çökerken söylediğim belki de en doğru sözüm şimdi de iyi hatırlıyorum: “Bir sokakta durup bazen dakikalarca düşünüyorum.”

Koltukta yanımda oturan Seher “avuntuya” sırtını dayayarak elimi bulup tuttu, hafifçe sıktı. Eli titriyordu. Sonra, elimi çekmeden kulağıma eğildi, “Fuat” diye fısıldadı.

Bir süre konuşmadık, sessizlik içinde, her birimiz kendi düşüncelerimize dalmış halde oturuyorduk. O an dudaklarımla Seher’in sıcak, yumuşak dudaklarıyla birleşmesini istiyordum ama “ruhum buz tutmuştu.”

BEŞİNCİ BÖLÜM

Gerçeklerin Düzeni Böyledir

Hayır, bu aşk değildi, ondan daha beterti. Süregiden, karanlık bir duyguydu sanki. Seher'le baş başa ilk buluşmamızda, "Ne işim var benim bu kadınla?" diye düşündüm. Bu şekilde, böyle ne kadar dayanabilirim ki! Aklımda Lina vardı, ama öte yandan arzularım garip bir akıntıya kapılıyor, ufuk çizgisine bakar gibi, Seher'in göğüslerinin arasındaki kıvrıma bakıyor, dalıp gidiyordum.

Güdülerim sandığımdan daha tenseldi. Kendime yakıştırdığım garip ruhanilik, Lina'nın kayıtsızlığıyla içten içe kavru lan, bir ocak gibi tüten sevgim, belki de tenimden yükselen seslerden başka bir şey değildi. Bunu şimdi bile söylemeye utanıyorum ama, Seher'in sesi bir enstrümandan çıkıyormuşçasına evimin her yerinde çınıyordu; onun bedeninin çizgilerini hayal ediyor, terle iç içe geçmiş sıcaklığını düşünmekten alamıyordum kendimi.

Hava açık, gökyüzü masmaviydi, ılık bir rüzgâr esiyordu. Sonradan, arayıp da bulamayacağımız manzaralar vardı Haliç'te. Deniz bir hiçlikler kutusu gibi içine sokulduğu şehri kendine benzetmiş, her damlası ayrı bir varlık. Etrafımdaki

her şey bana "hayatın keyfini çıkar" diyordu fakat melankoli tenimde kök salmıştı. Şimdi geri dönüp baktığımda ne kadar feci durumda olduğumu görüyorum; bir kere melankolinin koynuna girdin mi, çıkması zordur. Ama kendi kendimi tesselli edebiliyordum. Diyordum ki: Lina'nın ruhu toprak gibidir, seni suça teşvik etmek için nice madenler gizlenmiştir orada. Dur bakalım, bir gün keşfedeceğim o madenleri.

Böyle düşününce rahat bir nefes alıyordum. Aslında aklımı yitirmek üzere olduğum o eski günlerden beri herkesin bana bir parça kuşkuyla baktığını, muhtemelen birçoğunun da o ünlü "delilik ile dâhilik arasındaki ince çizgiye" (kendimi dönemin Bach'ı olarak gördüğümü itiraf etmeliyim) dayanarak beni takdir ettiğini biliyordum. Ama Lina'nın bu durumu her şeyi bulandırmıştı.

İşte bu bulanıklığı dağıtmanın, kimi zaman bir esrarın işaretleri olarak gördüğüm bütün bu olup bitenlerden kurtulmanın yolu avunmaktan geçiyordu. Aklım da gönlüm de bazen her türlü avuntuya ihtiyaç duyuyordu. Bazen de aklımın homurdandığını hissediyordum: Budala olma Fuat!

Sedefkâr gibi ben de vücutlarımızın, içindekilerin cinsiyeti değişir değişmez, değişen mekânlara benzediğini düşünüyordum. Fakat ne yapabilirdim... Lina'nın asiliğine, gururlu oluşuna, kırılğanlığına, çaresizliğine, hepsine tutulmuşum. Bunların gerektirdiği metanete, kahramanlığa tutulmuşum belki de. Bu da hoşuma gidiyordu.

Lina'yı görmeden duramayacağımı biliyordum artık, ama ona gitmeden önce akıl danışacağım birine ihtiyacım vardı. Emin Bey aile dostumuzdu, hem onu ve karısını görmek hem de ona akıl danışmak istiyordum –kuyruğu baş yapıp uçmayı da bilmelisin derdi. Lina ile evliliğim hakkında –akıl, yaşlanınca insanları terk eder diyecekti– ne de çok akla ihtiyacım vardı.

Şimdi sana o zaman ne hissettiğimi anlatacağım. Şunu

belki anlamışsındır: Bütün erkekler gibi, sevdiğim kadının güzel olmasını istediğim kadar, sağlıklı da olmasını istiyordum. Gördüklerim, yaşadıklarım, duyduklarım, mantığım bunun doğru bir düşünce olduğunu söylüyordu. Kalbim ise bütün bunlardan ayırdı.

Çok daha önceleri acılarla, pişmanlıklarla dolu hayat hikâyelerini dinleyip, o hikâyelerdeki kederi görüp "Nasıl bir şeydir bu aşk?" diye sorduğumda, kalbim ile aklım arasında vücudumu da sarsan derin ayrılıklar görürdüm.

Eyüp'ten Topçular'a çıkan yokuşu yürürken kafamın içi sakindi, ama Aiolos'un tulumu gibi doluydu da. Emin Bey'in evinin sokağının bitimine vardığımda önce Emin Bey'in sesini işittim, sonra da kendisini gördüm. Açık pencereden bakıyordu. Yanında yassı gözlü, tanıdığımdan beri boynunda bir muska taşıyan karısı Kerime vardı. Kerime benim sütannemdi.

"Kavuşturan Allah'a şükürler olsun," dedi Kerime kapıda beni karşılarırken, "Bizi tümüyle unuttun sanıyorduk Fuat."

Elini öptüm. Holü sessizce geçerken bir an, umutsuzluğun hiç uğramadığı bu eve her gelişimde olduğu gibi, içim huzurla doldu. Emin Bey'in de elini öptüm, oturdum. Sütannem Kerime hal hatır sorup gitti. Emin Bey'le odada ikimiz kaldık. Ben biraz yorgun, bitkin görünüyordum, sırtımı yıpranmış kadife koltuğun arkalığına yaslamadan öne doğru eğilmiş, ellerimi göbeğimin üstünde birleştirmiştim.

"Rahat otur, evladım," dedi Emin Bey.

Görüp geçirmiş insanlar bir başka oluyor. Emin Bey beni rahatlatacak bir fıkra –İsmet Paşa için bir fıkra uydurmuştu– anlatıyordu ki, ben düşüncesizce araya girdim; İlya'nın ölümünden, Lina'nın felç oluşundan söz edince, Emin Bey'in alını yukarı çekildi, sanki kafa derisi zıp zıp etti. Gözleri doldu. "Zavallı İlya," dedi, "Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun."

Emin Bey'in bu hali beni de içlendirdi ki keder gibi, gö-

zümüzün gördüğü şeyler de yavaş yavaş bizi yiyip bitirebilir. İçimden uzun uzun konuşmak gelmedi, kısaca annemin vasiyetinden, Lina ile evlenmek istediğimden, yaşadığım çelişkilerden söz ettim.

“Sen ne dersin Emin Amca, ne yapmalıyım?” diye sordum.

Bu Fuat’ı tanıımıyordum sanki – sesi vefa ve sevgi dolu Fuat’ı. Emin Bey bir süreliğine gerçekten “ben” olabilse bunun duygusal bir düşten başka bir şey olmadığını anlardı. O anki duygusallığımı nasıl tanımlayacağımı bilmiyorum, sende bir tuhaflık vardı, gözlerim nemlenmişti.

Sonra sessizlik. Hiçbir şeyi hareket ettiremeyen hafif bir yel gibi soluklarımızın sesi sadece.

“Bilmiyorum evladım,” dedi Emin Bey.

Mutsuz bir düşten uyanıp o düşün peşini bırakmadığını hissetmek korkunçtur. Boyunbağımı gevşettim, rahatladım biraz. Sütannem Kerime bize çay ve kurabiye getirdi. Kurabiyeden yiyip çayımı içerken Emin Bey ve Kerime’nin bana merhametle baktığını görüyor, hissediyordum. Ben de susmaktan başka hiçbir şeyin mümkün olmadığını biliyormuş gibiydim.

Emin Bey sararıp biçimi bozulmuş tırnaklarıyla sehpayı dövüyordu. Gözleri bir kedininki kadar iriydi.

“İnsan sevdiklerinin ölümüne katlanamıyor,” dedi. “İnanır mısın, dün gece rüyamda İlya’yı gördüm. Bana Yassıkurt’u anlatıyordu.”

Emin Bey’e döndüm, çay masada soğuyordu.

“Nasıl bir şeydir bu Yassıkurt, hayvan mıdır?” diye sordum merakla.

“Evet. Hiç görmedim fakat İlya anlattı. Bir Yassıkurt’u yüz parçaya böl, her parçası kendini yeniden tamamlıyormuş. İlya da eski bir kitaptan okumuş bunu. Kitabın adı da...” Hatırlayamadı.

“Nedir bu rüyanın anlamı?”

“Bilmiyorum ne!”

Hevesle neden bilmediğini de anlatacaktı belki, sözünü kestim.

“Eskiden, ben çocukken, rüya yorumlamayı severdin, Emin Amca,” dedim.

Bu doğrudu ve gerçekte de Emin bir tiyatro oyuncusu gibi bütün evi parlak ışığıyla doldururdu. Şimdi dişleri sigaradan paslanmıştı, eğri büğrü olmuştu parmakları, hastalıklı tırnaklarında ölüm vardı.

Emin Bey anılarının loşluğuna giden merdivenlerden inmeye başlamıştı ki Kerime araya girdi. Kerime’nin görüntüsünde de, hacminde de hafifleyip azalan bir şeyler vardı. Gövdesinden gereksiz olan her şey ayrılıp gitmişti ama benden de yorgun ve bitkin görünüyordu. Kerime’nin her şeyi bilişinin çekim alanında dönüp dururken, benim aklıma bir şey geldi, başımı çevirip Emin Bey’e baktım. Onu karısına bakarken daima müteşekkir, duygulanmış olarak görüyordum.

“Allah’ım sen zavallı kullarına merhamet et, onlara şifa lütfet,” dedi Kerime. “Sen zavallı Lina’ya şifa ver ya Rabbim.”

İnsanın bir zaman sonra gövdesini unutacağını, Lina’nın durumundaysa asla bunu başaramayacağını söyledi Emin Bey. Şimdi nasıldı Lina, biraz olsun parmaklarını oynatabiliyor muydu? Bacaklarında az biraz hareketlenme, his var mıydı?

Bu sorulara cevap veremedim. Ben de bilmiyordum çünkü. Uzun zamandır Lina, her defasında beni çok az görmek istediğini, evinde fazla kalınmam gerektiğini belli ediyordu. Son gördüğümde, Müzeyyen onu yatağın içinde doğrultmuş, sırtını cumbanın duvarına vermişti. Lina cumbadan –gündüz cumbadaki küçük yatağında yatıyordu– ılık bir akşama hazırlanan günün son saatindeki dinginliğe bakıyordu.

“Benimle evlenmeyi gerçekten istiyor musun?” demiş-

ti Merdivenli Yokuşu sokağına bakarak – bu sokak iki yanı cumbalı evleriyle Vodina caddesinin güzel küpesiydi. Orada öylece katılaştım, koltukta. Bütün bedenim durgunlaşmıştı.

“Evet.”

“Doğru mu bu?” demişti gözleri dolarak.

Bir an gözlerimden yaşlar fışkıracak sanmıştım.

“Seni terk etmeyeceğimi biliyorsun.”

“Biliyorum, ama ömür boyu bana katlanacak kadar güçlü değilsin sen,” demişti. “Şimdi bana acıdığın için böyle söylüyorsun, yalnız dilin değil, yüreğin de söylüyor bunu, hissediyorum, ama bir zaman sonra ikisi de susacak.”

Gözlerimin içine bakmadan, hiç beklemediğim kadar soğuk bir sesle söylemişti bunları. Onun bu ilgisizliği, soğukluğu iyiydi bir bakıma, sırtımdaki yükümü hafifletiyordu. Ama aklım ile duygularımın adeta birbirine şantaj yapıp döne döne birbirinin yerine geçmeleri –aldatıcı bir duygu da olsa– işi daha da zorlaştırıyor, tek başınalığım, kararsızlığım yavaş yavaş zihnimden ayaklarıma doğru süzülüyordu.

Bazen içimden dua ediyor, Lina'nın gerçekten de evlilik teklifimi ısrarla reddetmesini, böylece beni temize çıkarmasını diliyordum Allah'tan. Gerçi o yıllarda Allah kendini gökkubbeden aşağı bırakmayıp bir harf gibi hareketlenmediği sürece, meçhul kalıyordu gözümde. Yine de Allah ile aramdaki ilginin, bağıntının sırrı, öyle ki bânının güzel yüzünde gördüğüm, zaman dışındaki bir zamanda varlığını hissettiğim bir sırda, uzak, benzeri olmayan; belki böylece vicdanımı rahatlatan. Başka bir kadınla evlenip mutlu olur muyum diye sığındığım duaların basiret gözümde canlandırdığı mucize: Gerçeği sakla, gerçekliği idrak edilemez olma sığın.

Çaresizlik beni serseme döndürmüştü. Başımdan hayatımın en önemli olayı geçerken gariptir ki –bunun ne olduğunu

yıllar sonra çözebildim– bir dağ sırasının heybetli dorukları gibi sıralanan keskin gerçeklikler yerine idealize edilmiş bir dünyayı koyuyordum. Ne beklediğimi, niçin bunu yaptığımı ben de bilmiyordum; ama Lina’ya ömür boyu katlanmak değil, onu yeniden eski Lina’ya çevirmekti istediğim.

Kerime başının ağrıdığını söylüyor. Ben de kalkıyorum ve Emin Bey ile sütanneme veda edip ayrılıyorum oradan.

Sana anlatmadığım, anlatmak istemediğim, o evdeki geri kalan sahnelerin ürpertisini hâlâ bugün de hissediyorum. O gün, Emin Bey’in odayı baştan başa geçip aynada gri kıllarla kaplı yüzünü seyredişini ve birden gözyaşlarına boğuluşunu unutamıyorum. Onu bu kadar kederlendiren neydi kim bilir. Belki hayattaki tatminsizliği... Belki de İlya’nın ölüm anını canlandırmıştı gözünde... Bilmiyorum, ama çıplak gerçeklerden daha önemli ve kederli bir dünyanın o an kafasında filizlendiği bir gerçekti. Hıçkırıyordu Emin Bey, yüzünden yaşlar akıyor. Yüreği ağlıyor, gözlerinden yanaklarına süzülüyordu sanki.

Fakat sütannem Kerime, kocasının ağladığını fark edince hiç şaşırmadı, en azından ben öyle sandım. Kocasına hüznü baktı. Kocasının gözlerinin içinde eriyordu.

“Neden ağlıyorsun Emin?” dedi.

Cevap vermedi kocası. Emin ile Kerime her zaman bakışmaktan kuvvet alıyorlardı. Kerime kocasına öyle bakıyordu ki, ne acıma ne de buna benzer bir duyguydu gözlerindeki. İnsanüstüydü. O an kocasının ne hissettiğini, ne düşündüğünü bilmek istediğinden eminim, öyle ki, belki de bunu hissediyordu, belki de içini okuyordu kocasının.

“Ağla, ağla, rahatlarsın,” dedi.

Emin Bey’in ağlaması içimi burkmuştu, ama sanki acı değil de üzüntüyle karışık bir mutluluk duymuştum. Üzüntüsü sevgi olan bir keder. Lina da bir defasında bana, “Uzun uzun ağlamak ne güzeldir, insan ağlamaya alışıyor, acı çekmek, bir

tür sevgiye dönüşüyor” demişti. Belki ağlamak insanın yüreğini yumuşatır fakat susmak öyle mi?

“Dilim sussa da yüreğim susmuyor,” diyordu Lina. “Bu gece rüyamda babamı gördüm. Bir ölüden beklenmeyecek kadar – gözleri hariç her şeyi vardı. Hepimiz bir yük treninin vagonundaydık. Vagonun küçük bir tepe penceresinden ışık süzülüyordu. O pencereye yaklaştığımda babamın hışımla üstünü başını yırttığını gördüm, neredeyse her yerde baygın, çürümüş cesetleri andıran insanlar duruyordu. Babam, üstünde artık hiçbir şey yokken çırılçıplak etrafta aranıyor-du, çıldırmış gibiydi. Öbür insanlar pisliklerinin içinde debeleniyorlardı, ne etleri ne de kemikleri vardı. Yavaşça tepe penceresine doğru yükseldim, ışık beni çekip aldı. Vagondan babamın sesi yükselirken ben trenin tersine uçuyordum.”

Evet, daha sanki ben düşünmeden sezgilerim harekete geçip Lina’nın rüyasını yarım yamalak bir hayata yordu. Rü-yalar hakkında epeyce bilgi sahibiydim. Daha genç yaşında yaşamın tersine, rüyaların zamana göre değil, zamanın rüyala-ra göre ayarlanmış olduğunu öğrenmiştim. Bu sözüm kula-ğa çok büyük gelebilir ama uyku ile karanlık insanı hep ken-di köklerine doğru çekermiş. İçim Lina’nın rüyasını yorumla-mak hevesiyle doldu, ama gerçek rüya yorumcuları gibi her şeyi büsbütün açık etmek istemedim, tuttum kendimi.

ALTINCI BÖLÜM

Tekerlekli Ahşap Sandalye

Hayatımın otuz sekizinci yılında, Galata'daki evimde bir akşamdı. Karanlık yavaş yavaş çökerken masamın başında Fuat'ın anlattıklarını çözüp bilgisayara geçiriyordum. Fuat'ın dünyası ürkütücü bir yakınlıkla üstüme geliyordu, neyin gerçek, neyin kurmaca olduğunu kavrayamıyordum.

İşime henüz başlamıştım ki kapı çaldı, açtım. Gelen Leyla'ydı. Yüksek tavanlı, ak perdeleri açık, aydınlık evimi yeni görüyormuşçasına etrafına şöyle bir göz gezdirdi. Leyla'nın sevgiye ihtiyacı vardı, bense gerçekte neye ihtiyaç duyduğumu bilmiyor gibiydim, hayata nedense gizemli bir anlam veriyor ya da vermek istiyor, bir bakıyordum ki pek çok şey yitmiş, değişmiş, tanınmaz olmuş. Zamanın büyüklüğünü anlamamıştım hiç. Bu durumda da insan ya kendisini kör bir yalnızlık içinde ya da fırsat doğarsa bambaşka bir boyutta görebiliyor.

Leyla ile ortak yanımız ve benim hoşuma giden şey, gerçekdışılığa gizliden gizliye bağlılık isteği atfeden metaforlara, işaretlere ya da her ne olursa onlara merak duyup düşkünlük göstermemizdi. Hiç değilse evrenin tek amaç kaynağı olduğumuzu düşünmüyorduk. Bu, bizi hayatın sert, kuvvetli dalgalarından koruyordu. O gece sevginin de nefret kadar ince, garip bir şey olduğunu anladım.

İlk kez Leyla'ya dipdiri, bilinçli bir sevgi duydum. Ona dokunurken elim bocalıyordu. "Bir gün Lina gibi olursam yine de beni sever misin?" diye sordu. "Evet," dedim. Koltukta döndü. "Yalancı," dedi. Dünyada başka türlü de yaşanabilir, insan başka biri de olabilir, diye düşündüm, tıpkı toprağı değişmeden bir ülkenin başka bir ülke olabileceğı gibi.

Ağustos'un yirmisinde, bir erkek için en tehlikeli adımı atmayı, Lina'ya bir yüzükle gitmeyi planlıyordum, dedi Fuat. Lina'nın felçli durumunda hiçbir düzelme olmamıştı henüz. Kalbim nasıl şefkat ve sevgiyle doludur görsün diye, marangoz bir dostumdan ahşaptan bir tekerlekli sandalye yapmasını rica etmiştim. Akıllı marangoz ahşaba öyle motifler işlemişti ki insanların en küçüğü bile, ancak ruhunun derinliklerinde evreni barındıran bir marangozun bu işi yapabileceğini anlardı. Bu marangozun çok zeki olduğunu sanma, hayır, sandalyeyi yaptıktan iki yıl sonra, nem ve talaş kokan atölyesinde kendini asmış olarak bulduğumda onun çok zeki değil, huzursuz bir ruha sahip olduğunu anladım.

Bir ölüye bakarken insan ne düşünür, ne hisseder? Çiçeklerin soğukta renk değiştirmesi gibi, marangoz Nedim'in yüzü renk değiştirmiş, daha yumuşak, sevimli bir hal almıştı. Orada durup uzun uzun bu cansız yüze bakınca acıdan ve önümde açılmış garip boşluktan korkmuştum. Onu ipten alamadım, içim geçti, soğuk soğuk terledim, izledim öyle. Marangozun çok hazin bir hikâyesi olduğunu yıllar sonra öğrenebildim ama üzülemedim buna. Belki yıllarca dostluk ettiğim Nedim'in benden bazı şeyleri gizlemesine üzüleceğime, hikâyesiyle ilgilenmem daha iyi olmuştur.

Hava öyle sıcaktı ki, bu sıcaklık zihnimdeki şüpheleri yakıp kül ediyordu. Kalkıp yola çıkmam iyi olacaktı. Ama ahşap tekerlekli sandalyeyi götürsem mi, götürmesem mi diye dü-

şünmekten kalkıp gidemiyordum bir türlü. Korkunç bir karamsarlığa kapılmak üzereydim. Kabul etmem gerekir ki, ne yapmak istediğimi tam bilmeden hareket ediyordum, bu hiç normal değildi.

Aslına bakılırsa kafam karmakarışık, acı verici bir hızla çalışıyor, düşüncelerim incelmış bir su gibi süzülüp akıyordu. Ama bu kafadan kopuk bir bedendim sanki. Evin içinde dolanıp durdum bir süre. Sonra hatırladıklarım... Bunlar yetmediği zaman hayal gücüm boşluğu doldurmaya hazırdı. Ancak kendi tutarsızlığıma daha ne kadar gözlerimi kapayacağımı düşününce kalkıp nişan yüzüklerini aldım, çıktım.

On dakika sonra Balatlıların "Kalplerin Çiçekçisi" dediği, gri saçlı, esprili, kız kurusu bir kadın olan Gülizar'ın yanında aldım soluğu. Kendimi iki dünya arasında kalmış gibi hissediyordum: Arkamda ılık bir sevgi, önümde gizem.

Gülizar bir demet çiçeği özenle düzeltiyor, görme gücü ellerindeymiş gibi, çiçeklere bakmadan işini görüyordu.

"Çiçekler kime Fuat Bey?" dedi.

Ben o ellere dalıp gitmiştim.

"Fuat Bey, iyi misin?"

"İyiyim iyiyim."

Gülizar indirdi gözlerini. İkiye bölünmüş bir varlıkken, elleriyle gözleri birleşip işini hızlandırdı.

"İlya'yı tanıyor muydun?"

"Tanıyorum, bazen benden çiçek almaya gelirdi."

"Çiçekler onun kızına," dedim.

Soğukkanlı görünmeye çalıştım fakat sarsılmıştım. O kadar sarsılmıştım ki, başım delicesine dönmüş gibi. Kararsızlıktan mı yoksa üzüntüden mi söylemek güç ama içimde garip hisler vardı: Çiçekçinin kirli ama becerikli elleri. Neden bu evliliği istediğime dair belli belirsiz bir öfke. Lina'nın felç olduğu haberini ilk aldığımda bile böyle sarsılmamıştım.

"Buyurun, çiçeklerin hazır."

İç sıkıntılarım yüzünden dalgınlığa ve kedere çoktan alışmıştım. Geriye bu dalgınlığa ve kedere birer kılıf uydurmak kalıyordu. Tabii ilk tutku; Lina'ya duyduğum, belki pek çok aklın tasarlayamayacağı, birçok mantığın diri tutamayacağı o tutku. Tutkumun tüm sırrı, derinliği belki de iç sıkıntıda bulunuyordu. Çiçekleri alıp Gülizar'a parasını verirken, "Bugün havada bir tuhaflık var Gülizar," dedim. O ağır kafa karışıklığıma, iç sıkıntıma bir meydan okumaydı bu. Gülizar'ın beni onaylamasını bekledim, fakat o gülümsedi sadece.

Oradan ayrıldım. Hayatın bütün ağırlığı üstümdeydi. Sanki ömrümün akıp gitmiş yitik yılları için bir matem tutuyor, böyle sürüp gidecekmiş gibi kendi kendime acıyordum. O dakikalarda çok duygusaldım gerçekten. Kimsenin bu duygularımı anlamayacağını biliyordum.

Beni bu iç sıkıntımın, mantığımı esir alan bu salya sümük duygusallıktan kurtaran Lina oldu yine. Merdivenli sokağa geldiğimde üstümü başımı düzeltmiş, cebimdeki alyansları kontrol etmiş; Müzeyyen'in açtığı kapıdan neşeyle içeri girip doğruca Lina'nın yattığı yatağın başucuna gitmiştim.

Lina beni görünce hafifçe altdudağını ısırıldı. Az kalsın şeytana uyup onu ısırılan dudaklarından öpecektim ama... Sonra elimdeki çiçekleri Lina'nın kucağına bıraktım.

"Çok teşekkür ederim Fuat," dedi. "Niye zahmet ettin?"

Sesi her zamanki gibi berrak ama biraz yorgundu. Odası da öyle. Sanırsın sesi Lina'nın oyluklarından akıp odayı dolduruyor.

"Çikolata almayı akıl edemedim, kusura bakma," dedim.

"Ne çikolatası?.." dedi gülümseyerek.

Gerçekten şaşırmıştı ama işi şakaya vurmaya tercih ediyordu. Bazı durumlarda, doğruluğu su götürmeyen sözlerden şüphe ederiz ki, Lina felç olduktan sonra her şeyden şüphe ediyordu; insanlardan, sözcüklerinden, mimiklerinden,

davranışlarından her şeyden. Bense tüm bunların tersine, buraya ne istediğimi bilerek, kararlılıkla gelmişim. Hayatın cilvelerini düşünüp, ne kadar içten olduğumu kanıtlamak için Lina'nın yatağının önünde diz çöktüm. O ise şaşkın şaşkın bakıyordu.

"Benimle evlenir misin, Lina?" dedim.

Birden gözüme çok mutlu görünüyor, pembeleşiyor yanakları, gözleri parlıyor, kesinlikle mutlu.

"Ah, Fuat, bu kaçınıcı teklifin!"

Sesimin gerçekliği, şimdi söylediğim bu kelimelerim kadar elle tutulurdu. Bunu fark edince Lina, bana bir deliymişim gibi baktı. Yaradanın bize bahsettiği o küçük ve hesapçı aklıyla. Oysa benim gibi alçakgönüllü bir müzisyenin samimiyeti böylesi delillik anlarında çıkar ortaya. Onun da hissettiği, uzun süredir acı çekmemin nedeni alelacele isteklerimi doyurmak değildi tabii. Ama bazen gerdek gecesinde nasıl davranmam gerektiğini de düşünmüyor değildim.

"Bana acı çektiriyorsun, Fuat," diye ekledi.

Bu sözcükler aklımın süzgecinden geçmeden doğrudan yüreğimin içinde kayboldu.

"Her defasında daha derine, yüreğimin dayanamayacağı kadar derine iniyorsun Lina," dedim. Kendimi tutamayıp ağladım. Hatırladığım şey sanki geçmişte birlikte yaşadıklarımız değil, benim günlerce evden çıkmayarak hayal ettiklerimdi.

"Aldırma Fuat, alışırısın," dedi ipince bir sesle. Sözcükler diline gelince kopuyor, ip gibi uzuyordu.

Söylediği son cümleyi anlamam biraz zaman aldı. Ama tuhaf bir yanının ortaya çıktığını düşündüğüm Lina'ya bakınca ona hak veriyordum.

"Fuat," diye inledi. "Çok iyi yürekli bir insansın. Ama benim iyiliğe ihtiyacım yok."

İnsan ilişkilerinde öyle bir an gelir ki zihinleri altüst eden

bir dönüşüm gerçekleşir; her iki taraf da geriye dönülmesi zor bir yola girer. Lina'yı bilmem ama ben o yola girmiştim.

"Gitmem lazım," dedim.

Lina gözkapaklarını indirdi.

"Böyle olmaktansa ölmeyi tercih ederdim, Fuat" dedi.

"Ben... ben nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum..."

Kaygıyla ona bakıyordum. Şiddetli bir patlama bekliyordum doğrusu, ama o, son derece sakin görünüyordu.

"Allahısmarladık," dedim, çıkışa doğru yürüdüm.

"Yine gelecek misin Fuat?"

Cevap vermedim. Hızla dışarı çıkıp doğrudan Haliç kıyısına indim.

YEDİNCİ BÖLÜM

Umut Veren Eller

Lina, oynadığı oyunlara kendini kaptıran çocuklar gibiydi. Beni görünce kötü ve küçük düşürücü bir deneyini gerçekleştirmek istercesine değişip başka biri oluyor, bunu özellikle göstermek istiyordu. Sağlıksız, içinde yaşanamaz vücudunda rahat etmeyen ruhuna hünerlerini öğretiyordu belki: Basit bir ruha yol gösteren, gücü düşüncelerle sınırlı bir gövde.

Bunu anlamıyordum. Çünkü kadın değildim. Ve onun gibi, kalbim, ölüm ile yaşam arasında çarpılmıyordu.

Uzun süreden beri fiziksel duyularım o kadar hassastı ki düşünmekten bile bozuluyordu. Duygular tehlikelidir, kimi zaman bilmek, tanımak istemeyiz. Bu yüzden, tuhaf ruh durumuna bahane arayan bir kalpsiz gibi rezilliğin, sefaletin, şehvetin içine koşarak gidiyordum.

Seher'le Beyazıt'ta Küllük Kahvesi'nde bulduğumuz gün, bir bakıma ateşle oynadığımın farkındaydım. Mutsuzdum; benzersiz, ölçüsüz bir mutsuzluk. Bunu bir nebze yumuşatmak için son bir cesaretle, bu şifa bulmaz aşkıma sadece ve sadece kendisinin anlayabileceğini söyleyen Seher'i aramış, koynuna sığınmıştım onun. Farklıydı her şey; akşam, gece-

nin karanlığı, konuşmalarımız... Bir tür beyaz gece olmuştu. Biz de birer hayalettik. Hiç şüphesiz, sağlıklı iki hayvan gibiydik de. Seher tuhaf bir kentin ya da içinde bulunduğum bir mekânın imgesiydi; kapıları, surları, kemerleri vardı. Aranılan ellerim, bir avuntuyla yumuşamış yüreğimden dal vermiş gibi, onun gövdesinde dolaşıyordu. Tabii ben, gövdesel bir doymamışlığın özlemini çekmiyordum; asıl amacım Lina saplantımdan, tutkumdan ya da onun bilincinden, sözlerinden kurtulmaktı. Ama cinsel dil, vahşi bir iştahla karışınca, benden beklenen budur diye Seher'in pembe bir sisin çöktüğü ağzını öperken sonsuza kadar o evde kalmak istiyordum. Seher, hiç ortak yönlerimiz olmasa da birçok bakımdan zihnimde gerçek dönüşümlere neden oluyordu: "Korkularını yenmek için yapabileceğin tek şey şarkı söylemektir," diyordu. Ümitsizliğim onu korkutuyordu. Sanki kasıkları arasında çırpınıp duran ben değil, bu korkumdu. Her defasında da aynı soruyla konuyu açıyordu:

"Neydi sevgilinin adı?"

"Lina," diyordum. Katlanamayacak kadar güzel bulduğumuz bir sessizliği bozmak isteriz ya öyle: "Lina." Bunun üzerine arkasını dönüyordu Seher. Daha sakın bir sesle konuşuyordu.

"Uzan şuraya."

O kara gözlerin alevli bakışlarında gizli bir kasırğa, çözülen inançlar, buharlaşan arzular. Kasırğa durduğunda bir an süren sessizlik oluyor, sonra, ölümün üstüne üstüne giden ölümcül bir hastanın yaptığı gibi, yeniden hayat bulmak için duygularının üstüne üstüne gidiyorum. Bu elle tutulmaz, gözle görülmez ben. Çektiğim acıları doğal bir şey olarak göremiyordum bir türlü.

Aradan bir hafta geçmişti. Akşamüstüydü. Piyanoda Felix Mendelssohn'un on yedisinde bestelediği "Bir Yaz Gecesi

Rüyası"nı çalarak arzularının özleminde dönüp duruyordum: Çiftleşme ve yenilenmenin dairesinde.

Sonunda müzikten ve ona eşlik eden garip düşüncelerden salimen uzaklaşıp (Seher'i tekrar görmeye cesaretim yoktu) pencereye gittim. Gözlerimi dışarıya diktim. Aslında iğrenç hissediyordum kendimi. Bir amonit kadar iradesizdim. Midas gibiydim, hatta ondan daha kötü, bir fahişenin karşısına çıkmaktan bile utanıyordum; ama her şeyi değiştirebileceği-me olan inancım tamdı. Sefilliğin, ahmaklığın daniskasıydı bu. Sadece bir bataklığa girmekle kalmıyor, kendime olan saygımı da yitiriyordum. Midas gibi, bana bağışladığını almasını istiyordum Tanrı'dan. Pencereden karşı yakaya bakarken düşüncelerimi çevreleyen her şey iç içe geçiyordu.

Günler akıp gitti böyle. Annemin ve babamın mezarlarını ziyarete gittim. Ama hiçbir şey beni teselli etmeye yetmiyordu. Gerçekten de neyi sevip neyi sevmediğimi düşünmeden yiyip içiyor, arabaları, ağaçları sayıyor, yürüyor, müzik dinliyordum. İşte buyum ben diye düşünüyordum: Hafif bir esintide yıkıldım.

Bir gün, bu düşüncelerden kurtulmak için kendimi Beyoğlu'nun geniş caddesinde bulduğumda alacakaranlık yeni çökmüştü. Lambalar yanmış, hava serinlemişti. O zamanlar henüz taze olan çok şey vardı: Gençliğim, kuvvetim, aşk, idealist olmam. Her birinin kendine özgü ahlakı, kendine özgü dili ve benzersiz bayağılıkları...

Böylesi bir yalnızlık ve sıkıntı kuyusunun dibindeyken Beyoğlu sanki gözümü açmıştı, herkes mutluydu ben neden olmayayım. Diyelim ki Lina felç olmayıp ölüyor, kaşla göz arasında ölümcül yaralar almış bir kuş misali yatağında cansız kalıyor... Hayatın bir acı alayı onu tüm yaşamdan koparmasındansa böylesi daha iyi. Hikâyenin can alıcı noktası da tam burasıdır, çünkü bunu yürekten değilse de arzu ediyordum.

Oysa her şeyi unuttunaya çalışıp Lina'dan uzaklaşmam daha akıllıcaydı. Yapabilirdim. Fakat ilahi adaletin terazisi bütün o karanlık düşüncelerime rağmen buna izin vermiyordu.

İşte böyle. Bir bandın silinmesi gibi, bütün geçmişin kafamdan silinmesini istiyordum. Bir başka geçmişi kendim uydurabilirdim; hatta zaman zaman Beyoğlu'nun insana dıştan içe doğru bir sevinç yaşatan o güzel caddesinde buna gerçekten inanıyordum. Hayat huysuz bir at gibiydi, ya ben ona binecektim ya da o beni çiğneyecekti.

Sonunda cesaretimi toplayıp soluğu o tuhaf evde aldım. Kudret, idrak, irade, zayıflık, aşk, seks derken kelimeler zihnimde uzayıp gidiyordu. Kelimeler benimle aynı ıstırapla doluydu da bu dil dolambacında şifa arıyorlardı. Aşk denilen hastalığın, o tuhaf zihinsel zavallılığın dehşete düşürdüğü zihnim bocalıyordu ama gövdem. Gövdem silkinip üstündeki kontrolü atmıştı.

Evin hangi amaç uğruna kullanıldığı belli değildi, bununla ilgili hiçbir belirti yoktu. Etraf tertemizdi. Duvarlarında birkaç resim asılı olan salon, yıllardır evine kapanmış bir sanatçının çalışma odasını andırıyordu. Salonun bir köşesinde ayakları işlemeli bir masa. Bir büfe. Koltuklar. Bütün bunlar bende gayet açık, net bir görüntüyü çağırıyordu. Bununla birlikte, bunların gerçek olup olmadığından emin değilim.

Her neyse, henüz bir koltuğa oturmadan dikkatle ev sahibi kadının profiline bakıyordum. Güzel bir yüz değildi bu, ama sakın, ışyan bir yüzdü. Kadın narin, ince vücudunu saran rengârenk elbisesiyle bir tavuskuşu gibi salındı:

“Buyurun oturun, ben hemen dönerim.”

Salona açılan bir kapıdan evin Tarlabaşı'na bakan bir odasına geçti, arkasından kapıyı usulca kapattı. Yaklaşık on on beş dakika kaldı orada. İçerden sesler geliyordu. Sırtımı, bir zamanlar evimizde de bir benzeri olan kadife kaplı koltuğun

arkalığına yaslamış, seslere kulak kesilmiştim. Kapı tekrar açıldı, kadın geri döndü. Geceliğe benzer beyaz bir elbise giymişti.

“Kusura bakmayın, oğlum, içerde yatıyor da...”

Yüzüne bakıyordum, ve sanki kadının gözlerinin içi boştu, içinde hayatlar barındırdıktan sonra terk edilmiş evler gibi. Boş, bomboş.

“Babası?..” diyebildim.

Pencereye doğru baktı, anılara gömülmüştü.

“Babası öldü,” dedi. “Bir otel odasında öldürüldü. Ben size içecek bir şeyler hazırlayayım. Kahve, çay?..” Kahve içeceğimi söyledim.

Böylesi anlar benim için gerçekten yıkıcıydı. Duygusal meseleler. Herkes bilir işte. Aniden taşan şehvet gibi aniden taşan pişmanlık, korku, endişe... Ne olduğunu bilip, tanımlayamadığım bir durumdu bu. Kadının ışığı, teninin yumuşaklığı, ipeksiliği...

“Hoş bir erkeksin.”

“Sen de hoş bir kadınsın.”

Avucumda kadının iki kuru üzüm tanesini andıran meme uçlarının sertliğini hissettiğimde artık iyice şehveti kabarmış biri olarak karanlık bir kuyuda kaybolmuşum.

Bu sözlerim, o gece Beyoğlu’nda neler yaşadığımı hemen açıklıyor. Bir tek şey dışında: Her şey bitmeden çıkış kapısının yanındaki tuvalete gidiyorum bahanesiyle kalkmış, sessizce orayı terk etmiştim. Eve geldiğimde kafam tamamen boşalmıştı. Sanırım o gece karşı karşıya olduğum gerçek tehlikenin farkına vardım. Kendimi mutsuz hissediyordum, ama önünde sonunda dünyada en değer verdiğim kadın olan Lina’nın düşlerinin kapısı olduğumu sanıyordum ki, bu beni rahatlatıyordu.

Bir zamanlar, Lina’yla tanışmamızdan hemen sonra,

Sedefkâr'a Lina'ya olan aşkımdan söz etmişim. Var olabileceğine daha önce inanmadığım aşk bende yeni bir duyguydu, bana tuhaf şeyler yaşatıyordu. Kendimi ilk kez dünyada bir değeri olan varlık olarak görüyordum. Daha önce, biri gelip bana "aşk" dediği zaman neden söz ettiği hakkında fazla bir fikrim yoktu aslında. Kökleri uzun geçmişe dayanan, insana gövdesinden yapılmış bir evi düşündüren aşkı Lina'da bulunca dünyayı tüm görmeye başlamıştım. Her ayrıntı beni bir tümlüğe ulaştırıyordu. Sanki düşüncelerim, hayallerim yeryüzünün üstüne üfleniyor, bir gökkubbe olan kafamdan aşağı yayılıyor, yayılıyor.

İşte ayrıntılar: Bazen pencereden dışarıyı izlerken gördüğüm bir insan kafası, bir ayak, bir ayakkabı, sallanan bir el, bir baca, dünyanın bütünüyle bunlar arasında hiçbir fark kalmıyordu. Ama dünyada hakkım olan şeyleri elde edememe korkusu yaşıyordum, istediğim her şey uzaklaşmıştı benden. Beni hayatta tutan her şey. Sık sık başka kadınlarla birlikte olma arzusu da bu korkularımdan kaynaklanıyordu desem inanır mısın bana.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yemin

Benim aklım yeniyi aramakla değil, eskiyi yeni tutmakla meşguldü. Bunu her zaman başaramıyordum. Bu, her zaman doğru da değildi. İtiraf etmeliyim ki, o baş döndürücü günlerden bana kalan fetiştir: Teni değil derinin pisliğini, anıyı değil mezarlığı, eskiyi değil çöplüğü seviyordum sanki. Kitaplarda okuduklarımın gerçek hayatta yaşadıklarımızın bir yansıması olduğunu anlıyordum yavaş yavaş: Aşk, ölüm, ihanet, özgürlük, macera. Her bakımdan edebiyattan ilerdedir hayat.

Bir gün, rüzgâr dünyanın tozunu alırken uyandım. Belki o saatlerde Lina henüz uyuyor, hissetmediği gövdesi gece Müzeyyen'in bıraktığı gibi öylece duruyordu yatakta. Onun vücudunun nasıl olduğu hakkında bir fikrim yoktu. Ama hayal ettiğimde ayrıntılarını gözden geçiriyor gibiydim ki, kendi vücudumu bile onunkinden daha az tanıdığımı söyleyebilirim.

O sabah anadan doğma soyunmuş, aynanın karşısına geçmiştim. Vücudum ne çok köşeliydi! Sonra giyindim. Saçma sapan düşüncelerle kendime işkence etmemeliydim; bun-

larla uğraşacağıma kalkıp Lina'ya gidebilirdim. Lina'nın öyle yatakta yatması içime dokunuyordu, konuşacak birilerine ihtiyacı olması. Ki Lina hikâyeye dinlemeyi severdi. Hikâyeyi dinler, sonra sahte, geçici bir gerçekliğin hüküm sürdüğü bir yerdeymişçesine, aslında sahici olanın bu hikâyeler olduğunu söylerdi.

O sıralarda, 1200'lerde Farsça kaleme alınmış *Yukarıdan Aşağıya Düşüş* adlı bir kitabı okumaya başlamıştım. Uzun, süslü cümlelerle yazılmıştı, ama olabilecek en güzel, en sevdiğim hikâyeydi bu. Yerimde duramaz oldum, sanki bu hikâyeyi Lina'ya anlatırsam her şey düzelecekti. Bir sevdalı için ne büyük mutluluk! Belki de felaketti, bilemezdim bunu. Lina yine aynı Lina'ydı, ne değişebilirdi ki. Onu yine maskesini takmış olarak bulacaktım; aynı yatakta iki yana da akan bir ırmak gibi, yüzünde iki tarafa da çekilebilecek bir ifadeyle.

Öğleden sonra evimden dışarı çıkarken düşüncelerimde bir yuvarlanma, bir sarsılma oldu. İnsan bilincinin geriye doğru yayılma eğilimi vardır; dışarıda durup zamanın sahibi gibi etrafıma bakınca geçmişteki tatlı günleri hatırladım. Ama elimizde değildir, bizim nihai amacımız zamanı kontrol etmek değil, onu anlamaktır. Birkaç dakika durup öyle baktım çevreme. Orada, bütün tehlikelerin hedefiydim.

Sonra yürüdüm. Vodina caddesine vardığımda her şeyden önce kendi kendimden ve toplumdaki duyduğum korkuyu bana hatırlatan caddenin sessizliği oldu. Oysa o caddeden her geçtiğimde isteğim kamçılanıyor, Lina'nın eski güzel, sağlıklı günlerini hatırlayınca kasıklarımın arasında sanki bir kuş çırpınıyordu.

Gerisini hatırlamıyorum. Bir filmin kopuşu gibi. Belki orada durmuştum, daha uzun bir süre. Zamanın bu yoğunluğunu, gizini yerli yerine oturtmak zor.

Yarım saat sonra Lina'ya, *Yukarıdan Aşağıya Düşüş* hikâyesini anlatırken tesadüflere öyle inandım ki, küçük de olsa ger-

çekleşen her olayın, durumun bir anlamının olduğunu, tesadüflerin bazen neden'le bire bir aynılaştığını söyledim.

"Neden bahsediyorsun sen, Fuat?" dedi.

"Bugün düşündüm de Lina," dedim, "insan kendi yuvasını kirlettiği gibi, kendi zihnini de zehirleyebiliyor. Bizim yaptığımız..."

"Sen benim için hiç üzülme Fuat. Kastettiğin buysa... ömrümün sonuna kadar böyle yatalak kalsam da..." Kendi küçük ellerine yadırgamış gibi bakarak ekledi: "Eski günlerin yavaş yavaş geri geldiğini hissediyorum."

Şimdi bakmıyordu ellerine; bir dalganın çekilişi gibi uzaklaşıyordu onlardan. Elimi uzattım, elinden tuttum. Birden, iki bilincinin hangisiyle bilemem, ağlamaya başladı. Oralı olmadım önce. Sonra ağlaması gitgide artıp sarsıntılara dönünce yarı ölü bedenine sarıldım.

"Seni... Seni asla bırakmayacağım Lina. Seni seviyorum."

"Fuat," diye hıçkırdı.

Hiç sesimi çıkarmadım. Lina benim korkumdu, onu bu yüzden seviyordum galiba. Seviyor muydum? Hayat söylendiği kadar basit değildir, bize kolay hikâyeler sunmuyor; ama yine de Lina'yla evlenmek istiyordum. Ona duyduğum aşk hem çok somut hem de çok ruhsaldı. İnci ile mercan gibi.

Biz, Aşkale faciasından önce, günahkâr bir kadının ruhu ile günahkâr bir erkeğin ruhu arasında kalmış iki sağlam gövdeydik. Lina'nın Musevi, benim Müslüman olmam ve aramızdaki birçok diğer ayrılıklardan ötürü, neredeyse romantik tarzda bir uzaklık yaşıyorduk. Cazibesine kapıldığımız genç vücutlarımıza ve coşkulu sevgimize rağmen kölece bir korku duyuyorduk. Garipleşmiştik. Bir süre görüşmemiştik. Oysa çocukluğumuzdan beri biliyorduk ki aklımızın kaygı verici sırrına erişmeye çalıştığı dinimiz sevgiyi, aşkı salık veriyor bize. Ama şeytani menziller vardır her zaman. Daha sonra aşkımızın tekrar alevlenmesi, Sedefkâr'ın bir konuşmasının

sonucuydu. Bizi adeta düzüşmeye teşvik edici bir konuşma yapmıştı Sedefkâr. "Aşkı ya da o adla adlandırdığımız her ne ise onu, her an bulunabilir bir kumaş mı sanıyorsunuz siz?" demişti. Ertesi gün, hayal meyal ama gittikçe daha sık görülen bir sonsuzluğu, belki de Allah'ın sonsuz sabır ve iyiliğini bu sözler hatırlattı bana. Sabahın inleyen bir saatinde, dünyanın sanki orta yerinde keşfettiğim bu gerçeğin düşüncelerimle uyuştüğunun farkına vardım.

Lina'nın "Fuat," diye hıçkırıklara boğulması benim için bir uyarı olabilirdi, ama onun kendinden uzaklaşmasına, dinginglik mi melankoli mi bilmediğim o tuhaf sessizliğine öyle dalmıştım ki, kendimi düşünecek halde değildim. Bir ara sağ yanımdan uzak bir melodi duydum, durup kulak kesildim. Piyano sesi miydi bu, yoksa keman sesi mi?

Oturmaktan ve kederden biraz uyuşmuş gövdemle ayağa kalktım. Nereye varacaktı bunun sonu? Lina her zaman bu işin sonunun olmadığını söylüyordu.

Mırıldandım: "Evlenir, belki buradan gideriz."

Lina bir süre kontrolsüzce yüzüme baktı, sonra başını tekrar pencereye döndü. Böyle olması gerekiyordu sanki: Aynı anda iki isteği duyarak hem bana yakınlaşıyor hem de uzaklaşıyordu.

Bütün bunların ötesinde beni bir seçim yapmaya zorluyordu ki, vücudun kazançlarından yoksun olacağını bile bile onunla evlenmek istediğimi tekrarlıyordum, ama asıl hissettiğim şey sevgi değil acımaydı, merhametti belki. Anneme verdiğim sözü tutmaktı istediğim.

Fakat bu sıkça anlattığım düşünceleri bir kenara bırakıp Lina'yla yaşadıklarımıza geleyim. O günün ilerleyen saatlerinde başıma yeni bir şeyin geleceğine ilişkin bir beklentim yoktu hiç.

"Aklında ne var senin?" dedi Lina, dalıp gittiğimi görünce.

Bakışlarımı kaçırarak, "Ne güzel şey seninle konuşmak, sana dokunmak!" dedim.

Sözlerin gizine sığınarak nasıl bir zevk aldığımı bilmiyordum doğrusu. Belki de bu sözler beni yatıştırıyordu, çünkü bazen Lina'ya duyduğum sevginin değersiz olduğunu düşünüyordum. Belki de biraz korkuyordum, çünkü çok derinlerden yeni bir kıvıldaış, gerçek bir aşk, eskiden olduğundan daha büyük bir şey doğuyordu.

"Senin bu inatçılığın benim kurtuluşum olacak Fuat."

Pek inatçı olmayan benim bu davranışlarım Lina'yı şaşırtıyordu. Yan kapı açıldı, sanırım Müzeyyen öteki odadan bizi dinliyordu. Bu sırada bir iki kez öksürdü, sonra bulunduğumuz odaya daldı.

"Bir şey içer misin Fuat," dedi. Kirpikleri ıslaktı. Onun da duygulandığını sanmıştım, ama bana bakarken o ıslak gözlerinde hem ürkeklik hem de bir tehdit olduğunu görüyordum. İnce, kavisli kaşları bir inip bir kalkıyordu.

"Müzeyyen, neyin var?" diye sordu Lina.

"İyiyim," dedi Müzeyyen ve odadan çıkıp gitti.

Bunun üzerine Lina dönüp bana baktı. Müzeyyen'in davranışının altında yatan gerçeği sezmiş gibiydi.

O gün bir umutla ayrıldım oradan. Kendimi iki türlü hissediyordum: Coşkulu ve akılcı; coşkulu ve kuşkulu. Aslında zihnim bağlamanın cim teli gibi gergindi, bazen durup başımı kaldırarak gözlerimi göğe dikiyordum; gittikçe çoğalan isteklerimden ve kederimden ötürü gergin ruhum. Göğe bakmak, beni memnun eden başka bir bilincin görünmez sihriydi: Ey uzaklık, ey gökkubbe...

Bu olaydan üç gün sonraydı. Artık kendi üstümde kurduğum kontrol tamamen elimden kayıp gidiyordu ki Lina'dan haber geldi. Beni görmek istiyordu. Gittim. Her şeyi göz önünde tuttuğumda, ışığın karşılığında ödenmesi gereken

bir bedelin olduğunu düşünüyorum şimdi. Lina, bizi alıp çok uzaklara götüreceğini sandığım bir sesle:

“Evlilik teklifini kabul ediyorum, Fuat,” dedi.

O dakika gözlerimin etrafındaki küçük kırışıklıklarımın odadaki loşluğa rağmen daha açık fark edildiğinden eminim. Lina yaşadığım sevincin de, kararsızlığımın da farkındaydı. Hassas bir ürpertiyle altüst olmuşum.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Müzik

Benim ilk sevdiğim Emine'ydi. Çok uzak olmayan bir akrabamızın kızıydı. Kendimi başka ülkelerde düşleyip, hiç bilmediğim ama dinlediğim aşk maceralarının kahraman erkeği olarak hissettiğim yıllarda bile sevdiğim, hoşlandığım, o da olmadı yakınlık duyduğum bir kadınla bir cinsel ilişkim hiç olmamıştı.

Lina'ya duyduğum ilk cinsel istek ise Haliç kadar eski geliyor bana. Her şeyimle kendimi o geceye (gerdek) saklıyorum diyordu Lina. Rüya gibi bir şeydi, bunu söylerken yanaklarının biraz daha pembeleştiğini görüyordum. Biz kapalılık müptelasıydık, açık olan her şeyden korkuyorduk. Bu yüzden, bizi birleştiren asıl arzularımızdan söz etmiyor, tıpkı hayalini kurduğumuz uzak, elde edilmesi güç şeyleri beklercesine bekliyorduk onları.

O zamanlar, her yeni günü gerdek gecesinin arifesi sayıyor, belki de böylesi yoğun günlerde tek teselliği müzikte buluyordum. Müziğin gerçekte hiçbir ilgisi yok, gerçek olan notalar, tuşlar, tellere dokunan eller, üfleyen dudaklar... Hani derler ya, şişenin dibi yok. Müziğin de dibi yoktu: Etrafındaki her şeyi yutan kontrol edilemez bir şey.

Bir başkaldırı alevleniyordu içimde. Bütün insanlar sanki önceden belirlenmiş bir yörüngeyi izliyorlarmış gibi geliyordu bana ki buna katlanamıyordum. Her şey sadece geleceğe dönük değil, geçmişe dönük de hareket ettiğinde, yaşamın ip üzerinde ilerleyen bir cambazın adımları kadar tehlike yüklü, belirsiz olduğunu bize hatırlatan olaylar da su yüzüne çıkıyordu yeniden. Gerçekten de İlya, gerçek ile hayallerini karıştırma yanılığına çabucak kanmıştı, korkunç bir düştene uyandığındaysa çok geçti artık. İlya ile devletin son dansı ölümle noktalanıyordu. Ama bu, devletin ne ilk ne de son ölüm dansıydı. Varlık Vergisi faciasından birkaç yıl önce yaşanmış Kahir'in hikâyesi de nereden baksanız İlya'nın ölümü kadar acıdır.

Her şey dar ve boğucu bir hale geliyor. Bu yüzden, yirminci yüzyılın bu trajik hikâyesini anlatmayı daha sonraya bırakıp, umutla geçirdiğim birkaç geceden sonra, Lina ile evliliğimizi ve sonrasını anlatayım.

Yirminci yüzyıl İstanbul'unda düğünler restoranlarda ve yeraltı mağaralarını andıran düğün salonlarında yapılsa da, buralarda kendini tahta işlemeli tekerlekli sandalyeye mahkûm ve zavallı bir yapma bebek gibi hissedeceğini söyleyen Lina, düğünümüzün açık havada olmasını istiyordu. Bu konuda beni uyarmıştı: Kimin ne diyeceğine aldırmadan mümkün olduğunca yaptığım işin en iyisini yapmaya odaklanmalıydım.

O zamanlar, İstanbul'da evlerin çoğu bahçeliydi. Benim artık Emin Bey ve sütannem Kerime'den başka akrabam kalmadığı için –öbürleriyle birbirimizi unutmuştuk– düğünümü onların evinin bahçesinde yapmak istiyordum – büyük bir bahçeleri vardı. Sütannem bana çok iyi davranır, severdi beni, çocuksu ruhumu, kendi kadını soylu gözlemleriyle ince ince okurdu. Ama o gün, sütannemin yüzünde gördüğüm şey ka-

raran bir ışıktı, bu ışık, ben çocukken ağlayıp zırlarken, sü-
tannemin elimden tutup beni seven, teselli eden ışığına ben-
zemiyordu hiç. Bu ışık, bana acıyan, geleceğimin kararacağı-
na karar vermiş sütannemin kederli ruhundan yansiyordu.
Emin Bey ise çok seviniyordu, Lina ile evlenmeye karar ver-
diğim için beni alnımdan öpüp şöyle dedi: "Sen muhteşem
bir gençsin Fuat. İyiliğin aşılandığını biliyordum ama babana
bu kadar benzeyeceğini hiç düşünmemiştim evlat."

Onun yaşlı, solgun dudaklarını alnımda hissedince duy-
gulanmıştım. Emin Bey benim bu davranışımдан büyük bir
onur duyduğunu, ama düğünümüzü bir şatafata dönüştür-
mememizi istedi. Büyük şatafatların altında gerçek bir so-
ğukluğun, çigliğin yattığını biliyordu. Nitekim bu isteğim,
onun açısından, Lina'nın kalbine giden bu zorlu yolda mah-
cup olmayacağımın işaretiydi, çünkü erdemli davranışlar her
zaman Emin Bey'in yüreğini titretiyordu.

Anlattığım günden sonraki bir hafta boyunca hiçbir şey
yapmadım. Sonra, ayın on üçüncü gününde, zavallı maran-
goz Nedim'in işlediği tahta tekerlekli sandalyeyi Lina'ya gö-
türdüm. İçimde garip bir şeyin uğuldayışını duyuyordum;
keskin, soğuk, esneklikten uzak ama yine de ruhsuz değil.
Lina'nın kara gözlerinin yalazlanışından, tatlı, uyuşturucu
bir sessizlik içinde sandalyenin o muhteşem işlemelerine ba-
kışından zevk mi alıyordum, korku mu duyuyordum farkına
varmam gücü.

Lina büyülenmekten kendini alamadı, sanki o işlemeler-
den bir şifa yayılıyordu vücuduna.

"Beni biraz gezdirir misin Fuat?" dedi.

Kötürüm olduktan sonra birlikte ilk gezimiz olacaktı
bu. Lina'yı kucaklayıp sandalyeye taşıdığım o dakikalarda,
bir gün vücudu iyileşmiş olsa bile içinde bir yerde, onu dış
dünyaya karşı daha hassas, incinmesi kolay biri haline getire-

cek bir tür yara açılacağını, bu yaranın gün geçtikçe azacağını düşünüyordum. Bilmiyorum, belki de akılcı bir kurguyla hareket ediyordum, ancak bu korkuyu duymam için erkendi henüz.

Küçük zarif burnunu, çok değil, kısa bir süre sonra havaya dikip soluklanan Lina, kim bilir ne tür duygular içindeydi.

“Nereye gidelim?” dedim, parmaklarımı onun yüzüne değdirerek.

“Nereye olursa. Sokakların elçisi gibi dolaştır beni Fuat,” dedi gülümseyerek.

Lina aslında bu tür cümleler kurmazdı. Mesela gökte yumak gibi bir bulut gördüğümüzde ben hemen bir benzetmeye girişirdim, Lina ise gökte böcekler gibi kımıl kımıl koşuşan bulut kümecğine bakar, benim söylediklerime gülerdi.

Birdenbire sonsuz bir sevinç duydum, “sokakların elçisi” sözü çok hoşuma gitmişti. Tekerlekli sandalyeyi Lina’nın kokusunu hissederek sürerken, kafası donmuş bir insanı andıran bir halde, sevinç dışında hiçbir şey geçmiyordu aklımdan. Düşünmeye yerinen ama konuşurken tam tersi nereden geliyorsa tuhaf, absürd sözler eden ben, Lina’ya, “Düğünümüzde ne giymek istiyorsun, düşündün mü hiç?” diye sordum.

Aldırmadı önce.

“Birileri bağıyor yine,” dedi. “Duyuyor musun, şu ses teki nefreti. Nereden geliyor bu ses?”

Şaşkınlıkla onu dinliyordum; çevreme kulak kesilmiştim ama bağııp çağırın bir ses duymuyordum. Havadaki sessizlik, dinginlik neredeyse gözle görülebiliyordu. Haliç’e indiğimizde öğleden sonraki o tenhaliği boğan tek şey vardı. O da gürboğaz balıkçıların sesiydi; karaya tepki olarak kabaran dalga sesleri gibi, sesleri duvarlarda yankılanıyordu.

Gerçekten o öfkeli sesi duyuyor muydu Lina? Yoksa ruhunun derinliklerinde olup bitenlere karşı, zihninin bir oyunu muydu? Kendimi garip bir boşluğun içine, umutsuz bir

şehrin kapısına varmış gibi hissediyordum. Bir nehir yatağını nasıl unutmazsa, Lina'nın zihni de öyleydi, uygarlığın kaynağını görüyordu o hayali seste.

Bakışlarımla o hayali itiyorum, ama Lina durmamı istiyor.

"Sen ne demiştin Fuat?"

"Düğünümüzde ne giymek istediğini sormuştum."

Gözlerinin en karanlık yerinde bir parıltı görüyorum. Ve bakışı... O bakışı aklımdan çıkmıyor: Yüzündeki ifadeyle uyumsuz.

"Çok... çok uzun bir elbise istiyorum Fuat. Gösterişsiz, sade, çok uzun bir elbise. Uzun bir ömür için, uzun bir elbise."

Sonra bir müzik sesi çınlıyor. Kirli bir müzik. Lina önce gülüyor, sonra hızla yasa boğuyor gülüşünü. Yas müziğinin hediyesi mi söylemek zor ama, kendimi o acı seste, kirliliğin içinde buluyorum.

"Gidelim mi, bugünlük bu kadarı yeterli mi Lina?"

"Gidelim canım."

ONUNCU BÖLÜM

Seher

Düğünün yapılacağı, dünyanın sevince durduğu günde, Lina'nın tahta işlemeli tekerlekli sandalyeyle dolaşabilmesi iç paralayıcı bir durumdu. Üstelik onca zamana rağmen kötürümlüğüne alışamamıştı. Üstünde gerçekten çok uzun bir elbise vardı. Haliç'in suyunun rengine benzer bir rengi olan, baştan aşağı salınıp ayaklarına dolanan bu elbiseyi ve benim giydiğim smokini terzi Ruhi dikmişti.

Ruhi gelip Lina'nın ölçülerini alırken pek çok kişi gibi yüzüme üzüntüyle ve acıyarak bakmıştı. Benim gibi eğitilmiş, akıllı bir gencin neden Lina gibi bir kötürümle evlendiğine şaşıyordu. Bu iyi yürekli insanda uyandırdığım acıma hissi günlerce çıkmadı aklımdan.

Kibirli kişilere yakıştırdığımız bu davranış aslında insan ahlakına özgüdür. Bu yüzden, romanların kötürüm, çirkin, özürlü karakterleri acmasıdır ve acınası derecede gülünç. Gerçekliğimiz belki bizi hüsrana uğratmakla meşgul. Ama eğer çevrenizde gül bahçeleri varsa, dikenli bahçelere gitme fikri size hiç cazip gelmez. Bu belki de hissi bir şeydi, içinde bulunduğum o korkunç baskıya karşı bir tepki. Ama içten içe duymaya başladığım kemirici bir korku, yani mo-

derin jargonla ne evlilik öncesi ne de evlendikten sonra, Lina ile cinsel ilişki kuramamak korkusu yaşıyordum. Arzularımın içinde daha beter boğulacağımı hissediyordum ki, beni kurtarabilecek can simidim Seher'i de kendi ellerimle uzağa itmiştim.

Ama düğün günü, bizi Eyüp'ün sırtlarına götüren Sedefkâr'ın neşesi, bu günlerce aklımdan çıkmayan olumsuzlukları unutturdu bana. Belki Sedefkâr'ın söylemek istemediği şeyleri çıkardım konuşmalarından, ancak kalbim iyi duygularla çarpıyordu ve bunun da bir işaret olduğuna inanıyordum. Nedendir bilinmez, inanmadığım şeyleri düşünüp zevk almaya bile başlamıştım. Öte yandan, Lina gözlerini benden ayırmayıp sandalyesinde öyle mahzun oturduğunda ona bakamıyordum, gözlerinin içinde varoluşçu dehşetin saklı olduğunu sanıyordum adeta.

Eyüp'e vardığımızda saat on bire geliyordu. Lina'yı taşıyıp tekerlekli sandalyesine oturttuk, içeri götürdük. Emin Bey'le sütannem Kerime Lina'yı ilk kez görüyorlardı, ikisinin de kapıda Lina'yı görünce yüzünde kocaman bir gülücük belirmişti.

“Hoş geldin kızım.”

Lina'nın daha cevap vermeden yüzü pembeleşti. Bu tuhaf utanmanın uzun, zor, acılı bir hayat sürecinden sonra olması, evlilik yaparak kendine olan inancını yenilemenin de işareti olabileceğini o zaman düşünmedim ama şimdi öyle olduğunu biliyorum. O an, Lina'nın asıl gerçeği kabullendiğini sanıyordum, çünkü aşkını kazanabilecek kadar şanslı olan her erkek için muhteşem bir eş olacağından bir an bile şüphe etmediği sağlıklı günlerinde de bir gerçeği kabullendiğinde biraz utanırdı sanki.

Lina yavaşça başını çevirdi, bana bakıyordu ama beni görmüyor gibiydi. Onu “gelin odası”na götürdüm. Orada komşu kızları vardı, yavaşça ayağa kalkıp bir bana bir Lina'ya

bakıyorlardı. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Lina alçak sesle konuştu.

“Neler yitirdiğimi şimdi daha iyi anlıyorum, Fuat.”

Zaman zaman içimi acıtan şeyler söylemesine, umutsuz sözleriyle canımı sıkmasına, beni incitmesine alışmıştım, ama onu şimdi konuşuran duyguların ne olduğunu iyi anlıyordum.

“Elimi tut Fuat.”

Gözleri zor tuttuğu gözyaşlarından ıslaktı, tutkulu bir yakarıyla yüzüme bakıyordu. Odada, bir düğün evine yakışmayan garip bir sessizlik vardı, belki sessizlikten çok bir sessizlik duygusu, çünkü dışarıdan ve öbür odalardan gelen sesleri duyuyorduk. Lina’yı oradaki kızlarla baş başa bırakıp gitme vaktim gelmişti ama bir süre daha kaldım.

Birkaç gündür unutmaya çalıştığım bir düşünce geldi aklıma: Seher, Sedefkâr ile bir haber yollamıştı. Biraz daha düşünmemi, zor kararların aceleye, duygusallığa gelmeyeceğini belirtmiş; eğer istersem, benim için her şeyi yapacağını söylemişti. Fuat’ı mutlu etmek için yapamayacağım şey yoktur, demişti. Bunları düşününce aklım kayıyor, sözlerin ikinci, üçüncü anlamlarına takılıyor, açık açık yapılmış bir teklifi değil, bir sırrı çözer gibi çalışıyordu.

“Ben hazırlıklara bir bakayım hayatım,” dedim, Lina’nın elini kucağına bırakıp.

Kalktım ve odadan çıkmadan bir an eşikte dönüp Lina’ya baktım tekrar. Kafamda düğün ile ilgili bir sürü plan vardı, ama bunlar sonbahar yaprakları gibi uçup gitmişti. Sedefkâr, Emin Bey ve birkaç kişi daha salonda oturmuş, ülkenin dedikodusunu yapıyorlardı.

Çok sonra, yıllar sonra, yine bu evde, karşı konulmaz bir tutarlılıkla geçmişî taklit eden meseleleri konuşup dedikodu yaparken, aslında yılların hiçbir şeyi değiştiremediğini düşünmüştüm. Ülkenin ve dünyanın dört bir yanında şu ya da

bu insanların, Şu ya da bu grupların yaşam kaynağı zehirdi, deđiŐmiyordu bu. Oysa ben aşkı ve vuslatı yaşıyordum, ama buna da zehir karışıyordu, Seher'in zehri.

Akşama daha çok vardı. Gerekli hazırlıkları yapanlar sağa sola koŐturup, bahçeyi süsleyip masaları yerleŐtirirken, ben kısa bir iŐimin olduğunu bahane ederek Emin Bey ve Sedefkâr'dan izin istedim.

Kumkapı'ya vardığımda, ayrılık düŐüncesi musallat olmuştu başıma. İçimde ancak bambaşka kelimelerle anlatılabilecek bir Şey vardı ki bu, bilincin neredeyse uykuyu andıran bir haliyle ortaya çıkıyordu. Açık, net değildi ama bir işaret fiŐeđi gibi. Seher'in kapısının önüne geldim. nce derin bir soluk aldım, ardından kapıyı aldım.

Seher kapıyı açıp beni görünce yüzüme sanki bir yanlıŐlık duygusuyla baktı. Yasak bir Şeye, bir suça bulaŐmıŐasma bir adım geri çekildi.

"İçeri gir," dedi.

İçeri girdim. Seher'e bakmıyordum, gözlerimi halıya dikmiŐtim.

"Böyle habersiz geldiğim için özür dilerim."

"nemi yok, geç Şöyle salona. Biraz Şaşırdım, bugün dğnnz yok muydu sizin, ne oldu?"

"Ben de bunu... konuşmak için geldim."

Seher bakışlarını üstümden çekmeden koltuğa oturdu. Benim konuŐmamı bekliyordu ama zihnim o kadar karıŐıktı ki söze nereden baŐlayacađımı bilmıyordum.

"Umarım kötü bir haberle gelmedin."

"Sedefkâr bana senden..."

Seher'in bakışından ötürü cmleni bitiremedim. Yüzü bembeyaz oldu, cmlem kl olup yüzünü kapladı sanki. Uzun, derin, belki sancılı bir düşünme sresinin ardından beklenmedik bir Şekilde, geçmişin kalıntılarını tek tek dağı-

tarak, bütün evi alaycılığıyla, uyumlu güzel sesiyle doldurdu Seher.

“Sedefkâr’a söylediklerim temenni idi, ama bu durumda değil, düğününün olacağı gün...”

“Ama daha önce de bana...”

“Fuat, senin kafan çok karışık, şaka yapıyorsun herhalde, düğün günü gelmiş bana evlilik mi teklif ediyorsun?”

“Niye olmasın?” dedim.

“Niye mi olmasın!”

“Yanılmış olabilirim, mutluluğu Lina’da bulamayacağımı biliyorum.”

“Kararını vermeden önce neden bana bundan hiç söz etmedin peki?”

Derinlerine vardığım ve yine varmak istediğim Seher’e karşı güçlü bir istekle sarsılıyordum adeta. Soğukkanlı bir hesapçılıkla hareket etmiyordum, hayır, tersine.

“Fuat!..”

“İnsan bazen yapamıyor. Hiçbir nedeni olmadan, son derece haksız, gereksiz şeylerin pençesine düşebiliyor.”

Biraz acı dolu bir rahatsızlıkla duruşumu değiştirdim. Beni anlamış gibi yüzüne ruhani bir hava vermiş Seher’e bakıp, bu konuşmanın sonunun nereye varacağını, buradan nasıl bir ruh hali ya da nasıl bir dona girip ayrılacağımı merak ediyordum.

“Ona hep sevgi ve saygı besledim, Seher,” dedim. “Hâlâ da besliyorum. Ama ona olan sevgimin, saygımın bir bölümünün gerçek olmadığının farkındayım. Kötürümlüğünden söz ediyorum; *davul dengi dengine çalar* gerçeğinden. İçten içe kendimi kandırdığımı, gereksiz boş duygulara yapayca sığındığımı anlamaya başladım ama, Lina beni reddettikçe...”

Seher çileden çıkmışa benziyordu, bakışlarından süzülüyordu öfkesi.

“Bunları söylediğin için kendinden utanmalısın, Fuat.

Şimdi ölümden kaçır gibi kaçtığın bu ilişkinin öncesi yok muydu? Sen aşâğılık bir adamsın. Seni ne paklar biliyor musun? Benimle sevişmen... Daha önce defalarca yaptığımız gibi... Belki şehvetin diner de aklm başına gelir!”

Kalktı, üstündeki gömleği sıyırıp attı. Dişice dikbaşlılığının sınırındaydı. Sonra ansızın bir tedirginlikle kendine geldi.

“Kendimi temize çıkarmıyorum, sadece...” dedim ama sözümü kesti.

“Yo, Fuat...”

“Lütfen sözümü kesme. Bunun ne kadar zalimce, ne kadar aşâğılıkça olduğunu biliyorum. Ama dürüst olmaya çalışıyorum. Lina’ya, ne fiziki ne de ruhsal ihtiyaçlarıma cevap vermeyeceğini bildiğim halde, sadık kalacağıma dair nasıl söz verebilirim ki. Sadece kendi hislerime göre hareket ettiğimi sanma, onu da düşünüyorum.”

Bunlar aslında Seher’i zerre kadar ilgilendirmiyordu, çünkü onun aradığı bir kelime, bir bakıştı sadece, bunlardan aşk anlaşılırsa, anlamak istiyordu. Ancak bunu yaparken doğal bir eğilimi olmadan kendini dine adanmış bir kadını andırıyordu, çünkü benim Lina’yla yapacağım evliliğı bir tür fedakârlık olarak görüyordu ki, bazı kadınları anlamakta hep başarısız olmuş ben, onun tam olarak ne istediğini çözemiyordum.

Seher hafifçe iç geçirdi. Odada bir sağa bir sola yürüdü, sonra pencereyi sonuna dek açıp perdeyi çekti.

“Benimle evlenmeye cesaretin var mı?” dedi.

“Seher,” dedim yavaşça, biraz da düşünceli, “Sana olan duygumun aşka dönüşeceğine samimiyetle inanıyorum. Ama benim hayatımda her şey olabildiğince karışık, bu karışıklıkta...”

Seher’in yüzünde bir şimşek çaktı sanki. “Öyleyse bana neden geldin? Böyle karşıma geçip aptalca sözler söylemek için mi?”

Sesini yükseltmişti. Kalkıp açık duran pencereyi kapattım.

“Lütfen birbirimize duyduğumuz saygıyı kaybetmeyelim.”

Pencereye doğru baktı. Sanki bir şey söyleyecek ama tereddüt ediyordu, dudakları titriyordu. Bu sıcak, nemli havada insan her zaman suya ihtiyaç duyuyor. Seher’in olgun bir şeftaliye benzettiğim yüzü birden çok sertleşmişti, bir bardak su istemekten çekiniyordum. İçimde hızla bir hiddet dalgası kabardı, bir zamanlar Lina’ya karşı, ona içimden küfrettiğim gibi bir dalga.

“Şimdiye kadar sana hep saygılı davrandım Fuat. Hatta beni kullandığını düşündüğüm zamanlarda bile. Belki de makul nedenlerle fedakâr olmak istediğin için sana olan saygım arttı her geçen gün. Aslında yanlış düşünüyorum diye sürekli kendimle boğuşuyordum, ama bu ikinci sınıf bir hasetten başka bir şey değildi. Şimdi ise karşıma geçmiş benimle alay ediyorsun. Tiksinti veriyor bana bu. Senin için güzel, olgun, istediğinde yatağına gireceğin bir kadın olabilirim. Belki sadece öyleyim. Ama senin sevgini ve korumanı istedim ben. Seni mutlu etmeyi düşündüm. Belki bilmiyorsun, nereden bileceksin, seni ilk gördüğüm anda sevmiştim. Daha önce onlarca erkek peşimden koştu, hani derler ya elimi sallasam... Garip! Sedefkâr ile çektiğiniz bir fotoğrafa bakarken, senin orada canlı olduğunu ve gözlerimin içine baktığını hayal etmiştim; Allah’ım, toy kızlar bile bu kadarına kanmaz. Kendimi sana vermemin nedeni buydu, bazen iffet sevgiden daha güçlü değildir.”

Şimdi upuzun salonda bir karartı gibi duruyordu karşımda. İnsan bir şeyi kafasında canlandırırorsa, neler yitirdiğini daha iyi anlıyor. Önce Emine, sonra Lina, şimdi Seher! Peki tüm olup bitenler kimin hatasıydı? Daha önce sevgiyi, aşkı önemseyen ben nasıl olmuştu da ruhsuz ve ne yaptığını bilemez hale gelmişim? Bu kadar kısa sürede, yalanlarına ve yapaylığına yaltaklanan bir Fuat...

“Dünyayı zekâyla fethedin,” der Russell. Sanırım öyle yapıyordum, bu, aklın küçük çocuğu zekânın anlık getirisiyle hareket edip buraya gelmişim.

Yavaşça ayağa kalktım. Seher gözlerini bir an olsun benden ayırmıyordu.

“Ona âşık mısınız?”

“Aşk mı?.. Bilmiyorum. Daha önce evet. Şimdi de onu seviyorum, ama bu sevginin nasıl bir sevgi olduğunu bilmiyorum. Acıma mı, merhamet mi...”

“Kimsenin senin acımana, merhametine ihtiyacı olacağını sanmıyorum, Fuat. O kızın sakatlığını besleyip kendine bir merhamet dünyası kurma boşuna. Beni endişelendiren sensin, bu durumun. Aykırı, kabul görmeyen düşüncelere katlanamayacak kadar zayıfsın.”

Susuyordum. Bir cevabım yoktu. Aslında kendimi en az tanıdığım dönemden geçiyordum; Allah’ın hakikat dışı ve dinlerin yararsız olduğuna inandığım zamanlarda dünyayı sudan ve karadan ibaret sandığım gibi, kendimi de etten ve kemikten görüyordum sadece.

“Bunu tartışmak istemiyorum.”

“İyi. Öyleyse, ayağa kalktığına göre gidiyorsun...”

Seher’e şöyle bir bakıp kapıya yöneldim.

“Ömür boyu mutluluklar dilerim ikinize de. Umarım karın çabucak iyileşir, mutlu olursunuz,” dedi.

Kapının önünde bir süre durdum. Bir şeyler söylemek istiyordum ama bana içimden başkaldıran bir şey vardı, konuşturamıyordu. Kapının koluna davranırken bir an sendeledim. Hafifçe inledi Seher. Kapıyı açtım. Eşikte ayakkabılarımı giydim.

“Allahâısmarladık...”

Lafım kuru, yapay bir öksürükle kesildi. “Güle güle.”
Sonra kapının çat sesi duyuldu.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Düğün

Neyse ki kimse beni arayıp sormamıştı, kimse telaşa düşmemişti. Öğle sonu akşama dönerken Eyüp'e, düğün evine geldim. Sedefkâr davranışlarımdan ve yüz ifademden tatsız bir şeyler yaşadığımı anlamıştı, beni bahçenin kimseler olmayan köşesine çekti.

"Ne oldu sana, anlat bakalım," dedi.

"Anlatması zor," dedim.

"Anlatmak istemiyor musun, anlatması zor mu?"

Somurtarak uzaklara baktım. Karşı kıyıda hayatın yatağı gibi duran büyük binalara, Haliç'e...

"Benim bir dert küpü olduğumu unutma Sedefkâr," dedim. "Bugün bir kadının bir erkekte ne aradığını öğrendim."

Sedefkâr başını salladı. Gülümsedi. Bir şey söylemedi bir süre. Sonra gözlüğünü köprüsünden tutup geriye itti.

"Ne arıyormuş kadınlar?"

"Erkekte saygı duyabileceği bir yön. Güç, kararlılık, irade, cesaret... neyse işte."

"Nutkum tutuldu Fuat, dünyanın direğini keşfetmişsin vallahi."

Kızgınlıkla, "Neden bahsettiğimi anlamadın," dedim. "Seher'den bahsediyorum."

Zihnim dışında her şey askıdaydı o an. Ve İstanbul'dan temelli gitmek fikri yavaşça zihnimde filizleniyordu.

"Sevgili müzisyenimiz, Bach Fuat! Ona vurulan ilk erkek değilsin. Cilveli, baştan çıkarıcı bir yönü var o kadının. Öyle bir bakışı var ki, hayatı bile yenebiliyor."

"Alay etmenin sırası değil Sedefkâr..."

"Alınma hemen," dedi Sedefkâr yavaşça. "İnsanlar aşk var gibi davranıyorlar, ama gerçekte böyle bir şey yok. Bu, romantik bir rüya."

O anda, keşmekeş içinde acınası kişi ben miydim, Sedefkâr mıydı karar vermek zor. Sedefkâr ne şefkatli ne de sevgi doluydu, insani davranış kuralları ya da medeni sınırlar bir kabadayı için ne kadar önemliyse, sevgi ve şefkat de Sedefkâr için o kadar önemliydi.

Haksızlık mı ediyorum? Belki. Ama Anadolu havasının bir başka bileşenini daha hatırlamak gerek: Mevlana, Karacaoğlan, Yunus ve daha niceleri. Evliliklerin şimdi geleneksel olarak kabul gördüğüne, bir sözleşmeden ibaret olduğuna bakmayın... İffetli bir vuslat, ilahi, kutsal bir birleşme olarak görüldüğü zamanlarda aşkı yaratmak eylemiydi. Hiç değilse benim için böyledir; Sedefkâr buna inansa da zerre kadar göstermiyor, dili bile dönmüyordu.

Oradan, yukardan bakınca minareleri gözüken Eyüp Sultan Camii'nin içinde, huzursuz bilinçaltının insana yaptırdığı her şeyi unutmak mümkünmüş gibi geliyordu bana. Zamanlarını, hayattan neden keyif almadıklarını birbirlerine anlatmakla geçiren ya da hayatın neden boş ve amaçsız olduğundan yakınanlara benziyordum; tabii her şey güllük gülistanlık değildi ama henüz zamanım çoktu nedamet getirmeye.

"Haydi, gidelim. Birazdan misafirler gelmeye başlayacak," dedi Sedefkâr. Masaların kurulduğu yere doğru ilerledi. İstemeye istemeye onun alaycı tonuna döndüm.

“Senin dürbününü hatırlıyorum, pencereden dikizlerdin evleri, hâlâ duruyor mu?”

Asılı duran alacakaranlığın içinde Sedefkâr bir kahkaha attı.

“Bazen yle bam teline basıyorsun ki nereden geldiğini anlamıyorum. Ama bugün tekinsiz bir havan var, korkutuyorsun beni.”

Kafamın dolu, karışık olduğu doğruydu. Hemen orada, sandalyelere oturduk. Az ilerde Emin Bey’le birlikte kalabalık bir grup vardı. oğunu tanıyordum, birkaçını ise grmşlgm yoktu hiç.

Sedefkâr’ın yüzü genişledi, irkildi, denetimden çıkıp tuhaflaştı adeta.

“Lina ile evlenmek istemiyor musun?”

stmzdeki elma ve erik ağaçlarının yaprakları hafifçe, tatlı bir ahenkle sallanıyordu. Başımı yukarı kaldırdım, zaman kazanmaya çalışıyordum sanki.

“İstiyorum, bunun için buradayım.”

“Bunun için mi buradasın! Kendi alanında at oynatıyorsun; hayat denen şeyi ilk kez burada, bugün keşfetmiş gibi-sin. Tehlikeli bir sırra erişmişesine saçmalıyorsun sürekli. Davranışlarının farkında mısın bilmiyorum; üstünde şu smokin olmasa...”

“Ben burada ciddi bir karar, aslında hayatımdaki en ciddi karar için bulunuyorum,” dedim.

Sedefkâr söylediklerime inanmadan hayretler içinde yüzüme bakıyordu. Tam o sırada hiç beklemediğimiz bir sürprizle karşılaştık: Bahçe kapısından yavaş yavaş misafirler içeri girerken, Seher de elinde çantasıyla kapıda belirdi. Sedefkâr gördüklerine inanmamış olacak ki gözlüklerini çıkardı, baktı, burnunun üstünde parmaklarını gezdirdi, sonra hızla kalkıp kapıya doğru ilerledi.

Seher kapıda misafirleri karşılayan sütannem Kerime ve

Emin Bey'in elini sıktı, onlarla konuştu, Kerime'nin işaret ettiği Sedefkâr'a doğru yöneldi. O anda tahta işlemeli sandalyesinde, Haliç suyu rengi elbisesiyle Lina'yı bahçeye çıkarıyorlardı. Tekerlekli sandalyeyi süren bir kız, onun arkasında üç beş genç kız daha... Hepsi de merhametin gizli, şaşmaz yolunu izleyerek Lina'nın arkasında saf tutmuştu.

Lina ile Seher'i yan yana gördüğümde duyduğum sevinç mi şaşkınlık mı bilmediğim duyguyu yaşamaya gücüm kalmamıştı. Oturduğum sandalyeden yavaşça kalkarak yanımdaki elma ağacına dayanıp kısa bir an Lina ile Seher'i seyrettim. Bana dayanma gücü veren elma ağacıydı sanki.

Bunu izleyen saatlerde Seher, bazen somurtarak, bazen de neşenin uçtuğu bahçede bir sağa bir sola dolanıp durdu. Göz kamaştırıyordu. Uzun kırmızı bir elbisenin üstüne düşen dalgalı saçlarıyla, gecenin etkisiyle değişen gözlerinin rengiyle, o loş ışıkta bizi çevreleyen, müziğe dalmış figürlerin içinde parılıyordu.

Alışılmamış bir sıcak vardı o gün. Ama akşam saatlerinde Eyüp sırtlarında tatlı, serin bir rüzgâr esiyordu. Bitip tükenmek bilmeyen dakikalar boyunca Seher, ellerimi ellerine alıp beni yönlendiriyordu.

"Bırak da bu gece eğleneyim," diyordu bana. "Senin bu mutlu gününde istediğim kadar dans edip eğlenmemin kime ne zararı var Allah aşkına!"

Bir bakıma onun düğünümüze gelmesine ben de sevinmiştim. Belki onun burada oluşu beni bazı sıkıntılarımdan koruyordu. Bunları düşünürken içimden acı verici bir isyan da yükseliyordu tabii. Sanki biri bütün bunları planlamış, inatla süren bu rahatsız edici düşüncelerde boğulmamı istiyordu. Utanıyordum, tiksiniyordum, öfkeden kuduruyordum. Oysa Lina benim ulaşamayacağım boyutlardaydı; insanlar oturup yemeklerini yerken, kadehler bir boşalıp bir dolarken o, tekerlekli sandalyesinde bazen elimi tutup gülümsüyor, bazen

de içinde birdenbire nedensiz doğan bir kederle gözleri küçölüyor ve bana dönerek: "Senden ne beklediğimi anladığını söyle lütfen, Fuat!" diye şakayla karışık yalvarıyordu adeta. "Bana eskisi gibi bak, sevdiğini söyle."

Bu kelimelerin taşıdığı her neyse beni kaskatı kesiyor, öylece kalakalıyordum. Kelimeler içinden çıktıkları varlığın kendisi oluyordu.

Daha fazla dayanamadım. Kalkıp mutfağa gittim. Sütannem Kerime misafirlere meze hazırlamak, masalara yollamakla meşguldü.

"Böyle güzel düğün görmedim," dedi. "Şu misafirin Seher yok mu, bahçeye bir melek gibi düştü vallahi. Ayol, çok tatlı kadın, etrafına neşe saçıyor. Bülbül Salih Efendi gibi ötüyor yavrum."

Bülbül Salih Efendi Kerime'nin akrabası, şöhret sahibi bir müzisyendi. İhtiyatlı ama gülümseyerek sütanneme baktım.

"Öyledir," dedim.

"Ne oldu, neden öyle bakıyorsun?"

Herhalde yüzümdeki keskin çizgilerde gördüğü yorgunluğum onu telaşlandırmıştı. Dışarı çıktık birlikte. Herkes masalarda hep bir ağızdan şarkı söylüyor, çalgıcılara eşlik ediyordu. Arada kadeh çınlmasının yarattığı ses dalgası büyüyor, eller masalara vuruluyor, tempolar yükseliyor, müzik çığırından çıkıyordu. Bahçede aşağı yukarı kırk elli kişi vardı; dostlar, arkadaşlar, tanıdıklar... Lina böyle istemişti. Kendi aramızda eğlenelim demişti. Bu "kendi aramızda" kelimelerinin sebebinin ne olduğunu Allah bilir. Hiç sormadım Lina'ya, neden en yakınları dışında kimseyi çağırarak istemediğini.

Lina'nın arkadaşları birkaç Yahudi genç ayağa kalkmış şarkı söylüyordu. İbranice söylenen bu şarkı biraz acılı ama aynı zamanda coşkuluydu. Gençlerin elleri havada kuş gibi çırpınıyor, sesleri bir inip bir çıkıyordu. Lina'nın üstündeki ağırlık duygusu çekip gitmişti, içinden sanki bir hafiflik

yükseliyor, gözkapaklarıyla gençlere eşlik ediyordu. Seher ise gözlerini Lina'ya dikmişti, acıların körleştirici kesinliğini sanki onun gözlerinde görmüş, kanını ateşleyen rakının da etkisiyle, herkesin hayranlık dolu bakışını üstüne çektiğinden habersiz, büyüleyici bir dinginlikle gözlerini ısrarla Lina'nın üstünden çekmiyordu.

Şarkı bitince Emin Bey ayağa kalktı, sessizlik istedi.

"Oğlum Fuat ile gelinim Lina'nın mutluluğunu kutlamak için buradaki siz kıymetli dostlar," dedi, "altmış yıldır burada yaşıyorum, bu kadar coşkulu, güzel bir düğün görmedim. Hepiniz hoş geldiniz! Kadehimi iki güzel gencin ömür boyu mutluluğuna kaldırıyorum. Fuat ve Lina'nın şerefine!.."

Seher elindeki rakı kadehini bir dikişte bitirdi. Yorgun düşmüş, bölünmüş zihinlerle insanlar, ağaçların altından kayarcasına bize doğru geldiler. Kadehler çınladı. Lina hemcinsleri tarafından o kadar çok öpüldü ki, sonunda gözlerini bana dikti.

"Fuat."

"Evet."

"Bu eğlence ne zaman bitecek?"

Lina'nın sesindeki incinmişlik beni hem üzdü hem kıskırttı. Ama ne yapabilirdim ki. Seher az ötemde duruyordu, bizim eğlence sohbetimizi duymuş gibi sinsice gülümsüyordu.

Ben işte o anda, mezarımdan çıkıp yeniden dünyaya gelmiş gibi oldum. O sırada, bir dans müziği çalıyordu çalgıcılar. Cumhuriyet'in ilk yıllarında balo salonlarında sıkça çalınan bir müzikti bu. Birkaç kadehin verdiği cesareten güç alarak, Seher'in yavaş yavaş kırmızılaşan gözlerine bakarak ona doğru birkaç adım attım.

"Dans edelim mi Seher?" dedim.

Masaların bir ucundan bir ucuna sıcak, kösnül bakışlar esiyordu. Seher cevap vermedi, garip bir suskunluk içinde

elini belime doladı. Müzik bizi yakalayıp bahçenin görülür yerine çekmişti.

Seher kendini bırakmış, vücudunu kavramış kollarım arasında ileri geri gidip geliyor, daireler çizerek dansı hızlandırıyordu. Çalgıcılar bu iki kişilik, herkesin bakışlarını üstünde toplamış dansın getirisini önemsemeden, arada kurumuş boğazlarına rakı ve su akıtıp durmadan çalıyordu. Öbür çiftler dans etmeyi bırakmış, alanı bize terk etmişti.

Lina tekerlekli sandalyesinden, eğlencenin tadı çıkarılsın diye alkışlarla tempo tutulan insanlara ve daha hızlı dönen iki sağlam vücuda bakıyor, dans onu sevince boğduğundan kirpiklerini aptal aptal kırıştırtıyordu.

İçkinin verdiği coşkuyla çalgıcılar ansızın müziği değiştirdi. Durakaldık. Seher gürültüden ve dansa ara vermemizden yararlanarak kulağıma fısıldadı: "Daha önce hiç âşık oldun mu Fuat?"

Bu ani sorusu beni tedirgin etti. Dönüp Lina'ya baktım; ağaçlar arasında, her yanını sarmış insanlarla, ıpıssız duruyordu öyle. İçim sızladı.

"Pek çok kez," dedim.

"Ciddi olarak..."

"Elbette ciddi olarak."

Seher kollarını boynuma dolamışçasına yakınımda duruyordu.

"Gerçekte sana sunabileceğim şeyleri biliyorsun Fuat," dedi alçak bir sesle. "Beni al, götür."

"Nereye?"

"Nereye olursa. Uzaklara. Yeter ki ikimiz birlikte olalım."

Buruk bir sevinç duydum birden. Yoksa acı mı demeliyim. Garip, meydan okur bir davranışla benden uzaklaştı Seher, elleri havada dönüp duruyordu. Çalgıcılar da bu hareketlere uygun müziği deneyerek bulunca, yeni bir dans dalgası başladı.

Seher buram buram ter kokan insanlar arasında profesyonel bir dansçının titizliğiyle dizlerini zarıfçe büküyor, ellerini iki yana açıp etrafında fır fır dönüyor, sonra başını geriye atıp vücudunu tir tir titretiyordu. Hava bu şevkle sarsılıyordu adeta. Sonra iş çığırından çıktı. Seher kısa bir ara verip, yeni doldurulmuş rakı kadehini yine fondipleledi. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Artık dengesini ve düşünme yetisini yitiriyordu yavaş yavaş. Kayarcasına dans ederek bize yaklaştı ve ansızın Lina'yı bileğinden yakaladığı gibi kendine doğru çekti.

Herkes hemen elma ağacının altına koştı. "Ne yapıyor bu kadın?" diye bağırdı Sedefkâr, ama sesi çığlıklar ve bağırışlar arasında yitip gitti. Lina bir kumaş gibi yerde kıvrım kıvrım yatıyordu. Seher de yerdeydi. "Fuat!" diye bağıriyordu Lina.

Sanki her şey gerçek dışıydı; karmakarışık, düğün maskesi altında gerçekleşen bir trajikomik oyundu. İçimde orayı terk etmek, bu oyundan kaçıp uzaklaşmak arzusu yükseliyordu, ama elma ağacına sırtımı vermiş, öylece dikiliyordum. Donakalmıştım adeta. Sedefkâr, Lina'yı kucaklayıp tekerlekli sandalyesine oturttu. Başı dönmüş gibi, bir süre gözlerini kapattı, açtı. Daha büyük bir rezillik çıkmasından korkuyordu.

Kulağıma eğilip: "Lina'yı al, git buradan," dedi.

"Düğün daha bitmedi, insanlar eğleniyor," dedim.

Sedefkâr gözlerimin içine uzun uzun baktı. "Bir kadın çok isterse her şeyi yapabilir. Hadi, gidin buradan."

Bu benim için bile fazlasıyla hayret verici ve ürkütücüydü. Seher'in öfke nöbetine tutulmuş olduğunu tahmin etmek zor değildi, ancak eğlenceyi yutanın ne olduğunu tam olarak söylemek mümkün değil. Bütün bunları tamamlayan sahne ise insanın iliklerine işleyen kemanın sesiydi; bir insanın garip, acılı iniltisini andırıyor, yüreklere sivri bir bıçak saplanıyordu.

İçkinin ve aşırı hareketin verdiği şaşkınlıkla, çılgıncası-

na dönüp duran dansçılar şimdi gözlerini Lina'dan alamıyordu.

Seher, "Herkesten özür diliyorum," dedi. "Özellikle Lina'dan, kendimi kaybettim bir an... fazla içtim galiba."

İma edilen bu ne olduğu belirsiz "kendimi kaybettim bir an"dan huzursuz olmuştu Lina. Seher kaşlarını kaldırıp ona dik dik baktı.

"Ben aslında kâbus mu görüyorum," dedi.

Bir tutku gecesi idi bu. Cinsel istek alevinin her yanını, göğüslerini, karnını, dudaklarını sardığı, vücudunu yalayıp yakıp tükettiği zamanlardaki gibi, Seher'in her yanını şimdi de bir tutku yalıyordu. Teninin utangaçlığının yerini başka bir şey, belki ahlaki bir utangaçlık almıştı ama, Seher duraçağa benzemiyordu. Garip bir suskunluk hâkimdi bahçeye. Sıkıcıydı. Bu sıkıntıya katlanmak için güçlü olmalıydı insan. Öyle ki bu suskunluk duygularını, cesaretini yıpratıyordu insanın.

Sonunda Seher gitmek için hazırlandığında rahatsız edici suskunluklar eriyip dağılmıştı. Seher'i kapının dışına kadar uğurladım. Elinde çantasıyla bahçeden çıkarken yanaklarından yaşlar akıyordu. Sanki aşk o gece apansız, umulmadık bir biçimde gelip bulmuştu onu.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Teneke İnsanlar Değiliz Biz

Düğünden bir hafta sonraydı. O korkunç ve coşkulu gecede sersemlemiş bir arı gibi dolanıp duran Sedefkâr'la buluşacaktım. Küllük Kahvesi'ne girer girmez sanki herkes gerdekten çıktığını biliyormuş gibi bir duyguya kapılmanın saçmalığını üstümden defedip sandalyeme kurulduğumda, Sedefkâr gözlüklerinin ardından pis pis bakıyordu.

"Kalıbımı basarım Seher'i düşünüyorsun sen," dedi.

Aldırmadım. "Güzel bir gün, değil mi?" dedim.

"Öyle, ama daha da güzeli, sana Seher'den haber getirdim. Düğünün izi kurumadan üstelik..."

Ulu ağacın altında bir an bir mucize olmasını, beni bu mide bulandırıcı dertlerden kurtarmasını diledim. Zaman zaman, aslında çoğun bencilliğim, pişmanlık bilmez çıkarıcılığım beni korkutuyordu. Bazen Sedefkâr bana, "yüzünde ölümcül bir bitkinlik görüyorum" diyordu ama gerçekte bu, benimle ilgili bir gözlem sayılmazdı. O zamanlar, insanlarda garip bir bitkinlik, yoksunluk, ölü bir yan vardı. Her şey kısırlık içindeydi, içler acısıydı. Çünkü doymak bilmez ege-menlik tutkusunun gerginliği baştan aşağı İstanbul'u ve genç Türkiye'yi sarmıştı. İstanbul öyle dokunaklı bir şehirdi ki,

daha sonraları Beyoğlu ve civarında gayrimüslimlerin işyerlerinin yağmalanması da bu şehri tümünden renksizleştiriyordu. Harap olmuş, nefreti gizlemeyecek ölçüde yılgın, yorgun, yıpranmış İstiklal Caddesi'nde gezen Adnan Menderes'in ağladığını gördüğüm günün akşamı eve dönmüş ve şunları yazmıştım: "Cadde ki, tartılıyor hâlâ vicdan orada; dünyanın kadim şehri İstanbul."

Ertesi gün, insanları tartaklayan, bütün gayrimüslimlerin dükkânlarının camlarını kıran, eşyayı yağmalayanları konuşuyorduk. Nahit zevkten dört köşe olmuştu. "Oh olsun onlara!" dedi. "Atalarımızın kanını dökerek aldığı bu şehrin kaymağını onlar yiyor. Hangi taşı kaldırırsan, altından Yahudiler, Ermeniler, Rumlar çıkıyor. Biz köle, onlar efendimiz. Şimdi her şey değişiyor. Önce mallarını, sonra canlarını..."

"Benim pek çok dostum var aralarında," dedim. Karımın Aşkale'de zatürreeden ölmüş bir Yahudi'nin kızı olduğunu bilmiyordu.

"Ne yapalım dostların varsa," dedi.

Nefret, bir dünya adamı olmakla övünen Nahit'in yüzünün tüm katmanlarına kazınmış gibiydi, ama hep bir şeylerden korkan insanların yaptığını yapıyordu; beyni, kalbi, ruhu nefretle dolu; maskeli bir iyimserlikle ortada dolanıyordu.

Şimdi anlayabiliyor musun? İstanbul'un 1950'lerdeki durumuyla kıyaslanabilirdi ruh halim. Karmakarışık, ölümcül bir bitkinlik içinde. Bazen Sedefkâr'la söz ederdik o günlerden. Yıllar sonra her şeyi hatırlayıp değerlendirmek daha kolay oluyor. Ve tabii habersiz olduğumuz, sonraları öğrendiğimiz, taşman bir nesne gibi zihnimizden geçirdiğimiz hikâyeler... Zavallı insanlar! Ruhları sıkıla sıkıla posaları çıkmıştı.

Sedefkâr, Küllük Kahvesi'nde o an yüzümde yine ölümcül bir bitkinlik görüyor muydu, bilmiyorum, ancak alaycı bakışları o kadar barizdi ki, sadece Seher'den getirdiği habe-

ri değil, kaderimin izleyeceği çizgiyi de zihninde saklıyordu sanki. Cebinden bir zarf çıkarıp masanın üstüne koydu:

“Bu senin.”

“Seher seni mutlu etmez,” dedi sonra, alaycı bakışlarını üstüme dikmişti, “ama yuvanı yıkar, bunu başarır.”

“Yuva” kelimesini hiç bu kadar sade, güzel algılamamışımıdır. Sanki biri dönüp geriye bakmayayım diye boynuma demirden bir boyunduruk takmıştı, çünkü “yuva”yı o güne kadar güzel algılamam için geçmişe hiç bakmamış olmalıyım. Hayır, bu doğru değil, yuva hayatı saran yüksek bir surdur. Allah biliyor ya, geçmişin hiç yaşanmamış olmasını istedim. İlya’nın zatürreeden ölmesini ben istemedim, değil mi? Lina’nın felç olmasını da.

Çaresizlik içinde Sedefkâr’a bakıyordum. Hatırlayıp durduğum şeylerin içine iyice batmadan zarfı açsam iyi olacaktı.

“Bana güveniyor musun, Fuat?”

“Elbette güveniyorum. Bu da nereden çıktı şimdi, dilinin altında ne var?”

Sözleriyle sinirlerimin ucuna dokunuyordu Sedefkâr; bunca zamandır benden ne sakladığını tahmin etmeye çalışıyordum, en azından bir ipucu... Aklıma gelen tek kişi ise Seher’di, onunla ilgili bir şey olabilirdi gizlediği.

“Söyle, ne söyleyeceksen,” dedim.

Karşılıklı bir sersemlikle kilitlenip birkaç saniye öyle durduk.

“Bana düşmez ama...”

Sedefkâr’ın gizeminden, iki anlamlılığından, pireyi deve yapma huyundan usanmıştım. Onun benim en iyi dostum olduğunu söylerken bir bakıma kendimi kandırıyorum, çünkü gerçekte kimseye güvenmeyen, her şeyden şüphe eden, en olmadık zamanda değişebilen biriydi ki, ne yapacağı bilinmez bir insanın yakın dostum olması mümkün ama en iyi dostum olması...

“Ben senin yakın arkadaşım,” dedim. “Daha açık konuşamaz mısın?”

“Evet... yani... Bunu senden neden bugüne kadar sakladığımı bilmiyorum, söyleyemedim herhalde, başka bir nedeni yok.”

Ulu çınar ağacına uzun uzun baktı.

“Neyi sakladın?”

Gülümsedi. O kadar karmaşık bir gülümsemeydi ki, bu gülümsemesi, nerede kaldı sevgin, aşkın, Lina’ya bağlılığın der gibiydi; nerede kaldı ahlakın, insanlığın?

“İlişkinize karşı çıkmıyorum, ama Seher’e bağlanmanı tasvip etmiyorum. Bu tuttuğun yol, yol değil.”

“Hadi canım, aldatan ilk erkek ben miyim, bu kadar abartma. Sen benden sakladığın şeyi söyle...”

Sedefkâr’ın davranışları tiyatroydu. Sadakatsizliğini yüzüme vurmasını, bir tutkulu dramın son sahnesine benzetiyorum şimdi; kendi varlığımızın karanlığını kabul etmek oldukça zor oluyor. Oysa yaşamımız, kendini sürekli tekrarlayan bir senaryoya benziyor. Dünya, bir yandan bizi cezbediyor, öte yandan kendi karanlığımız... Eğer bir gün, Seher gelip bana şöyle deseydi hiç şaşırırdım: “Artık bitti. Başkasını seviyorum.”

İtiraf etmeliyim ki, hayatta geriye hep azap kalıyor, benim yaşamımda ise bunun adı hüsrandır.

“Seher evli...” dedi Sedefkâr.

Gerçekten de sanki rüyadaydım. Ulu ağacın altını kaplayan masalar, sandalyeler, insanlardan çıkan o uğultu olmasaydı kendimi gövdeden yoksun sanabilirdim. Bir süre konuşmadık. Sonra, yaklaşık yarım saat geçti, kalkıp Kumkapı’ya gittik.

Normalde çok zevk alacağım bir akşamdı. Çünkü kimse balığı ve mezeleri Kör Agop kadar güzel yapamazdı. Yemekte Sedefkâr’ın iki meslektaşını, hiç kurtulamayacağı bir

yazgısı varmışçasına davranan Şerif ve Niko da vardı. Niko bir tırmık gibi uzun, kemikli elleriyle konuşuyordu adeta. Masadaki önemli karakterlerden biriydi ama korunurcasına renk değiştiriyordu. Bu renk değiştirmenin bayağı bir yönü vardı; Müslüman ahlakı ve öğretisine yaltaklanma, kraldan çok kralcı kesilme. Ödlekeydi. Ama konuşmasının soylu bir yönü de vardı: İnsanları birleştiren, tüm olumsuzluklara rağmen birbirine iten şeylerden dem vururken kendisini bizden uzaklaştıran, dışlayan şeyleri görmemizi sağlıyordu. Büyülü elleriyle sözcükleri havaya çiziyordu.

Akşamın konusunu, alışıktığımız bir şekilde gösteriş yaparcasına çok konuşan Şerif değiştirdi. Bir saat boyunca aşktan, “iki cins arasındaki ruhsal arkadaşlık” diye adlandırdığı teorisinden söz edip durdu. Mevlana'nın yüzyıllar önce dile getirdiği o *kavuşamama* halini biraz farklı da olsa onun sözlerinde görüyordum. Başka şartlar altında, belki de hiç dikkate almayacağım bu fikirleri, o akşam kıskançlıkla dinliyordum. Aslında büyüdü *kavuşamama* halinin bir de ilahi yönü vardı ki benim bir vecd haliyle dinleyip kendimden geçmem de bu yüzdendi. Bu inanç, bu *yokluğa* duyulan aşk insanı hiçleştiriyor. Belki de bir hiç olduğumu fark edip kendime olan güvenim artmıştı ama hiçlik bana hep yokluğu düşündürüyordu ki, nefret ettiğim bir şey varsa o da yokluktu; o yokluk ki, Seher'i görmek için içimde duyduğum zorlayıcı ihtiyacı engelliyor, aşk denen şeyi gerçek anlamda hiçleştiriyordu.

Sonunda Şerif duraksadı. Birkaç saniye hareketsiz kaldı, bir rüyadaymış gibi bakıyor ama görmüyordu.

Bu fırsattan yararlanıp kalkıp tuvalete gittim. Orada kapıyı üstüme kilitleyip cebimden Seher'den gelen zarfı çıkardım, açtım.

Sevgili Fuat,

Düğün gecesi yaptıklarından ötürü çok üzgünüm. Beni affet. Bazı şeyleri tadında bırakmak en iyisi. Ben korkuyorum artık, sen de korkmalısın. Cici kızımızla ilgili tavsiyemi tekrar etmeme ise lüzum yok herhalde, biliyorsun, dediğimi yaparsan çabucak şifa bulur.

Özlem ve dostlukla...

Seher

Kendimi kaybettim bir anlığına. Yaptığımız bütünüyle aptallıktı. Gerçeği kapatmak için diktiğimiz o “vicdan, merhamet, söz, insaniyet, din, görev” gibi perdelerin hepsi kandırmacaydı. Ama Lina’yı, o kırılğan, bir iyilik meleği heykeli gibi oyulmuş da evimin bir kenarına konmuş Lina’yı düşününce kendimi anlamakta zorlanıyordum. Bir pazarlığa sadık kalmıştım, en azından anneme verdiğim söze ve Lina’yla geçmişte yaşadıklarımıza, sadakatime ihanet etmemiştim ama neredeyse bütün benliğimi saran şefkat duygularıyla... Ne kadar kendimi kandırabilirdim ki. Bazen Seher’in bana hitap ettiği şekliyle, bir “kurnaz tilki” bile arzularıma gem vurmazdı. Kalbimin derinliklerinde pişmanlık yatmıyordu, ancak hayat bir kaptır, içine ne koyarsan onu bulursun.

Masaya döndüğümde Şerif hâlâ konuşuyordu. Konu değişmişti, adımı telaffuz etmeden benden söz ediyordu; gövdem gibi zihnim de sürekli yer değiştirdiği için rahatça dahil oluyordum.

“Teselliye ihtiyacım olduğunu nereden çıkarıyorsun?” dedim.

“Çıkarmıyorum, sadece düşünüyorum,” dedi Şerif. “İnsanın teselliye ihtiyacı olur, o zaman da Allah’a dua eder. Ya da neye inanıyorsa. Sen kime dua ediyorsun?”

Körlemesine sözlerdi bunlar. Çünkü asıl mesele bu değil-

di. Sedefkâr huzursuz olmuştu, kalktı, somurtarak bir şeyler söyledi ki heyhat, elden ne gelir, yarı kapalı gözleriyle sanki düş görüyordu. Öylece durup onu dinlemekten, ona bakmaktan başka bir şey gelmiyordu elimden. Bu umulmadık gece beni fena halde sarsıyordu. Aynı derecede acayip bir merak sarmıştı zihnimi: Seher evliyse neden tek başına yaşıyor?

Böylesi düşüncelerin ardından, başıma tebelleş olmuş derde daha iyi bir deva bulamadığımdan bir kadeh rakıyı kafaya diktim.

“Size bir hikâyeye anlatacağım,” dedim.

“Evlilik kapanma yakalananların anlattığı hikâyelerden mi?” dedi Niko gülererek. “Benim daha iyi bir fikrim var, haydi hep beraber gidelim buradan.”

“Nereye?” dedi Sedefkâr.

“Şanssız ve kadersizlerin gittiği yerlere. Öyle değil mi Fuat, gitmemiz gereken yer orası değil mi?”

Bunun üzerine bir sessizlik oldu. Şerif göz kırptı Niko’ya, nereye gidiyoruz, der gibi.

“Biz *teneke* insanlar değiliz,” dedi Sedefkâr, “Dama taşı gibi ne oradan oraya itip duruyorsun bizi.”

Seher’in, kendi kendime düşünürken bir türlü akıl erdiremediğim davranışları, yeni gittiğimiz meyhanede düşüncelere dalınca daha da gizemli geldi bana.

“Felekten bir gece çalışıyoruz,” dedi Sedefkâr.

Burası Beyoğlu’nun arka sokağında, uzun bekleyişlerin derinliklerinde yaşayan insanlarla dolu bir eski meyhaneydi. Bu “uzun bekleyişler” tıpkı Kuran’ın, Tevrat’ın, Zebur’un ya da İncil’in bazı inananların beklentilerine cevap vermemesi kadar vahimdi, çünkü oradakilerin yüzlerinden, davranışlarından okunan öyle bir şeydi ki, bu görünmez şeyler ulak görevi görüyor ve bana şunu düşündürüyordu: Kederin sahipleri de vardır!

Kederi henüz tanımazken, yani şu aşk meşk ortada yok-

ken de varoluşun karanlığını tanıyordum. Hatırlıyorum da, bir gün annemle, bir ayağının öteki dünyada olduğu sıralarda, hiçbir peygamberin, hiçbir kutsal kitabın sonsuz gücüyle muktedir olamadığı kusursuzluğa erişmenin imkânsızlığını konuşmuştuk. Annem yatağında hırıltılar arasında bizi dinliyordu, parmaklarını güçlkle boğazının üstünde dolaştırıyor, hafifçe hırlarcasına öksürüyor, elini göğsüne çekiyordu yine. Bir zamanlar gurur ve özenle koruduğu, şimdi çürüyen bir meyveyi andıran vücuduna musallat olan o hastalık kalbine kapılar, ruhuna pencereler açmıştı sanki, bizi başka türlü anlıyordu. Sessizliğinin ardında sınırsız bir dünyanın olduğunu seziyordum, türlü işaretlerin birbirini kesen ipliklerince dokunmuş bir kilim gibi, birbirini kesen sessiz sözcüklerle dokunmuş bir dünya. Gel gör ki, her şeyin susuzluğunu çeker vücut, kendi karanlığına döner er geç.

Bu belki lüzumsuz ayrıntıları geçerse, benim sınır tanımayan *feleğim* besbelli ki hayal gücünden yoksundu, çünkü felekten çalacağımız gecede hipnotize olmuş gibiydim, kafamdaki serapla birlikte damarlarımdaki kanın akışını duyuyordum. Vücudumun tüm o büyüyen, kendine sığmayan yanı acı veriyordu bana.

“Ben gidiyorum,” dedim.

Sedefkâr gözlerini açmış bana bakıyordu. “Ne! Nereye kuzum? Sen adam olmazsın, bunu biliyorsun, değil mi?” Gözlerinde alaycı bakış vardı.

“Biliyorum,” dedim.

Kilitlenmiş boğazından bir inleme yükseldi: “Git öyleyse.”

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Söz Dinle, İleri Gitme

Ah, Lina çok güzeldi, ama çok çaresiz ve umutsuz. Omuzlarında serbest bıraktığı kara saçları bile bende acı dolu bir his uyandırıyor. Onun bu önüne geçilmez mutsuzluğuyla iki ayrı his arasında gidip geliyordum; ona dokunmak ve ondan uzak durmak! Dayanılmazdı bu. Lina'yı sahiplenmenin zevkini çıkarırcasına her davranışını, her hareketini ayrı ayrı incelediğim gibi, vücudunun her yerini de incelemek istiyordum, tenindeki her noktaya değer biçercesine.

Şimdi geçmişi anarken o yılları hayatımın en acı dönemi olarak görüyorum – bu acıların bana yazdırdığı sözler, yaptırdığı besteler dışında. Aslında onlar bile kendince cefa doluydu, çünkü bazen bir parçayı piyanoda çalarken öfkeden zırl zırl ağlıyordum. Oysa müziği seviyordum, hem de hiç olmadığı kadar.

Lina'yı seviyordum, o da beni seviyordu, belki de daha önce hiç olmadığı kadar. Kaç kişi bu evliliğimizin uzun yıllar süreceğini düşünürdü acaba? Sanırım hiç kimse. Ben ve Lina da dahil. Öyle ki evliliğimizin birinci ayı dolmak üzereydi, birbirimize korkarcasına dokunmaktan başka bir temasımız olmamıştı. Gerçeği henüz kabul etmediğimizi, ikimizin de

bu oyunu oynamaktan daha ileri düşüncelere sahip olmadığımızı görüyordum. Evliliğimizin dikkatli izleyicileriydik. Ben kokuların, seslerin, özellikle Lina'nın derin çizgilerinden yayılan dişiliğinin garip kışkırtısıyla yaşıyor, bekliyordum. Lina ise hafızasında canlı olan geçmişin hayaletiyle... Ve kim bilir, gövdesinin gazabına tanıklık etmemin acısını duyduğuma ne kadar üzülyordu.

Evlendikten sonra ben, Lina'nın evine taşınmıştım. Müzeyyen de bizimle kalıyordu, Lina'nın bakımını üstlenmişti. Lina'yı yalnız bırakmayacağını, üstünde emeği olan bu eve ve aileye ihanet etmeyeceğini söylemişti. O zamanlar, şimdilerde bir meyve bahçesi gibi yağmalanan kültür ve insani değerleri koruyan ender kişilerden biri gözüyle bakmıştım ona. Hakikaten öyleydi, onun dirilik, tazelik fışkıran vücuduna ilgi duymam da böyle başlamıştı.

Kimi zaman, beni cezbeden Müzeyyen'in vücudu muydu diye kendime sorarım. Yoksa başka bir çekim gücü mü vardı aramızda? Tabii gençtim, erkeklığe adım attığım dönemlerde nasıl hayatın tuzaklarına hazırlıksız yakalandıysam, şimdi de gençliğin önüme kurduğu tuzaklara düşme tehlikesi vardı.

Bir gece, okuldan çıkıp önce Cerrahpaşa'da Sedefkâr'a uğramış, konuşup dertleştikten sonra eve gelmişim geç saat. O gün, Lina'nın tedavisi konusunda elle tutulur, evde uygulayabileceğim birçok yöntemi hiçbir ayrıntısını kaçırmadan defterime not etmişim, sevinçliydim. Özellikle tedavinin müzik terapisi kısmı çok cazip gelmişti bana. Bilinen, tanımlanabilir bir şey değildi bu, bir deneyime dayanmıyordu, ama müziğin bir hizmet konumunda kullanılması hoşuma gitmişti. "Hizmet" doğru bir terim olmayabilir, ancak mumun titreşip gölgeleri savurması gibi, bu fikir de içimdeki sıkıntıları savuruyordu.

Müzeyyen'in vücuduna olan ilgim o gece beynimi tümüyle ele geçirip içimde ilerliyordu. Arzularının oynak ipini elim-

den kaçırmak üzereydim yine. Bu tamamen o an başıma gelen bir şeydi. Kapıdan içeri girer girmez mutfaktan çıkıp salona giden Müzeyyen'in varlığı sanki bana bir kat daha sevinç vermişti. Duvarlar arasında felçli bir kadınla umutsuz kocasından başka bir canlının varlığını ilk kez böyle fark ediyordum gibi bakmıştım ona. Beni öyle görünce gülmeye başladı Müzeyyen, sanki içimdeki o duygudan haberdardı, bir delil bulmuş gibi, "Yine mi meyhaneden geliyorsun Fuat?" Böyle hesap sorarcasına konuşmasına artık alışmıştım. Bu da yetmezmiş gibi, elinde hazır çare bulunan bir insan havasındaydı hep.

"Sana bir kahve yapayım."

"Yok, istemem, sağ ol. İçki içmedim."

"Gözlerin kıpkırmızı..."

Aslında o ana kadar kendime itiraf etmediğim, sapıklık derecesine varan bir cinsellik arzusu beni hep rahatsız ediyordu. Lina'ya dokunamamam, ona kırılacak narin bir nesne muamelesi yapmamın sonucuydu bu. Seher ile sürdürdüğüm, ne olduğunu tam olarak anlamadığım, anlamak istemediğim ilişkimin ötesinde bir şeyler arıyor, buluyordum. Fakat bu fiziksel arayışı irademle bastıramadığım zamanların çoğunda bir tiksinti yükseliyordu içimden. Hayata karşı savunmam bir anlığına, bazen uzun bir süre ahlaksızca bir şeyin tehdidi altındaymışçasına düşüncelerime ince bir uzantı kazandırıyor, bir elbiseyi vücudumdan sıyrıp atarcasına bedenime bulaşan rahatsızlığı sıyrıp atmak istiyordum.

İstedğim, yolumu değiştirmektir. Daha önce hiç kullanmadığım bir yola sapmak, hayatımı yeniden kurmaktır. Çok arzuluyordum bunu. Gel gör ki Müzeyyen'in, senin elinin gölgesini kâğıda düşüren şu ışık gibi parlak ve narin elleriyle ceketimi alması, neredeyse tensel bir hazdı. Sanki birbirine susamış iki gövdeydik, dünyanın yeniden doğuşuna açılan bir kapının önünde duruyorduk ama kapıyı açmaya cesaretimiz yoktu.

İyi yürekli Müzeyyen gerçekte benim için endişeleniyordu, alkol onun için ölüm demekti ki, ben de tenin zayıflığından kurtulmak için içiyordum sürekli. Onun kadar vesveseli olmayan Lina ise içki içmemi anlayışla karşılıyordu, tıpkı düğünde farkına vardığı ama hiç sözünü etmediği Seher ile ilişkiyi anlayışla karşıladığı gibi. Öyle sanıyorum ki belki gelecekteki iyileşme umuduna güvendiğinden benim bedeni değil, ruhumu istiyordu. Soylu bir davranıştı bu, duyduğu kıskançlığı gizlemesini biliyordu. Ama bana bir akrebi de hatırlatıyordu, bir gün dayanamazsa kendi kendini sokup öldürebilirdi. Bu korkuyu hep yaşıyordum, çünkü Lina başkaları için sır olan bir pencereyi bulmuşçasına oradan öyle durup bıkmadan bakıyordu hayata, her şeyi dikkatle gözlemliyor, hiç yorumda bulunmuyordu. Sanki başka bir dünyadan gelmişti.

“Lina uyuyor mu?”

“Uyuyor,” dedi Müzeyyen.

Salona geçtim. Müzeyyen de arkamdan gelip bir koltuğa oturdu. Üstünde bir bluz vardı, memelerinin uçları baş vermişti oradan.

“Nasıldı bugün?”

“Ne nasıldı?” dedi.

“Lina,” dedim, “morali gün geçtikçe kötüleşiyor... Yarından itibaren tedaviye başlayacağız. Sana ne yapacağını anlattırırım, ben olmadığım zamanlarda yaptırırım.”

“Olur,” dedi gözlerimin içine bakarak.

Beni ona çeken bluzunda baş veren meme uçları değil di aslında, onun çocuksu, masum, huzurlu yüzüydü. O yüze bakınca, Lina'nın kendine sessizce acımasının artık fazlasıyla dayanılmaz olduğunu düşünüyordum. Böylece, Müzeyyen'in yüzü beni kamçılıyordu. Ve bazen Müzeyyen'in dudaklarında alelacele şekillenen sözcükler birer gizli bir çağrıymış gibi yarıyordu zihnimi.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Lina'yla İlk Güzel Temas

Seher, merhum nineme hafiften benziyordu. Ufak tefek ama tilki zihinliydi. Saat on birde, bütün erkeklerin onun soluğuy-la soluduğunu sanacak kadar ukala bu dişi tilkiyle birlikte kendimi B. sokağında buldum. Seher iki kara saplı gözlüğü gözüne takıp şöyle etrafını süzerek bana döndü:

“Fuat, sendeki sabrın bende de olmasını isterdim,” dedi.

Gülümsedim. “Niye söyledin bunu şimdi kurban olduğum,” dedim.

Garip bir sıkıntıyla dolduğu belliydi. Evlerin çatısında, ağaçların tepesinde, bir uğultu vardı, başını kaldırmış oraya bakıyordu Seher. Güldü, tekrarladı dediğimi: “Kurban olduğum!..” Ağır ağır yürüdü, nerede olduğunu bilmeden öylece yürüyordu ayakları.

On dakika sonra, Seher'in “müzik perisinin evi” dediği, cumbalı, Süleymaniye'deki eve vardık. Nesiller boyu Osmanlı Hanedanından delilere müzik terapisi yapmış bir aileye mensup, ketum davranışlarında Binbir Gece Masalları'ndaki Şehrazat'ı hatırlatan bir şeyler olan Ayla'nın eviydi burası. Ayla bizi kapıda karşıladı. Çok geçmeden de özellikle büyükdedesinin zamanın *şeytantırnağı* hastalığına yakalanan

hastalarına nasıl müzik terapisi yaptığından söz etti. Elindeki mendille terini silip silip durmadan konuşuyordu.

Ben oraya Seher'in zoruyla gitmişim. Seher her nedense Lina'nın sağlığıyla çok ilgileniyordu. Adeta kolumdan tuttuğu gibi beni çekivermişti oraya. Müzisyenim ama terapinin nasıl, hangi yöntemlerle yapılacağını bilmiyordum. "Doğru anahtar..." diyordu Seher. "Kapıyı yanlış anahtarla açamazsın."

"Karıma yararı dokunur mu bu terapinin?" dedim, eskilerin deyimiyle *hükümet deviren kadına*. Bu deyimi o anda düşünmemiştim ama şimdi bile Ayla'yı tarif etmekte zorlanıyorum. Mesela onun çıplak teniyle, bir erkeğin çıplak teninin üstünde kaydığını düşünmek zor, ama Afrodit kadar aşk dolu olduğunu söylemek mümkün. O iki gözü iki gözüme öyle bakıyordu ki, gözleri gözlerimi öpüyordu. Sesi ise martıların boğuk çığlığına benziyordu; sisli, sonsuz bir değişmezlik içinde.

"Müzik cehennemde bile cenneti vaat eder," dedi Ayla. Kendini belli bir zafer akıntısına kaptırmıştı. "Fakat her şeye Yaradan karar verir, o ne derse öyle olur."

Bunları duyduktan sonra, gözlerimi yerdeki kilime diktim, belli belirsiz bir hareketle başımı salladım.

"Anlıyorum."

"İsminizin adamısınız Fuat Bey; anlamını biliyor musunuz?"

"Evet."

"Ne güzel yüreğiniz var, Lina'ya bağlı bir gönül! Çok etkilendim aşkınızdan."

Seher onun sesindeki sıcaklığı sezmişti, ısrarlı arzusunu da. Ayla'ya Lina ile benim hakkımda her şeyi Seher anlatmıştı: İlya Aşkale'ye gönderilmeden önceki durumu, Lina ile birbirimizi sevdiğimizi, İlya'nın ölümünü, Lina'nın felç oluşunu, bildiği her şeyi.

"Altın gibi kalbi var Fuat'ın," dedi Seher.

“Peki, terapiye ne zaman başlayalım?” diye sordu Ayla.
“Mümkünse yarın,” dedim.

Böylece Lina'nın tedavisine başlanmış oldu. İlk gün, (Ayla henüz gelmemiştir) Müzeyyen, Lina'yı giydirip kuşandırmıştı. Babasının ölümünden sonra, Lina ilk kez boynuna bir kolye takılmasına izin vermiş; saçlarının örülmesine ses çıkarmamıştı. “Güzel kolye takmayı ben Lina ablamdan öğrendim,” diyordu Müzeyyen. “O da hayattan öğrenmiş.” Hayat karşısındaki cehaletleri yüzünden süslenmeyi beceremeyen veya reddeden kadınlar o zaman yoktu pek. Ama korkarım trajik ve süslü Lina, tek kelimeyle insanı canından bezdiriyordu. Kapıldığı sıkıntısı, huzursuzluğu bir an olsun dinmiyordu.

Lina boynundaki kolyede dini semboller var diye pek memnun değildi, çünkü babasının ölümünden sonra Allah ile arasına bir duvar örmüştü. O duvarı bazen sadece Yahudi gelenekleri yıkabiliyordu. Ama kendisini havaya teslim etmişti Lina, içinde körüklenen güzelliği hissetmek için, temiz havayı ciğerlerine çeker gibi derin derin soluyordu heyecandan. Belki aynı heyecan ve güzellikle ona bakan gözlerim, onun yüzünde hazır bekleyen bir gülüş işareti görüyordu; ağzının, gözlerinin etrafında hazır bekleyen bir gülüş. Ve bu yeni haliyle kederini gizliyor, uhrevi bir kelim beklercesine bekliyordu Ayla'yı.

“Gel Fuat, gel dokun bana. Senin ellerin...”

Lina'nın incecik ak çıplak gövdesine sarılırken onun varlığının şehvetiyle diğer düşüncelerimi bastırmayı başaramamıştım.

Derken Ayla geldi. Öğlen saatleri akşama dönerken Balat'ta hayat tuhaf bir şekilde değişiyor, gelmekte olan geceye süratle kılıf hazırlıyordu. Ayla bunu fark etmişti. Uzun uzun gördüğü manzarayı, parşömen gibi buruşmuş insan yüzlerini, seyyar satıcıları, yoğun yokluğu, iç karartıcı bir

meraksızlığın, keyifsizliğin yüzdüğü sokakları anlattı. Ne düşündüğünü hepimiz biliyorduk. Ama bunu açık açık söyleyemiyordu, çünkü 1940'ların Türkiyesinde toplum yaklaşmakta olan kara günlere hazırlanmıştı. Para ve yapay da olsa zekâ alt sınıflara dağıtılıyordu sanki. Öyleyse kulluk önce gelir, gerisi sadece maskedir.

Ayla, Lina'yı hem anaç bir sevgiyle hem de görevinin gerektirdiği bir ilgiyle seyrediyor, gözlerini ondan ayırmıyordu. Sonra Lina'nın yüzünde sanki onu kaygılandıran, sıkı bir şey varmışçasına gözlerini onun üstünden çekti. Huzuru kaçmıştı. O da biliyordu; uykusuz geçen geceler, hastalıklar, üzüntü ve çiğ ışıklar insanların yüzünü, vücudunu bozmakla kalmıyor, ruhunu da perişan ediyordu.

"İyi gördüm sizi," dedi Ayla, Lina'ya tekrar bakarak. Konuşan ağzı, söylediği sözlerin gerçekliğini kabul etmiyormuş gibi sınıksız kapandı, dudakları üst üste kilitlendi. Lina'nın yüzü ise kör bir kadının yüzü gibiydi, bakışlarıyla gerçek olmayı siliyordu.

Ayla arada bir salondaki piyanoya göz atıyor, insanın güzel bir çiçeğe bakarken hissettiği gevşemeyi, hafiflemeyi hissediyordu.

"Siz mi çalışıyordunuz?" diye sordu.

"Hayır, Fuat müzisyendir," dedi Lina, "O çalışıyor."

"Öyle mi!.."

Ayla gözlerini hafifçe kısarak, "Hani derler ya 'herkes başka yerde' sanki, sizin hep başka şeyler düşündüğünüzü hissetmişim zaten, bana müzisyen olduğunuzu söylemek aklınıza gelmedi demek."

Karşısındakini artık kandırma, avutma amacı gütmeyen sesi coşkulu ve güven vericiydi.

"Öyleyse işimiz kolay. Fuat Bey de terapiye katılır, bir sonrakine bana ihtiyacınız olmaz," dedi, yerinden doğruldu. "Lina'nın üstünde uzanacağı sert bir yatak lazım."

Bakışlarını gözkapaklarının arasından hançer ağzı gibi bana dikmişti. Onda bir zekâ üstünlüğü ve hoşça giden bir incelik vardı, kökeni de dahil her açıdan bir hanımefendiydi.

Müzeyyen, Ayla'nın istediği yatağı hazırladı. Salonda, piyanonun bulunduğu köşenin yanında divan vardı, onun üstüne sert bir yatak serdi, Lina'yı oraya sırtüstü yatırdı.

Lina'nın eskisine göre hafifçe kıpırdıyordu vücudu. Bir yengeç gibi yan yan basıp, eşyaya tutuna tutuna yürüyeceği günleri de göreceğimizi umuyorduk. Ama o an bir kertenkele kadar hareketsizdi, sadece gözleri oynuyordu.

Ayla önce flütle hareketli bir parça çaldı. Hastaları motive eden hareketmiş; kırılmış bir gurur, incinmiş bir kalp bir kadını nasıl motive ederse öyle. Durduğum yerden, gözleri kapalı Lina'nın hareketlerini izliyordum dikkatle. Gevşek çene kasları, sanki parmakları arasında kayan bir şey varmışçasına titrercesine bir hareket...

Müzik bir yükseliyor, bir düşüyordu: Cennetten çıkma masum bir öfke. Cennetsi masumiyet. Disiplinli; açığı doyurup, susamışa su verir gibi bir hava, iyilik, hareket, tını... Lina'nın sert yatağın üstünde insanın iliklerini titreten bu seslere nasıl tepki verdiği tam belli değildi. Ancak bir nevi neşe ve hüznün karıştığı salonda müziğin bana hatırlattığı şey şuydu: İyilerin ruhu hep yenileniyor.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Süleymaniye'de Bir Gece

Günler geçiyordu. Ben, hep iyileşmiş halini hayal ediyordum Lina'nın. İkimiz yürüyerek dünyayı dolaşalım istiyordum – gerçekten. Öte yandan, her şeyi kirletmekten aldığım hazzı da fark ediyordum. Hıristiyanların Bakire Meryem'i gibi hiç olmayacak şekilde hamile kalsaydı Lina, yine de iyileşmesine kadar her şeyi pislemeye devam edecektim.

Ayla'yla ikinci görüşmemiz gerçekleşmeden önce, onun zihnimin üstündeki etkisinin neyle bağlantılı ve sınırlarının ne olduğunu uzunca düşünmüştüm, çünkü Ayla'ya hayallerimde bir rol biçmiştim. Tatsız gerçekler ile onların soylu kullanımı arasında gidip gelen bu rolün nereye varacağını tahmin edemiyordum.

O zamanlar, şimdi hafife aldığım birçok şeyi ciddiye alıyordum. Ama bu gerçeği değiştirmez. Ben gizemi, zoru, ulaşılamayanı seviyordum sanırım, acı çekerek de olsa bunları yaşamak istiyordum. Lina belki de bu yüzden garip bir büyüyle sarmalanmış görünüyordu gözüme. Evliliğimizin birkaç ayını geride bırakmamıza rağmen, Lina ile aramızda zalim bir zorunluluk hali duruyordu. Bu zorunluluk bilinci, gizli anlamlar, dolaylı anlatımlar bakımından öyle zengindi ki, bazen konuşurken ikimiz de derdimizi anlatamıyorduk.

Ayla ile ikinci buluşmam, bunları düşündüğümünden olsa gerek, biraz tatsız geçti. Suç bende değildi, her açıdan modern bir Türk kadını olarak görünmeyi kendine iş edinmiş Ayla gerçekte en doğal, en temel bir konuda bile önüne ördüğü bendin arkasına gizlenmeyi seçiyordu. Herkes istisnasız, onu dünyayı iyi okuyan, aydın bir kadın sanma yanılgısına düşüyordu. Ama bir şeyi normalden daha değişik bir açıdan fark ettiğimiz zaman yanıldığımızı anlarız, bir snobun gözlerinde parlayan kurnazlık ışığını zekâ belirtisi sanmamız gibi.

Laleli'de oturduğumuz bahçeli kebabçı dükkânı, güneş gölgelerin içinde yitmiş gibi, çok serindi. Sonbahardı, bir hüznü büyütmek için bazen bir gerekçe arandığında sığılan sonbaharın ikinci ayındaydık. Şimdi artık harap olmuş hafızamın perdesini bir anlığına kaldırıp o güne baktığımda, cazibesi hâlâ benim için yakıp tüketicidir. Ayla benim önüme düşsel kör gerçeği, belki de gerçeğin öte yüzünü sermişti.

“Senin aşkın Lina’yı ayakta tutar Fuat,” dedi. “Ama Lina’nın kederi çaresi bulunmaz son istektir.”

Kebabçının duvarlarında gezdiriyordu gözlerini bu şiirsel sözleri söylerken. Sonra çatalını ezmeye batırıp bir ekmek diliminin üstüne sürmeye girişti, ardından da tabak dolusu kebabı önüne çekti. Az önceki bilgiç halinin, şehvetli bakışlarının yerini büyük bir iştah almıştı.

Derken, çatalını parmaklarının arasında sıkıntıyla döndürüp durdu. Önceleri bana anlaşılmaz, karanlık gelen bu sıkıntılı halini sonraları anlayacaktım, ama o, bana büyük bir lütufta bulundu. Birden utangaç bir şekilde elini elimin üstüne koydu:

“Allah’ın dediği olur, Fuat.” Sesinde biraz duraksama vardı. “Senin gibi biri mutluluğu hak ediyor.”

Mutluluğu bekleyen iflah olmaz, derdi anneannem. Biraz Ayla’yı andıran ciddi bir kadındı, *hükümet devirenlerden*. Kendisi de hep mutluluğun peşinde koşmuştu ki, aşk cila-

sıyla kapladığı üç evlilikten sonra içten içe şüphe duyduğu “mutluluk”un gerçekte ne olup ne olmadığını çözememişti.

Ayla elini bir süre elimin üstünde tuttu, yavaşça okşuyordu elimi.

“Fuat, sana bir şey söyleyeceğim, yanlış anlama lütfen,” dedi. Elimi neredeyse bilinçsizce sıktı, yüzünü bir an başka yöne döndürdü. “İnsanın hayatı kaldıramaz duruma gelince mezar görünür gözüne, derler, Lina için hiç endişeleniyor musun?”

Hafifçe boğazımı temizleyip bakışlarımı masanın sarı örtüsüne diktim.

“Endişeleniyorum,” dedim. “Lina isterse, ikimiz birlikte mezara gideriz.”

Ayla hafifçe ürperdi sanki, elini elimden çekti aldı. İri iri açılmış gözlerini, üzerine gölge çöken karşı balkona dikmişti. Oynadığımız oyunun tehlikesini ikimiz de görebiliyorduk. Gülünç iki cambaz gibi har vurup harman savuracak sözlerimizin farkında mıydık acaba? Bir süre sonra kötü bir dedikodunun sarmaladığı evliliklerden söz ederken, Ayla’nın sıcak bir havada kuru odun gibi alevlendiğini görüyordum. Heyecandan yerinde duramaz olmuş, gözlerindeki ışık anlamını yeniden kazanmıştı. Konuştu, konuştu, konuştu... Üst üste yığılan sözcüklerin derin dehasının tek tercümesi vardı: Lina ile birlikte olup olmadığını merak ediyordu Ayla, sözlerinde gizlenmiş ima.

Bizi sona götürecek sözlere artık ulaşma isteğiydi bu. Ve ne yaparsak yapalım demekti. Ama sözlerini ergenlerde görülen dışa vurulmamış çekingenlikle tamamlayamıyordu Ayla. Hareketlerindeyse yine ergenlere has bir aldırma ve rahatlık seziliyordu.

“Sana elimden geldiğince yardımcı olmak istiyorum, Fuat,” dedi. “Felçlilere evde uygulanacak çeşitli fizik tedavi yöntemlerini biliyorum. Büyükbabam felç olmuştu da... Ha-

tırladıklarımı bir kâğıda yazıp sana versem, her gün yavaş yavaş yaptırırsanız, müzik terapisinin de yararı olur, belki kısa sürede kendini toplar Lina.”

Sonra derin ve müthiş bir uğultuda asılı duran tehlikeli bir sessizlik oldu. Bunu seviyordum, sessizlikteki gizemi.

“Sağ ol Ayla,” dedim.

O an öyle çaresizdim ki, birine içimi dökmeye hazırdım. “Biz hiç birlikte olmadık, olamıyoruz,” dedim.

Söz ağzımdan ok gibi çıkmıştı, kendimi engelleyememiştim. Çok az tanıyor olsam da Ayla’nın gelenekçi bir yönünün olduğunu biliyordum. Bu, hissi bir şeydi. Gerçi evliliğin kutsallığından, yüzyılın bir milletin kültüründe yaptığı değişikliklerden sadece evlilik kurumunun zarar görmediğinden, gerçek aşktan, aşk adamlarından –Mevlana örneğini vermişti– söz etmişti ama gerçeklikle söyledikleri arasında çok ilginç bir orantısızlık da vardı. Yüzyıllardır süren bir törenin kepezeliği o zamanlar daha iyi görünürdü. Türkiye’nin her yerinde küçük bir kızı birkaç liraya satın alabilir, sonra da bekâreti bozuk diye kapı dışarı edebildiniz. Yani her dört evden ikisi bu töreye uyduğu için, Türkiye’nin her yeri potansiyel kerhaneydi.

Ayla kızarıp bozardı, belki ben yanlış anlayıp konuşmasını cinselliğe çektiğim için, utancından elini kolunu nereye koyacağını bilemedi. Onun bu telaşı karşısında hafifçe gülümsedim: “Seninle rahatça konuşabileceğimi hissettiğim için...”

“Biliyorum,” dedi inlercesine. Anlaşılan bu tür konularda, mesleki alanda olduğu kadar rahat olamıyordu. Her ne kadar benim yapmak istediğim onu rahatlatmaksa da, Ayla sanki “o kadar da değil” dercesine yüzüme baktı. Yine çok kısa bir an elime dokunmakla yetindi.

O günden başlayarak ilişkimizde büyük bir değişiklik oldu. Dışarıdan bakıldığında daralmış omuzlarımda o güne kadar

taşıdığımın daha ağır bir yük taşıdığım anlaşılıyordu ama zihnim, bir günaha tehlikeli bir biçimde yaklaşmakta olduğum konusunda uyarıyordu beni. Bazen birlikte müzik çalışırken gözlerimi elimde olmadan Ayla'nın yüzüne dikiyor, dikkat kesilmemin kavrayışlı alıklığıyla ondaki kaygı verici çekiciliği fark ediyordum.

Hayatımdaki bazı saatler ayrıcalıklıdır. Bir sabah vakti zihni mi istila eden gürültü, mırıldılardan arınmış, uzun süreden beri bir tür esir olduğumu kabullenmişim. Önümde sabahın aydınlık boşluğu vardı. Ayla'nın Süleymaniye'deki evinin cumbasından İstanbul'u seyrediyordum. Şehrin tümü uyanma saatini bu garip boşluğa göre ayarlamış gibi, uzaktan araya giren mesafenin boğduğu sesler geliyordu, yakından ise seçilebilen ama anlaşılmaz homurtular.

Ayla ile gecenin geç saatlerine kadar çalışmıştık. Artık izin isteyip gidecektim. Ayla kolumdan tutmuştu: "Yarın sabah gidersin." Biraz ateşli sesi benimle yatmak istiyormuş havası uyandırıyor. Bu uğursuz arzum, özellikle Lina aklıma düştüğünde, hayatımda oluşan bir çatlak gibiydi ki, saatler ilerledikçe vakit artık daha yavaş geçiyor, Ayla sanki uykusuzluğun zindanına düşmemek için beni de uyanık tutmaya çalışıyordu.

Nedenini bilmiyordum ama Ayla'nın bir heyula gibi yükselen muhteşem görüntüsünün altında çok trajik bir şeylerin yattığını tahmin ediyordum. Öğreneceğim çok şey vardı. Ayla'nın otuz beş yaşında olduğunu, bir evlilik geçirdiğini o gece işittim ilk. Kocasını sekiz yıl sonra, anlaşılmaz bir şekilde Ayla'dan boşanmış, uzak bir akrabasının on beş yaşındaki kızıyla evlenmişti. Bir yıl sonra ise evlendiği kızın aslında gayrimeşru bir ilişkinin meyvesi bir piç olduğunu öğrenmiş ve 1920'li yılların sonlarında günah kokan bir ilişkiden doğan karısının anne babasını ararken yollarda telef olup gitmişti.

Bu tatsız gerçekler Ayla'yı epey sarsmıştı. Bunun korkunç olmadığını, bugün benzer onlarca hikâyenin yaşandığını söylemek şimdi bize çok kolay geliyor. Ama o günün şartlarında, Türkiye'nin entrikalarla anılan ünlü şehri İstanbul'da kaygı verici başka nedenler de vardı.

Fi tarihinden beri varolup gelmiş iffetin irkiltici karanlığında ne diyeceğimizi bilmez bir halde sustuk ikimiz de. Ayla'nın refleksleri zayıflamıştı, yarı uyurgezerdi.

"Dünya herkesindir," dedi.

Her ne kadar *hükümet deviren* şirret bir üst sınıf görüntüsüne sahip olsa da aslında tam anlamıyla insanların yaptıklarından çok varlıklarıyla ilgilenen, sevgi dolu bir kadındı.

"Hiç şüphesiz, dünya herkesindir, herkes bir şeyler arar, bulamadan da göçüp gider."

Gözlerimin içine burguyla deler gibi baktı.

"Yaşadığım o kötü günlerden hemen sonra, Fuat, evimi barkımı terk edip ucuz bir otele yerleştim, Beyoğlu'nda," dedi. "Daha bir hafta önce mutlu bir kadındım, bir hafta sonra ise zembereği kırılmış bir oyuncaktım. İnsan umutsuzken ölümün kokusunu alıyor, bu kesin. Her yerden, bir kalburdan süzülüp geliyormuşçasına gelip eşikte bekliyor mutsuzluk."

Yüzü birden karardı, eskiden yaşadığı umutsuzluk ve çaresizliği yaşıyor gibiydi.

"Anlatması zor."

Sonra, uyuşturucu almış gibi gözlerini devirdi, yavaşça ayağa kalktı. Birden üzerimde belirmiş bir gölgeymişçesine durdu ayakta.

"Artık gerçeği biliyorsun, Fuat," dedi. Sesinde alaycı bir keskinlik vardı. Sonra gülümsedi. "Kalk," dedi birden biraz titreyen bir sesle. "Sabah oluyor..."

Karanlık odaya doğru döndü. Ben de bana ayırdığı odaya gittim. O gece karanlıkta kaybolmak istiyor gibiydim.

Sabah İstanbul'u seyrederken, Ayla ile gece konuştukla-

rımıyı düşünüyordum. Zihnim Ayla'ya bu acıyı reva gören kişiye duyduğum nefretle dolmuştu. Ama Ayla hem masum bir kurban hem de ahlaksız bir kadındı gözümde. Bu garip ve derin bir gizdi, o günün toplumunun tipik bir yasası.

ON ALTINCI BÖLÜM

Ağıt

Bir hafta sonra Ayla'nın, Sedefkâr'ın ve birkaç dostumun daha katılacağı bir akşam yemeğine evsahipliği yapacaktım. Müzeyyen ızgarada balık pişirmiş, annesinden öğrendiği zeytin-yagli mezeler hazırlamış, nefis bir akşam sofrası kurmuştu.

Ömür ve Ece'yi de yemeğe çağırılmışım. Düşünümüze gelemediklerinden ötürü evimizde bizi ziyaret etmek istiyorlardı, yemek de vesile olmuştu. Ömür huysuz, müzmin bir bekârdı, kırkını devirmişti. Aslına bakılırsa, dostlarım arasında onun kadar aksi, bazen çekilmez olan başka bir kişi daha yoktu. Ama hiç beklemediğin bir zamanda kolayca neşelenebiliyordu, yani renkli biriydi. Sosyalist dünya görüşüne sahip ama Müslüman dininin saygın bir takipçisiydi de. O zamanlar, Sosyalist ile Müslüman sözcüklerini bir arada kullanmak bile hayal gücümüzü aşıyordu, bir bakıma çok anlamsız bir şeydi bu, Allah ile Lenin'i ya da Marx'ı karşılaştırmak gibi. Doğru mu yalan mı bilmiyorum ama tıpkı Musa'nın imana gelmesi çağrısına kulak asmayıp kendine tanrılık atfeden, bunun sonucunda Kızıldeniz'de boğulan benmerkezci Firavun'un hikâyesine benzer bilmediğimiz bir hikâyesi olduğu söylenirdi Ömür'ün.

Ece ise çok farklıydı. Başından beri Ömür'ün gözünü kamaştırıran üstün bir varlıktı. Ömür sürekli ona iltifatlarda bulunuyor, kendi geleceğine bundan böyle pembe gözlüklerle bakıyor, daha şimdiden dünyanın yuvarlaklığını bir gözün yuvarlaklığıyla kıyaslayıp zekâ gösterisiyle herkesi kahkaha ya boğuyordu.

Balat'ta kimse onun kadar macera dolu bir hayat yaşamamıştır, kendini biraz zorlasa dünya kutsal bir halı gibi önünde açılırdı, ama o, kadınların gönlünün nasıl fethedileceğiyle ilgiliydi hep. Yaşamının ipini geren en derin duyguları kullanmakta ustaydı. Kimse anlattıklarının tümüne inanmıyordu ama, yine de onu dinlemekten herkes keyif alıyordu. Başta Ece olmak üzere, içimizde giderek kök salan bambaşka bir dünyada kayboluyorduk.

Lina'nın da çok keyif aldığı bir geceydi. Hele rakı kadehleri ikide bir "sağlığınıza" diyerek kaldırılıp sohbet iyice güzelleşince. Sözcükler pırpırlanan ışık demetleriydi sanki. İlerleyen saatlerde Ömür *zurnanın zırt dediği* noktaya dokunana kadar.

Ömür dirseğini masaya dayayıp parmaklarını çenesine götürdü: "Düşündüğün gibi değil Sedefkâr. Ben burada bana anlatılanları aktarıyorum, o kadar."

Bilgiçlik taslayan bir mimikle ona bakıyordu Sedefkâr. "Bunları sık duyar olduk," dedi. "Fikrini söyledikten sonra maskelemek de moda oldu."

Sessizlik. Yüreğimde tuhaf bir sıkışma hissediyordum. İlya'nın feryadı, o feryadın ölümle noktalanması gözümün önünde canlanıyordu. Birdenbire kendimden korkmaya başlamıştım, çünkü kafamın içinin oyulduğunu sanıyordum.

Ömür bir kahkaha attı.

"İnsanın kendini başkasına anlatması kolay değil. Biliyorsun, uzun süreden beri İstanbul'da değildim, döndüğümde şoke oldum. Keşke bunların hiçbirini görmeseydim. Ne

var ki insan görüyor, biliyor, bazen ölümün gölgesinin indiğini hissediyor.”

Sedefkâr gözleriyle ona meydan okuyordu.

“Boş kafalar, kof beyinler bu ülkenin canına okuyacak, bak görürsün.”

Herkes onların ağzından çıkacak sözleri bekler oldu. Öyle sözler söylüyorlardı ki Türkiye'nin en büyük sorununun konuştukları intihar olduğunu sanırdınız.

“Ben ne yapılmak istendiğini anlamıyorum, gidişatı, tutulan yolu beğenmiyorum,” dedi Sedefkâr.

“Kesinlikle...” dedi Ömür.

Sedefkâr buruk buruk gülümsedi, sonra boşalan kadehini tazeledi.

“Zübeyir'i son görüşümde neler söylediğini tahmin bile edemezsiniz. Bakın anlatayım...” dedi. “Zübeyir en eski dostumdur. İntiharından bir hafta önce onu ziyaret etmiştim evinde. ‘Neler oluyor, bu neyin nesidir, Zübeyir?’ dedim. ‘Biliyorum,’ dedi tuhaf bir ses tonuyla. Gözlerini benden kaçırarak konuşuyordu. ‘Görüyorsun Sedef’ – bana hep Sedef diyordu. Bana dönerek olağanüstü sevecen gözlerini kıstı biraz, nasıl desem, o iri gözler sanki demirci ateşinin külleri üstündeki bir kor parçasıydı. ‘Ne yaparsın,’ dedi bir an sustuktan sonra. Bu sözü söylerken gözlerinde hınzırca bir parıltı oldu, söylediklerime sakın inanma dercesine. Kendini pek iyi hissetmediği açıktı, zaten nasıl iyi hissedebilirdi ki. Ben ‘iyi misin?’ diye sorunca, ‘Ne iyiyim ne de kötü Sedef,’ dedi, ‘ama gerekeni yapacağız, bu yüzden iyi sayılırım.’”

Sedefkâr çaresizlik içindeymişçesine omuz silkti. Daha fazla anlatmak istemiyordu ya da anlatamıyordu. Ece dışında hemen herkes Zübeyir'i az çok tanırdı. Herkes ne olduğunu, onun niçin intihar ettiğini aşağı yukarı bütün detaylarıyla biliyordu ama intiharın tarihi 1944 olursa her şey değişir.

Lina hüznü gözleriyle Sedefkâr'a bakıyor. Bazen de

gözlerini kapıyor, sanki babasının ölümünü, o trajik sahneyi gözünün önüne getirmeye çalışıyor. Ancak Sedefkâr geçerli bir neden bulmuştu; yaşlı tilki "milli şef" in bir sözünü anarak, "Size bir hikâye anlatmama müsaade edin lütfen," dedi. "Size yemin ederim ki en küçük bir uydurma yok anlatacağım hikâyede. Şimdiye kadar konuştuklarımızı öyle güzel özetliyor ki."

Ömür'den bir itirazdır yükseliyordu ki Lina araya girdi.

"Bırak anlatsın."

Sesi çok zavallı çıkmıştı Lina'nın. Ses ondan çıkınca zalim bir parodiydi sanki.

"Evet ama neden sürekli tatsız şeylerden bahsediyoruz?" dedi Ece.

Bazen Sedefkâr'ın keçi inadı tutuyordu ki, o zaman olgun ve çekici erkek tiplerinden birden sıyrılıp dördüncü yaş eşiğinde bulunan sıkıcı bir ihtiyara dönüşüyordu. O anki sözde inadı ise bir yalandan ibaretti.

Böylece hepimiz kendimizi Sedefkâr'ın anlattığı, inmekte olan bir ilkbahar akşamında bilmediğimiz bir sokakta yürürken bulan Galip'in hikâyesine kaptırdık. Galip'in hikâyesinde konuştuklarımıza yön veren ana izlek kişinin hayat mücadelesiydi. Sadece yaşam mücadelesi değil, kişinin kendi kendisiyle, doğayla, törelerle, geleneklerle olan savaşımı. Galip'in içinde bir başka Galip vardı, hayatın her acı anında elini omzuna koyuyor, şöyle diyordu: Bir düşün Galip, yoksa kulaklarınla mı düşünüyorsun sen? Yaklaşan günün çok karanlık olduğunu fark ettiğinde, sakın bir şekilde elindekiyle iyi bir şey yapmaya çalış. Belki o günü yaşamamış olacaksın ama o kötü günden bile yeni bir şey üretmiş olacaksın.

Bu ikinci Galip'e hepimiz bayılmıştık. Ama Lina'nın iç dünyası çöküntüye uğramıştı. Lina orada bir köşede tekerlekli sandalyesinde oturmuş, büyük ihtimalle, daha önce Ömür

ile Sedefkâr'ın dökümünü yaptıkları Varlık Vergisi olaylarını düşünüyordu. Çünkü hiç şüphesiz bazı sesleri duymuyordu, sanki cebinde ölümü haber veren geçmiş ve onu ölüm gününden kurtarabilecek "yeni gelecek" vardı. İkinci Galip'in "yeni"si.

İtiraf etmeliyim ki bu, ilk zamanlar çekilmezdi. Lina'dan yayılan umutsuzluk, melankoli, acı ne dersen de, güçlü bir rüzgâr gibi nefesimi kesiyordu. Müzikte rastladığım, kitaplarda okuduğum o büyük umutsuzlara benzer bir umutsuzluğu Lina her dakika yaşıyordu. Böyle olunca hayat birdenbire bütün ihtişamıyla içeri doğru göçüyor, her şey dar ve çekilmez oluyordu.

Benim içimde bir ikinci Fuat varsa, ki var, elini omzuma koyuyor, şöyle diyordu: Eğer hayatın bu hale geldiyse bu, Lina'nın ikiz ruhun olmadığındandır. Vefa, merhamet, aşk hepsi boştur. Bunların hiçbiri bir meyve gibi çürüyen hayatını düzeltemez.

Bu ikinci Fuat'ın söylediklerini son çare olarak kenarda saklıyordum, ama tanıdığım pek çok erkeğin yaptığı gibi, elimde bir file taşırcasına yanımda bir sevgili taşımamın ne zararı vardı ki.

Oysa Lina'yı bir zikirde Allah'ı anmak gibi anardım hep. Kişi birini severse, onun adını sık sık anmaktan, sürekli onu hatırlamaktan hoşlanır. Sanki bu, şimdilerde moda olan estetik ameliyattan sonra, insanın kendini tanıyamamasına benziyor. Kendimi yavaş yavaş daha iyi tanıdığımın farkına varıyordum belki. Her şeyi bırakıp gitmek, kaçmak artık söz konusu değildi, özellikle evlendikten sonra. Ama benim sorunum aslında bu da değildi, Lina'mn iyileşmesi, eskisi gibi yürüyüp kendi işini kendisinin görmesini istiyordum. Bunun için her şeyi yapmaya hazırdım. Ne ki Lina'da olumlu bir tepki, istek göremiyordum, müzik terapisi bir parça da olsa ona iyi gelmişti ancak daha fazlası gerekiyordu.

Her neyse, tekrar o geceye dönelim: “Bir sırrı öğrenmek bize onun tasasını da yükler,” dedi Sedefkâr. “Ben Zübeyir’in sırrını öğrendim ve onun tasasını çekiyorum.”

Anlattığı hikâyede de Galip karısının bir sırrını öğreniyor, ama o sırrın sorumluluğunu taşıyamıyordu.

“Son kadehimi Galip için kaldırıyorum,” dedi Ömür.

“Nedir o sır?” diye sordu Lina. “Zübeyir öldüğüne göre sırrını açıklayabilirsin.”

İşte bunu bekliyordu Sedefkâr. Ancak ruh hali Ömür’ün şenlikli kadeh kaldırmasına değil, melankoliye daha yatkındı. Umursamadan kadehini kaldırdı, bana bulaşmayın da ne yaparsanız yapın dercesine.

“Öğrenmek istediğine emin misin?” dedi Lina’ya, “Bir sırrın ağırlığını taşımaktan daha zor olabilir bu.”

“Sen kaç kadeh içtin?” dedi Lina.

“Dört kadeh. Aklım başımda.”

Arada sırada radyodan yükselen yumuşak müziğe kulak veriyor, Ece ile Ömür’ün göz süzüşlerini seyrediyordum.

“Zübeyir öldü,” dedi Ece Sedefkâr’a dönerek. “Artık o sır neyse tasasını çekmen gerekmez. Söyle kurtul.”

“Görüyorsun ya, herkes aynı telden çalıyor,” dedi Ömür teatral bir ifadeyle. “Olayı daha fazla dramatize etmek istiyorsan mendillerimizi hazırlayalım, her şeye ağlıyoruz nasıl olsa.”

Ömür, gerçekten olayın vahametinin farkında değildi. Ben de sırrın ne olduğunu bilmiyordum ama o sırada hafızam çıra gibiydi, Sedefkâr’ın yaydığı ateş onu tutuşturuyordu. O halde içimden kopup giden şeylerin bıraktığı boşlukla ne kadar süre geçti bilmiyorum, bana sonsuz gibi geldi. Sonunda sanki Sedefkâr’dan bir çılgılık yükseldi: “Zübeyir, İlya’nın ölümünden kendisini sorumlu tuttuğu için intihar etti.”

Birden odayı bir sessizlik bürüdü. Lina ölümcül hançerin

son darbesini görmek istemeyen bir kurban gibi, gözlerini kapamıştı bir süre. Açtı.

“Neden?” diye sordu.

Ömür de en az Lina kadar şaşkındı, az önce söylediklerinden pişman olmuş bir havada.

Sedefkâr hâlâ çıkış noktasında, anlatırken takındığı tavırla öylece bekliyordu. Onun, o halini hiç unutmadım: Kötü enerjiyi emen bir makineydi adeta, çevresine, özellikle Lina’ya acı bakışlarının arasından bakıyordu ama açılan ağzından kelimeler dökülmüyordu bir türlü.

“Gerisini de duymak istiyorum,” dedi Lina.

Hiç şüphe yok, duyacağı sözler belki de dünyasını belirgin şekilde değiştirecekti ama buna hazırды. Yüzünde canlı olan her şey, gözleri, ağzı, burnu bir yarışçının dikkatiyle tetikteydi. Felçli birinde olabileceği kadar elbette.

“Zübeyir’i Aşkale’ye gitmekten baban kurtarmış,” dedi Sedefkâr. Kelimeler tüm varlığından kopup geliyordu. “Onun Varlık vergisini baban ödemiş. ‘Sen gençsin, hayatının baharındasın Zübeyir,’ demiş, ‘Aşkale tabutluktur bu kış ayında, oraya gidersen dönemeyebilirsin. Kızım Lina’yı sevdiğini biliyorum, sizin mutluluğunuz için bunu yapıyorum..’”

Lina uzun süre Sedefkâr’a bakıp durdu. Yüzü değişen sancılı bir çağın başlangıcı kadar allak bullaktı. Sonra ne oldu tam hatırlamıyorum, tek bildiğim, bir süre sonra Lina’nın kuruyan gözlerinden bir iki damla yaşın aktığıydı. Müzeyyen hemen koşup mendil getirdi, yaşları aldı.

“Üzülme canım,” dedi.

“Baban senin mutluluğunu düşünmüş yani,” dedi Ece.

Lina başını acıyla oynattı. Elinde değilmişçesine tuhaf tuhaf Ece’ye bakıyordu.

Belki de çok konuşmuş ve çok içmiştik. Ama her durumda sanki garip güçlerin etkisindeydik, o gece tesadüfen olup biten bazı şeyleri bir araya getiren de bu güçlerdi. Saat

on ikide kahveler içildi, hafif tatlılar yenildi. Saat birde, kapı arkalarından kapanmadan önce, Ömür bana dönerek, "Sırat köprüsünü geçtin Fuat," dedi gülerek.

Aşkale, Zübeyir'in sırrı ve intiharı ertelendi böylece. Ertelendi ama bitmedi. Bir hafta sonra, o tuhaf evlilik iddiasını tekrar konuştu Lina. Babası İlyâ'nın kendisini Zübeyir'le evlendirmek istediğinden haberi yoktu. Eski arı duruluğu, saflığı kalmamıştı, hatta öfkeliydi. Hatta o gün, durumu çok farklı olsa da zihniyeti Hürrem'inkiyle aynıydı, gözlerinde şeytanca parlıyordu.

Asıl endişe ise bir ay sonra geldi, çörelendi. Denizi görmek hayaliyle yola çıkan ama kumsala ayak basmadan ölen bir yolcu gibiydim. Lina ile istediğim, arzuladığım iletişimi bir türlü kuramamıştım, bir başka deyişle, aklımla karşı koymaya çalışsam da, konuşacak bir konumuz yoktu acılarımız dışında.

İşte bu kâbuslar bize güzel bir ağıt kazandırdı. Bir akşam okuldan eve döndüğümde her yerde hazır ve nazır olan Müzeyyen'in evde olmadığını, Lina'nın odasından duru, su gibi bir sesin yükseldiğini duydum. Daha önce Lina'nın hiç gizli gizli şarkı söylediğini duymamıştım. Felçli bir kadın olmadan önce de öyleydi. Meraklandım. Sessizce odasına doğru yürüdüm, eşikte durup dinledim.

Ah, işte... sesi, acıyı ve çaresizliği bir sancak gibi yüceltiyordu. Ve hayatımız giderek zor, zehirli bir hal alıyordu. O an her şeyin elimden kayıp gittiğini düşündüm. Sessizce ağlayan ve ağıt yakan bir kadının karşısında kımıldama gücünü bulamıyordum. Öylece hiç kıpırdamadan dinliyordum.

Sonunda bitti, Lina ansızın kapıya çevirdi başını.

"Fuat..." diye inledi.

Yüreği gözlerine öyle vurmuştu ki kelimelere gerek yoktu. Eşiği geçtim, onu kollarımla sardım. Gözlerini kapattı.

Elimle yaş içindeki yanaklarını silerken onun ölü gövdesini, yanaklarının, dudaklarının canlılığını hissediyordum, tüm varlığımla. Yavaşça dudaklarım onun dudaklarını buldu. Ve o an kendimi tutamadım, yaşlar sel gibi boşandı gözlerimden.

Lina'nın sesi gerçekten güzeldi, ama daha da güzeli ağıtın kendisiydi. Sözler ağır ve bir nakaratı da var. Günler sonra birkaç kelimesinden başka hatırlayamadığım, ancak Lina'nın her şeyinin o sözlerde gizli olduğunu düşünüp, bu sözleri muhakkak bestelemem gerektiğine karar verdim. Ne var ki ağıtın sözlerini bilmiyordum, Lina'dan tekrar söylemesini isteyemedim, bir kâğıda yazıp bana vermesini de. Onun acılarını kullandığımı düşünebilirdi. Bu yüzden, gözü kara imalarından eskisi kadar keyif almadığım Müzeyyen'den, Lina bir gün bu ağıtı tekrar söylerse bir kâğıda yazmasını istedim.

"Ne yapacaksın ki," dedi. "O ağıt ne işine yarayacak?"

"Her şeyime..."

"Hangi her şeyine?"

Bakışları bir ışığı arıyor ve gözlerimde kilitleniyordu, ta ki acılar her şeyi örtünceye kadar.

Her neyse, zaman sessizce akıp giderken Lina, bir gün, pazartesi günü yine aynı ağıtı söylemişti. Odasında, büyük aynanın karşısında, bu kez ağlamadan söylemiş, bitirince de sanki ayağa kalkmaya yeltenmiş.

Yıllar sonra onun babası ve kendi çaresizliği için yaktığı bu sözlerini besteledim.

İki ırmağız, birbirine karışan iki ruh

Sesin ulaşamadığı sen, akmayı unutmuş nehir ben

İki düşüz, yoktur ölüme borcumuz

Uzaklığın boş kabri sen, hünersiz paslı hançer ben

*Gel yine de unutma
Boşluğun eşiğine çekilmiş beni
Dön, dön ne olur geri*

*İki kulağız, sesin uzak yankısını duyan
Uğultu ve gölge sen, kanatsız kuş ben
İki kelimeyiz, çok daha yaşlı söylenceden
Hafızanın tuzu sen, çürüyen elma ben*

*Gel yine de unutma
Boşluğun eşiğine çekilmiş beni
Dön, dön ne olur geri*

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Lina'nın Düşü, Benim Gerçeğim

Bir zamanlar, benim için artık adı olmayan bir şehre gitmiştim. Beni bir taş evde misafir eden ailenin reisi büyük bir müzisyendi. O yıllarda Türkiye'de sürekli açık duran para kasaları yoktu. Zenginliğin yolları dolambaçlıydı, kişiöglu bu yollardan yürüdükçe paranın sayesinde zekânın yalnızca be-yinsel olmadığını öğreniyordu. "Müzik de böyledir," demişti aile reisi, "Büsbütün dünyevi değildir, ama para kadar tehli-keli olduğunu biliriz."

Bir büyük savaşın başladığı, bir diğerinin tehdidinin yük-seldiği yıllarda bu müzisyeni tekrar ziyarete gittim. Müzisyen dostum –ki bana karşı baba rolünü üstlenmişti– tarihin pek ka-ale almadığı bir başarıyı kutlamak için hazırlık yapmıştı. Do-layısıyla o gün bize düşen, bu kutlamayı tehlikeli sanatımızla yüceltmekti. Bir dâhi olduğundan şüphe etmediğim Fuzuli'nin bir şiirini besteleyip bestelemeyeceğimi sordu aile reisi.

Cevabım hayırdı.

"Sadece söylenmiş olana ruh katacaksın," dedi büyük müzisyen.

Ah sevgili dostum, ne zarıftı, ne zevkli ve zeki! Sevenleri de ona bayılıyordu.

Fuzuli'nin şiirini çalamadım ama bir süre önce bestelediğim yeni bir parçayı çaldım. Klavye üzerinde çalımla gezinen parmaklarım doğuştan tuhaf bir hastalığı taşıyordu sanki, bana ait değillerdi. Bestemi çalıp bitirdiğimde büyük müzisyen dedi ki: "Unutulmaz bir şey daima hatırlanır."

Büyük müzisyenin övgü olsun diye bana söylediği bu sözün başka anlamda Lina'dan duyuyorum. Düğünümüzde Seher'in yaptıklarından ötürü, Seher'le aramda bir gönül ilişkisi olduğunu anlamıştı Lina. Uzun süre hiç sözünü etmemişti bunun ama insanın evliyken biraz hesap kitap yapması doğaldır. Sanırım, Lina, kendince zamanını kollamıştı bu sorunu açmak için.

Yarayı deştiği günün ertesinde, 1920 ile 1940'lar arasında yaşanan büyük değişimden yararlanarak yükünü tutmuş gerçek taşralı burjuva sınıfının geldiği bir konserde piyano çalacaktım; Türk Lira'sı Seher'i savunmaktan daha kıymetli olduğu için sesimi çıkarmamıştım, yani konunun ağırlığını kendi üstümden atıp Seher'i av olarak sürmüştüm öne.

Bana o tarihlerde her geçen gün daha sefil bir değiş tokuşla çoğalan ikinci evliliği düşündüren belki de o günkü tartışmamızdı. Seher kocasından boşanmıştı. Hiç şüphe yok ki, Seher bana âşıktı, ikinci değil dördüncü karım olmayı bile seve seve kabul edeceğini düşünüyordum. Fakat Lina, körün bir elbisenin paçasına tutunması gibi, felçliliğinden ötürü bana tutunup, kuma'yı kabul eder miydi? Hem kabul etse, kendisiyle hiçbir cinsel münasebet kurmayıp da aynı evde nasıl ona eskisi gibi bakardım. Bazen onu geride bıraktığı hayat tarzından, fiziksel koşullardan tamamen farklı olan şimdiki hayatını düşününce gözümün önüne hayali bir Lina getiriyordum: Asla söylemediği düşüncelerle dolu bir kadın – postalamayacağı mektuplar yazan biri gibi geliyordu gözlerimin önüne.

Ne ki ona olan aşkım güçleniyordu, tüm olumsuzluklara, çelişkilerime, körelen cinsel içgüdüme rağmen –iktidarsız değildim ama bir hayvan benden daha duygulu sevişirdi– Lina'nın aşkından daha iyi bir devayı henüz bulamamıştım. Çocukken annemin saçlarına yapışıp çekiştirirken ne hissediyor idiysem –ki bilmiyorum, uyduruyorum– Lina'ya bazen duyduğum öfkede de aynı şey olmalı. Evet, Lina'ya öfkeleni-yordum, çünkü eğer hayatta kalmak ya da hayatta mutlu olmak istiyorsa, en azından bunu hangi yöntemle yapacağını kendisi belirleyebilirdi. Ama o, çağının bitmez tükenmez baskıları, barbarca savaşları, her geçen gün daha da belirginleşen zorunlu istikametleri, katı kuralları ve sınırları karşısında öylece durmayı tercih eden bir kurbandı. Kendisini işlemeli tahta tekerlekli sandalyeye mahkûm sanan, bunu kabullenen Lina...

Yani gayri ihtiyari fark ettiğim çok şey vardı beni mutsuz eden. Bir karar vermem gerekiyordu. Cumhuriyet'in modern akıntısına kapıldığım için çokeşliliği kabullenemiyordum. Gerçekte tüm meşum dertlerime derman olacak, vücudunda biriken gerilimle bir ateş topuna dönüşmüş genç bir kızla evlilik yapmak istiyordum, yarı ironik bu çokeşli töreden beklediğim, bekâretini koruyan bir kıza şehvetle sahip olma-tı. Bazen kavrulmuş acı bademle kirpiklerini siyahlaştıran, rastıkla gözkapaklarının kenarına çizgiler çeken, gözüme bir afeti ilah olarak görünen Kader'i görünce onu kendime çekip bağrım-a basmak geliyordu ki, Kader görününce bana en büyük hediye-yi sunuyordu. Kader'in o zamanlar pek inanmadığım yüce Allah'ın yarattığı âlemin hangi esrarlı terazisinde tartıldığını merak ederken onun efendisi olmak da her sefe-rinde geçiyordu içimden.

Kader Balat'a yeni göçmüş bir ailenin kızıydı. Ailesi fakirdi, Yahudilerden yeni yeni boşalan evlere Anadolu'dan gelip yerleşen ailelerdendi. Dolayısıyla gözlerini yuvalarından

oynatacak merak ve heyecanıyla, diyelim ki zerzevatçının atını severken bile şehveti imgeler yaratıyordu.

Tabii piyanomun başındayken bunların hepsi uçup gidiyordu aklımdan. Ne o sapıkça –Kader’i dille uyarma, emme, ısırma, göğüslerinden yudum yudum içme– hayallere kapılıyordum, ne de çokeşli fikirlere. Piyanomun başındayken iç ahlaki çürümenin şaşmaz belirtisi olan, bana hep pis bir deri hastalığına yakalandığımı düşündüren hayallerimden, fikirlerden uzaklaşıyordum. Sanki müzikte olduğu gibi ruhta da bir üstünlük buluyordum kendimde.

Belki benim hastalık, çürüme, ahlaksızlık olarak gördüğüm bu şeyler Lina’nın düşüydü. Derin melankolisi bunları yaşayamamasından kaynaklanıyor olabilirdi. Çünkü limandan uzaklaşan gemilerin yol aldıkça kabaran yelkenleri gibi, benim de arzularımın kabardığını, bunun da her ne kadar modern Türkiye’nin yüz akı olsam bile, beni ya günahın bataklığına veyahut çokeşli fikirlere götüreceğini düşünüyor olmalıydı ki bir gün, “Fuat, Seher’le yatarken kendini iki kadınla evliymişsin gibi hissediyor musun?” diye sordu.

Lina’nın böyle birdenbire dünyevi alana dönmesi beni şaşırtmıştı. Daha önceki konuşmalarımızdan kendisini fanatikçe dünyevi olana kapadığını biliyordum. Bu, iyileşmeden umudunu kestiği zamanlarda iyice açığa çıkıyordu, ama haftada iki veya üç gün yaptığımız müzik terapisi işe yarıyordu.

Bu kadar açık ve aşığlayıcı bir tonda bu soruyu sorunca Lina, ben ne söyleyeceğimi bilemedim. O kadar farklıydı ki, bir an başka biri olduğunu sandım. Zihnimde hep korduğum eski Lina, evdeki Lina, sağlıklı, kötürüm, ateşli ve sair Lina... Hiçbiri şimdiki Lina’yla aynı değildi.

“Ne söyleyeceğimi bilmiyorum,” dedim.

Lina bana şöyle bir baktı, sanki benim için endişeleniyordu, o her zamanki acılı yüzü şimdi benim için kedere düşmüştü.

“Böyle olacağını tahmin ediyordum,” dedi.

“Hiçbir şeyi inkâr etmiyorum, ama bu sorun...”

“Bunun suçlusu benim, seninle bu durumdayken asla evlenmemeliydim.” Bunu söylerken yüzüme bakmıyordu. “Beni hiç sevmemiş olamazsın Fuat, sırf bana acıdığın için benimle evlendiğini düşünmek istemiyorum. Eğer bu doğruysa...”

Ona yaklaştım, dokunmak istedim ama izin vermedi.

“Seher benim için sadece bir maceraydı.”

“Ben bu durumda oldukça da bu macera devam edecek, öyle mi?” dedi.

Sesi o kadar değişik, o kadar duygu yüklüydü ki, o zamandan beri bu konuşmayı hep hatırlarım.

O dönemde her yeni günü, hayatımın ilk veya son günü, kendimi de dünyanın en mutlu insanı ya da dünyada istenmeyen bir vebalı olarak görüyordum. Ruh durumum saatbe-saat, günbegün değişiyor, bazen yalnızlık içinde, bazen de insanlar da dahil olmak üzere, her şeyden nefret eden birine dönüşüyordum. Korkuyordum doğal olarak, delirdiğimin işareti miydi bu, yoksa her şeyin farkına varma uyanıklığı mıydı?

Sonra kendime geldim. Ya da kendime geldiğimi sandım. Bir daha asla eski Fuat olmamaya çalışıyordum. Bu koşullar altında, dürüst bir erkek ne yaparsa onu yapmaya karar verdim ben de: Seher ile evlenecektim.

Balat’taki önemli karakterlerden biriydim artık. Ancak kimse, dostlarım, arkadaşlarım başta olmak üzere kimse benim niçin böyle bir karar aldığımı anlayacak kadar akıllı değildi. Lina ise bu kararımdan habersizdi henüz, iyi yürekli karım benim.

Neden bunu umutla söylediğimi anlıyorsun değil mi? Lina’nın beni anlayacağını ve bağışlayacağını umut ediyordum. Biliyordum, beni onaylayıp kabul edecek, ama benden nefret de edecekti.

Bir gece, eve dönüp beni kocası sanmaya başlayan Müzeyyen'den kurtulup yatak odasına geçtim ve bu planımı Lina'ya nasıl açıklayacağımı düşünmeye başladım. Bunu düşününce, Seher'in karım olması öyle sihirli bir şekil alıyordu ki gözümde, onun sürekli beni övgülere, öpücüklere boğduğunu ve bana müstakbel bir eş olacağını hayal ediyor, arada bir, doğal olarak kendimden geçiyordum. Bu da sağlıklı bir evliliğe, eli ayağı tutan, benimle ilgilenen bir kadına nasıl ihtiyaç duyduğumu gösteriyordu.

Böylece o gece gözüme uyku girmedi. Bazen Seher'e yatakta sarıldığımı, onun da dönüp beni sevecenlikle seyrettiğini, arsızca –karı koca arasındaki ayıp perdesini kaldırarak– benim güçlü ve kudretli olduğumu söyleyerek cilve yaptığını öyle kuvvetli hissediyordum ki.

Yavaş yavaş yaşadığım bu sahneler bir rüya mıydı, yoksa gerçekten o gece yatakta hayal mi kurmuştum, bundan tam emin olamıyorum şimdi. Her ne olursa olsun, bu yarı hayal yarı gerçek düşüncelerimi nihayete vardırmam gerekiyordu. Ama günlerce İstanbul'un sokaklarında döne kıvrıla, ine çıka, eskilerin dediği gibi, kubbelerinde meleklerin uyuduğu cami avlularını, İsa'nın ve Meryem'in hayaletlerinin dolaştığı Kiliseleri, ruhların mırıl mırıl konuştuğu mezarlıkları, bitip tükenmez tekkeleri dolaşıp, sonra da iki katlı evin pek az güneş gören odasına çekildiğimde teselliyi piyanonun başında buluyordum.

Çokeşliliği değil, onu hayal etmeyi seviyordum galiba. Yapamıyordum.

İKİNCİ KISIM

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

İyi Ahlak Düşüncenin Zırhıdır

Müzeyyen tepsiyi masaya bıraktıktan sonra, hafif adımlarının üstünde hareket eden gövdesiyle konuşurcasına: "Ahmet'le bu yaz evleneceğiz," dedi. O sırada bir şey dikkatimizi çekti, eşzamanlı gözlerimizi Lina'ya çevirdik. Lina'nın gövdesi bu haberle titredi adeta. Sonra, çakıltaşlı bir kıyıda yankılanan su gibi çınladı sesi.

"Ah Müzeyyenciğim, canım, ben ne olacağım, sensiz ne yaparım."

Onun bu ve benzeri sözlerini duyarken bazen onu öldürebileceğimi düşündüğünü, bundan korktuğunu kurardım. Müzeyyen'in onu koruduğunu, Lina'nın bana değil, Müzeyyen'e daha çok güvendiğini düşünürdüm bazen. Bazen de Lina elimde bir maşa görünce dikkatle baktığını ya da mutfak kapısından elimdeki bıçağı nasıl kullandığını seyrederken korkudan dehşete düştüğünü hayal ederdim.

Belki de gerçekten onu öldürmek istiyordum. İnsanoğlu genelde ayrıntılarla beslenen ikinci ve görünmez kişiliğini unuttur, ama bazen kendini ne kadar zorlarsa zorlasın ondan kurtulamaz.

Lina'ya olan tutkum sönmüş müydü? O ölümsüz sandı-

ğım, tek başına yaşasam da bu aşkı büyütüp besleyeceğimi düşünmem bir yanılığımı mıydı bilmiyorum, ama bir çembere girdiğimi ve oradan çıkamadığımı biliyordum. Oysa kendi yoluma gidebilirdim, “gerçekler çok ağır” diyebilirdim...

Nihayet durumumun farkına varıyordum; fakat üzerinden bir hafta geçmemişti ki, Lina daha fazla dayanamadı. Bir gece onun çılgınlıklarıyla uyandım. Feryat figan ediyordu, vücuduyla bir şey yapamadığı için öyle çaresizdi ki, sonunda kurgusu biten bir kukla gibi zayıfça mırıldanır oldu.

“Fuat, artık dayanamıyorum, her gece aynı kâbus...”

Karımın o hali bana ürkütücü, dayanılmaz gelse de, böyle zor anlarında onunla ilgilenmem bana gurur veriyordu. İnsan birini sevdiği zaman onun her halini hoş görebiliyor, her şeyine katlanabiliyor. Lina'nın daha önce hiç olmadığı kadar bana ihtiyacı olduğunu hissediyordum, bu da bir köşede, anlayış dolu bakışlarım karşısında, dilsiz gibi duran Lina'ya çok zaman ayırmam demektir. Katlanamazdım buna.

Oysa gün geçtikçe onu daha çok seviyordum. Hani ölü bir kelebeği avucunuzda tutar, onun ölü olduğunu bildiğiniz halde güzelliğiyle yine de avucunuzda kalmasını istersiniz ya, işte öyle. Gerçek şu ki, kalbim bu konuda cömert davranıyordu, Lina'yı bu duygularla öylece seyretmem bazen saatlerce sürüyordu.

Derken, o gece Müzeyyen de uyandı. Lina uyumak bilmiyordu, anladığımız kadarıyla bir sinir krizi geçiyordu. Şafak sökene kadar gözlerimizi kırpmadık. Şafak sökünce uyuduk ve çok geç uyandık. Günlerden cumartesiydi; ılık, güneşli bir ilkbahar günü. Müzeyyen'in evin içinde bir kuğu gibi salınışını, kahvaltı hazırlayışını, sofrayı pazardan satın aldığı yeşilliklerle süsleyişini ve mis gibi çay kokusunu hatırlıyorum.

Lina'ya tutulduğum günden beri iyice yıpranıp neredeyse yok olmaya yüz tutmuş, duyguların verdiği o sarhoşluk halini yeniden yaşıyordum, çünkü Lina, hakkını vermek ge-

rek, sofraya getirildiğinde ince bir kur yapmış, hoş, dokunaklı birkaç kelimeyle gönlümü hoş etmeyi becermişti. Gece bize yaşattıklarından ötürü üzgündü.

Konuşmaya tamamen masumane şeyler hakkında başladık. Ama hiçbir neden olmadan susuveriyorduk, sanki biri bize durun, yanlış yola sapıyorsunuz dercesine sürdürülebi-
lecek konunun tam ortasında susuyorduk. Belki üçümüz de biliyorduk ki, konuşmamız uzadıkça fazlasıyla yapmacık oluyor, kendimizden utanacak duruma düşüyorduk.

Bu, tümüyle Lina'yı üzmemek üstüne kurulmuş bir sofraya konuşmasıydı. Lina da bizi üzmemek istemiyordu.

Bu durum uzunca bir süre böyle devam etti. O günlerin nasıl geçtiğini Allah bilir! Önce bakışlarımız, mimiklerimiz, davranışlarımız, sonra kelimelerimiz, sözlerimiz ve nihayetinde niyetlerimiz değişiyordu.

Derken bir öğleden sonra, bir çiçek yaptırıp, bir kutu lokum aldım, Ayla'nın Beyoğlu'ndaki (biz Pera derdik o zaman) yazıhanesine gittim. Ayla'yla görüşmeye eli uzun süre olmuştu. Sedefkâr'ın dediğine göre, Ayla kötü günler geçiriyordu.

Ayla ile birbirimizi daha çok göreceğimizi sanmıştık, meslektaşlık, bizi yakınlaştıran çok şey var sanıyorduk. Belki de vardı ama ben yalnızlığı sevmeyi öğrenmiştim artık. Tabii bu, yalnız kalmayı tercih ediyorum anlamına gelmez ama artık çok az boş zamanım oluyordu, onu da yalnız kalarak, hayallerimle baş başa geçiriyordum. Bazen kendi kendime vakit geçirmeyi o kadar seviyordum ki, tesadüfen bir arkadaşım rastladığımda aramızda bir uyumsuzluk oluyor, küçük bir şok yaşıyordum adeta.

Bütün bunlar konservatuvardaki işimi bırakmamdan sonra oldu. Lina'nın iyileşmesi için tüm vaktimi ona ayırma, onun tedavisiyle ilgilenme kararını vermiş, üniversitedeki görevimden ayrılmıştım.

Yalnızlığın en iyi özelliklerimi ortaya çıkardığını söyle-

mem bile mümkün. Ki tamamen bir tür kriz geçirip delireceğime inandığım bir dönemdi. Nereye varacağımı, ne yapacağımı bilmiyordum. Bir ihtimal kendimi Seher'in kollarına atabilirdim yine, ama arzu ettiğim hedefe varamayacağımı düşünüp vazgeçiyordum. Bir defasında, ikinci evliliği hayal edip kudurmuş, kalkıp Seher'e gitmiştim. Seher'in yaşadıklarımızın üstüne toprak serpip geçmişe gömmesini istemiyordum. Ama bana ahmakça davrandığımı söyleyince ilk kez onun karşısında donuklaşmış, Seher'in bana teslim olmadığını görünce yıkılmışım adeta. İçimi –özgüvenimi yitirdiğim dönemlerdi– bir yorgunluğun kapladığını hatırlıyorum, Seher'in karşısında bir tür bitkinliğin pençesine düştüğümü. Belki bir çözüm yolu vardı, Seher'i yatıştırarak, ikna edecek makul bir mantık. Fakat bunu yapacak enerjim yoktu.

Ayla'nın karşısında da aynı şeyi hissetmekten korkuyordum. Ayla her zamanki gülümseme maskesiyle beni karşıladı. Bu dünyada bu kadar güzel ve iyi şeyi nasıl görebiliyordu şaşıyordum. Ona göre dünyanın, ne kadar karmakarışık olsa da, masum bir yönü vardı. Çekici, karmaşıktı dünya hayatı, ama ipini fazla germememiz gerekiyordu – herhalde doğayı fazla zorlamamak gerektiğini kastediyordu bununla.

Aslında bunları dinlemeye gitmiyordum Ayla'ya. Daha çok o günkü ruh halimle ilgili bir ziyaretti bu. Bazen bana da anlamsız gelen, bütün benliğimi saran bazı duygular yaşıyordum ki... Onları Ayla'ya anlatıp rahatlamak iyi geliyordu. Bir tür terapiydi bu. Ayla'yı bir abla, bir kardeş, bir anne gibi seviyordum.

Kendimden gerçekten tiksiniyordum bazen. Duygusal bir şey hissetmeden, hatta hoşlanmadığım kadınlarla bile birlikte olup, her şey bittikten sonra çok korkunç şeyler duyumsuyordum. Şüphesiz bir nedeni olmalıydı bunun, bir sorun vardı bende.

Ayla, Lina'nın iyileşmesi için her şeyimi feda edeceğini

duyduğunda hafifçe gülümsedi, bir şeyler hatırlamışçasına bir gülüştü bu.

“Yani Fuat,” dedi, “yaptıklarının nedeni bu muydu? Bu kararı vermek için mi bunca acı çekiyordun?”

“Herhalde,” dedim. “hayatımız bize çizilen yolda ilerliyor, kader dediğimiz yolda.”

Müziği değil de okuldaki işimi, kariyerimi bırakmamın, kısacası kısıtlı bir hayata beni mahkûm eden bu kararımın, en hafifinden çılgınlık olduğunu söyleseydi herhalde yıkılırdım. Ama tam olarak bunu söylemese de, sanki bildiği bir konuda uyardı beni.

“Çok keskin kararlar veriyorsun Fuat.”

“Hiçbir endişem yok, hayatımı düzene koyacağımı umuyorum.”

Yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.

“Endişen yoksa bunları niçin benimle konuşuyorsun?”

Bozuldum biraz. Ayla’ya bakmıyordum, o yüzden o andaki yüz ifadesini görmedim ama sonra başımı ona çevirdiğimde, gözlerini pencereden uzakta, denizde bir yere dikmişti. Dürüst olmalıyım ki, o sırada ben Lina’yı düşünmüyordum, hayatımın geleceğini de. Daha doğrusu ne düşündüğümü pek bilmiyordum.

Ayla ile konuştuktan sonraki günlerde aşk ve bunun tüm etkileri hakkında çok düşündüm. Tabii Lina’nın iyileşmesi için uygulamak istediğim programlar hakkında da. Herhalde günlerce çok az uyudum. Artık her şeyin eskisi gibi sürmeyeceğini düşünmem rahatlatıcıydı. Mesela yıllardır özlemini çektiğim Lina’nın sağlıklı vücudunun bir şafak vakti ipek giysiler içinde salındığını hayal edebiliyordum.

Birkaç günlük uykusuzluktan sonra nihayet uyumaya çalışırken yakın zamanda gördüğüm bir rüyayı anımsıyorum:

Keman almak için Beyoğlu’nda bir müzik mağazasında-

yım. Şimdi adını hatırlamadığım mağaza sahibi beni şöyle bir süzüyor. "Demek keman alacaksın," diyor küçümser bir tavırla. "Bu kemanla ne yapacaksın?" Afallıyorum. Vücudumdan buz gibi bir karıncalanma gelip geçiyor.

"Müzik hocasıyım ben," diyorum.

Uzun, iki örülmüş gri ipi andıran bıyıklarıyla oynuyor. Arkasına dönüp kemana alıyor. Kemanın sesi dünyadaki bütün acıları dindirecekmiş gibi, "Bunu çalanın da dinleyenin de huyu değişir, al," diyor kemana bana uzatarak.

Sonra oturuyor, ben kemana inceliyorum. Adam tütün tabakasını çıkarıyor, bir sigara sarıp yakıyor. Kemanın fiyatını soruyorum.

Adam ne sorduğumu duyuyor, anlıyor ama "Senin bu kemana ihtiyacın yok, seni mutlu edecek başka bir şey satın al," diyor. Beni küçümseyen bu sözlerine katlanıyorum, sesimi çıkarmıyorum, hafifçe gülümsüyorum. Adam yaklaşık benden kırk yaş büyük.

"Peki, ben düşüneyim biraz," diyorum, mağazadan çıkmak için kemana adama uzatırken.

"Alacaksan al," diyor adam, "düşünmeni bekleyecek kadar zamanım yok benim. Altmışımı devirdim. Sen sabredebilirsin, ama ben edemem."

Rüyayı şimdi çok iyi anlıyorum. Belki de bu duygunun kaybolmamasının sebebi, artık eskisi gibi işlerimi, konuşmalarımı, yapılacakları zamana yayamayacağımın farkında olmamdan kaynaklanıyor. Ne yapılacaksa zamanında yapılmalı... Uykuya dalmak üzereyken de böyle düşünmüştüm: Zaman sonsuz ama hayat değil.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Cıllz Küslükten Anlık Bir İhsan

Nasıl olduğunu hatırlayınca, şimdi bana komik geliyor. Çünkü baştaki şaşkın halimiz belki de o güne kadar evde hiç olmadığı kadar güldürüyordu bizi. Bugün o günleri düşününce, sihirli flüt, piyano, keman sesleri içinde akıp giden saatler, yavaş yavaş kıpırdayan zavallı haliyle eğlenen Lina geliyor aklıma. Terapi ve egzersizlerle geçen o günlerimizi sanki bir tür umursamazlıkla geçiriyorduk.

Terapist olmak ve bir nebze bakıcılık, büyük ölçüde bana göre işlerdi. Her sabah erken kalkıp Haliç kıyısına iniyordum önce. Kendi başıma kalıp duvarlardan uzak geçirdiğim o bir iki saatte geriye kalan zamana karşı bağışıklık kazanıyordum. Dışarıdan bakıldığında melankolik bir adamın sabah saatleri olarak görülebilirdi şüphesiz, ama çok uzun süre kullanılmamış bir müzik aleti gibi, ölü görünmem hoşuma gidiyordu, birbiriyle çelişkili duygulara kapılmak, bir taraftan kendime biçtiğim rolü kabul ederken, diğer taraftan kendime acımak.

Ama nedense, eve döndüğümde her şey farklı oluyordu. Lina'yla konuşmak artık eskisi kadar zor değildi, görünürde her şey yolundaydı. Yine de bazen Lina'nın gözlerinde karanlık, sıkıntılı bir şeyler görebiliyordum; hiç beklemediğimiz bir

anda Müzeyyen'le elimizde çay bardaklarıyla kalakalıyorduk. Ya da ben flüt çalarken.

O dönem geçmişi yeniden gözden geçirdiğim bir dönem olmuştu. Müzik terapisiyle Lina'da olumlu işaretler görüyordum ve düş kırıklığına uğrayıp da bir mucizeyle kendine gelen âşıklar gibi, ender bulunan bir mutluluk yaşıyordum. Bunun bir nedeni, Lina'nın iyileşmeye yüz tutmasıydı, öbür nedeniyse karımla yatabilmek ihtimaliydi.

Bir gün bunu karıma söyledim. Kıs kıs güldü. Anlayamadığım bir nedenden dolayı benimle bunları konuşmaktan utanıyordu.

"Lina, biz karı kocayız," dedim.

"Kâğıt üzerinde öyleyiz, Fuat."

Lina böyle söyleyince canım çok acıdı. Buna rağmen onu neşelendirmek istedim, ama hâlâ onun sözünün etkisinde olduğum belliydi.

"Bunun suçlusu ben değilim," dedim.

Bir süre için moralimiz bozulmuştu. Terapiye ara verdiğimiz bir hafta boyunca neredeyse Lina'yla tek kelime konuşmadık. Bir de uygulamak istediğimiz fizyoterapi yöntemleri vardı ki, bu durumda kendimi suçlamama şaşmamak lazım. O sözü söylemeseydim işler yolunda gidecekti.

Dilim bir baş belasıydı, kendi hayatım için de, diğerleri için de. Fakat piyanonun karşısına geçince adeta tepeden tırnağa değişiyordum. Lina da beni öyle görünce, yani piyanonun başında sanki reenkarnasyon misali başka bir ruha bürünmüş olarak gördüğünde çok mutlu oluyordu. Ancak beni öyle görüp mutlu olmasına rağmen, piyanonun başında başkası olsa da yine öyle mutlu olacağını düşündürüyordu bana.

Eviden çıkıp İstanbul'un bazen herkesin nedensiz kalakaldığı, gözlerini yere dikip düşündüğü ya da iskambil oynayıp

havadan sudan konuşan erkekleriyle dolu kahvehanelerine, konsomatrislerin ilginç uydurma hikâyelerini dinlediğim pavyonlarına, arkadaş buluşmalarına, Seher'e veya birkaç yıl öncesine kadar sokaklarında İspanyolca, Fransızca, İtalyancanın duyulduğu, bir zamanlar hukuksuzluğu püskürtmek için elindeki tespihi kılıç sallar gibi sallayan kabadayılardan ruhunun dolaştığı Galata'ya gitmediğimde, fırsatını yakalayıncaya piyanonun başına geçiyordum.

Müziğin sayesinde küslüğümüzü bitirdik Lina'yla. Kolay olmadı ama o sıralarda bizi birbirimizden koparan güçlü gelgitler kadar, bizi birbirimize yakınlaştıran nedenler de vardı. Müzeyyen bir süre benim bakıcı rolünü üstlenmemden faydalanarak izin istemiş, Edirne'deki teyzesine gitmişti. Dolayısıyla Lina ile birbirimize muhtaçtık. Ama olayları dışarıdan bakan biri kadar sağlıklı, net göremiyorduk. Bu, hepimizin hayatındaki pek çok şey için geçerlidir aslında, ama ben ve Lina insana tuhaf şeyler yaptıran bir durumda olduğumuzdan, bizim açımızdan durum daha farklıydı.

Böylece bir gün, Lina yatağında tavanı seyrederken, ben odada bir kenarda kitap okuyordum. Saatler geçmişti. Bazen Lina su isterse getiriyor, ona içiriyordum, ya da başka bir isteği olursa yapıyordum. Ben okumaya ara verince de konuşuyorduk. Müzeyyen'le ilgili, bazen de başka şeyler hakkında. Yine de eskisi gibi olmadığımızı biliyorduk, küskünlüğün gerginlikleri henüz tam gevşememişti.

Ben elimdeki kitaba dönmüştüm. Lina, "Fuat, çok uzun zaman oldu kitap okumayalı," dedi. "Ne okuyorsun?"

Elimde bir hikâye kitabı vardı. O yıllarda çok az kitap basılırdı ve kitaplarda yazılanlar –okuma yazma bilen kişi sayısı azdı– bir kâhinin ağzından çıkan sözler kadar kıymetliydi.

Lina bir hikâyeyi yüksek sesle okumamı istedi. Sandalyemi çekip yatağın başucuna oturdum. Hikâyeyi okuyup bitirdikten sonra kitabı kapadım, yere koydum.

Lina yine gözleriyle uzaklara gitmişti. Tavandan öte bir dünyayı görüyormuşçasına gözlerini çok uzağa dikmişti. O anki endişem, aramızdaki uzaklığı aşarken bir başka eksikliği ona hatırlatmış olmamdı. Daha doğrusu okuduğum hikâye ona bunu hissettirmiş olabilirdi. Çünkü o hâlâ kendisini, gelecekte de evliliğin onaramayacağı karanlık bir dünyada hayal ediyordu.

Konuşmaya devam edemedik. Konuşmamız Lina'nın istediği şekilde ilerlerse, iş çok ileri giderse, Allah'tan o zavallı kuluna bu yolculukta kılavuzluk etmesini dilemekten başka bir şey gelmezdi elimden.

Onu hiç böyle görmemiştim, daha kötüsünü, daha mutlusunu, kederlisini görmüştüm ama hiç böyle görmemiştim Lina'yı. O bakışı, çok iyi hatırladığım ve asla unutmadığım bir bakışa benziyordu. Derken gözlerindeki derin, anlamsız ifade kayboldu.

"Beni kaldır lütfen, Fuat," dedi.

Uzandım, elimi geceliğinin altına soktum. Yarı ölü bir vücuda, uçları hissizlikten sertleşmeyen iki et topuna dokunsam da yaptığımdan mutluydum. Bir süre vücudunu ellerimle okşadım. O da bana dokunmak istiyordu ama... Elini tutup yüzüme sürdüm, hiç sesini çıkarmadan bakıyordu, huzurluydu sanırım.

Değişiyorduk. Sabah saatlerine özgü o tuhaf uyuşukluk etrafa sinince bile Lina'yı alıp Haliç kıyısına çıkarıyordum. Son zamanlarda sık sık ahşap sandalyenin demirden tekerleklerini yağlayıp, Lina'yı dışarı çıkarıyor, bazı tesadüfleri tezgâhlayıp bir araya getiriyor, mutlu olmasını, sevdiği şeylerle karşılaşmasını sağlıyordum.

Ama onu okşadığım an, çok az hissetse de –belki hiç hissetmiyordu– en azından vücudunu tatlı bir ürpertinin sardığını

hayal ettiğini ve aklında başka bir şeye yer kalmadığını düşünüyordum ki, gerçekten de mutlu olmuştu.

Sonra onu kaldırıp salona götürdüm. Dokunmamın, okşamamın onda neye yol açtığını bilemem ama, Ayla uzun bir süredir felç olan Lina'nın yavaş yavaş hissetmesi gerektiğini söylemişti bana. Bu tür vakalarda ilk başlarda hiçbir şey hissedilmezmiş, ama birkaç ay geçtikten sonra ölü de olsa varlığını hissettirmiş vücut.

Lina'nın yüzünden bunu anlıyordum gerçi. İki hayat şekli içeren gözlerindeki gizli anlamları, zamanın akışındaki doğal tepkileri görüyordum.

"Müzeyyen'in durumu hiç hoşuma gitmiyor," dedi Lina durup dururken. "Çok heyecanlı görünüyor. Yarılanmış ömrü boyunca hiçbir şey yapamamış bir adamla evlenmesi doğru mu?"

Sanki bizzat içinde yer aldığım bir evlilik macerasının hikâyesine giriş yapıyordu. Yaşadıklarımın henüz kopamadığım, Lina ile evlilik öncesi fırtınalı günlerimi hatırlatıyordu ki, geçmişin karanlığı içinde hayal meyal görünen sahici sahneler gözümün önünde yavaş yavaş belirginleşiyordu.

"Bu bizi ilgilendirmez," dedim.

"Niye ilgilendirmesin?" dedi. Tartışmaya hazırды. Çok yönlü bir değişimin işaretleriydi bunlar. Benim için çok anlamlıydı.

Gülümseyerek gözlerimi yere indirdim. O an nedense, Lina'nın evlilik tekliflerimi geri çevirerek aslında beni gafil avlamak istediğini, aptal yerine konulduğumu, tuzağa düşürüldüğümü düşündüm. Bununla çok ileri gittiğimi de. Hatta paranoya yaptığımı düşünmüyor değildim ama bir yığın kirli çamaşırın altında pusuda yatmış bir böcek gibi, açığa çıkmak fırsatını kolluyordum herhalde.

Lina'nın söylediklerinden neden bu kadar rahatsız olduğum

mu anlatayım: Bir hafta önce Lina'yı Eyüp'e götürmüştüm. Kendimizi birbirimize açmamız, içimizi dökmek istememiz de aslında o gün başlamıştı. Eyüp Sultan Camii'nin önünde bir süre durup neredeyse dayanılmaz derecede güzel olan Eyüp'ün hikâyesini hatırlayan Lina'nın bir ara kendini tutamayıp ağladığını gördüm. Bu halinde özü vardı; yaşıyor olmasının bir his zenginliği olduğunu biliyor, onu alt etmek için sökün edecek düzinelerce ıstırapın önünü kesiyordu.

Bunlar büyük ve masum ıstıraplardı, kelimelere gelmezdi. Lina'nın sadece çaresizlik hissedip ağlamadığını biliyordum, ama insanlar bazen beyin erozyonuna uğrarlar, bakmasını bilmez, dinlemesini, görmesini, anlamasını beceremezler; belki de böyle bir şeydi onu ağlatan, belki de tereyağı sü-rülmüş bir parça ekmeği yemeyi becerecek günleri yaşamaya sabrının kalmadığını düşünmesiydi. Her ne olursa olsun, gözle görülmeyen bir enkazın içindeydi.

Bu manzara yeterli bir işaretti. Aklımın birazını kullan-saydım, Lina'nın son zamanlardaki değişken halini anlar-dım. Lina bana neden şimşek gibi gözlerle bakıyordu? Her-halde hâlâ benim bir çılgınlık yapacağımdan korkuyordu. O ağlayışının bitiminde bana bakışındaki anlam bu muydu? Müzeyyen ile evlenen adamı "bir kazmaya sap olamamakla" suçlamasının nedeni, kendisinin de işe yaramaz olduğunu düşünüp düşünmediğimi sınamak istemesi miydi?

Bu tip fikirler akli korumasız kalan insanların fikirleri-dir; hani mesela bir felaket olduğunda esas darbeyi güçsüz ve yoksul insanlar yer ya, ben de o zayıf tabakadan insanlara benziyordum.

Fakat şimdi düşündüğümde olanları Lina'nın bakış açı-sıyla görebiliyorum. Şimdi açıklaması biraz zor olsa da, ço-ğunlukla doğru olmadığını bildiğim şeyler hakkında atıp tutmakla geçirdiğim o günlerde, olayların bağlantılılığından muaftım. Konuştuklarım utanç verici bir şekilde büyüleyici-

di; bizi felaketlerden koruyacak kadar derin, sevecen ve cö-
mert palavrasıyla süslüydü. Bu kadar nasıl değiştiğimi ben
de anlamıyordum. Sanırım bir insan kendine güvenini kay-
bedince yapar böyle şeyler. Ya da garip bir kimliksizlik içinde
olduğunda. O zamanlar bunu hiç düşünmemiştim ama şimdi
bunun bir sebep olabileceğini kabul ediyorum.

Her neyse, Lina bir bahane arar gibiydi. Her şeyin faz-
lasıyla naif ve doğru görünmesinden sıkılmıştı belki. Tah-
minim şu ki, eskilerden kaptığı bir davranış vardı: Durup
dururken bir maraza çıkarır, sonrasında bunu kullanırdı.
Artık eskisinden farklı olarak ona daha çok sarılmamı, hatta
elimi geceliğinden içeri sokup onu okşamamı istediğinden
emindim.

YIRMINCI BÖLÜM

Neden Sağ Elin Bu Kadar Soğuk?

Yaz mevsimi yaklaşıyor, hava ısınıyordu. İçerde çok vakit geçiren Lina'yı sık sık dışarı çıkarıyordum. Ve hemen her gün Lina'ya çeşitli hareketler yaptırıyordum ki, bunlar epey vaktimizi alıyordu. Günlük programlarımız vardı; günün belirli bir saatinde müzik terapisi, belirli bir saatindeyse fizyoterapi. Lina'yı uzun süre yatakta oturtmak, dik durmasını sağlamak, sevdiği şeylerden söz etmek, ellerini, bacaklarını hareket ettirmek... Aktif hareketler yaptığında morali yükseliyordu. Sevdiği şeyler ise Lina için belki sevişmek yerine geçiyordu.

Bunlar arasında bir çeşit oyunmuş gibi yaptığımız, yaparken eğlendiğimiz –tabii buna eğlenmek denirse– “fasulye terapisi” (bu ismi biz bulmuştuk) en çok hoşumuza giden terapiydi. Fasulyeyi bir kaba koyuyor, sonra o kaptan tek tek alıp boş bir kaba taşıyorduk. Ya da bir kaptaki fasulyeyi yere boşaltıyor, sonra tekrar birer birer taşıyor, kabı fasulyeyle dolduruyorduk. Sıradan bir şeydi, hiçbir özelliği yoktu aslında, ama Lina, hatırladığım kadarıyla, yerde kilimin üstündeki fasulye tanelerine bakarak, “Tıpkı benim gibiler,” demişti, “süt-beyazlar, ama bana senin esmerliğin bulaştı Fuat.”

İtiraf etmeliyim ki bu tür sözler beni hem güldürüyor

hem de heyecanlandırıyordu. Bildiğim kadarıyla eskiler erotizmi sıklıkla, mesela ayva, şeftali, elma, nar ve daha pek çok meyve sebze, hayvan mayvanda görürmüş. Bana fasulyenin neyi erotik geldi, daha doğrusu niye öyle bir çağrışım olduğunu bilmiyorum ama Lina ile birlikte güldük de güldük. Tabii Lina'nın gülmesi eskisi gibi değildi, her ne kadar en üst katında hareket olup, alt katlarında hayat belirtisi bulunmayan bir mekânı andıran vücudu eskisinden pek farklı olmasa da.

Bu önemli değildi, önemli olan ne olduğuydu, nerede bulunduğumuz, ne hissettiğimizdi. Lina'nın en sevdiği hilesi, benim genellikle çok hoşuma giden, duygusal eksikliğini yokmuş gibi hissettirebilir olmasıydı son zamanlarda. Önemli olan buydu, ne fasulye ne de çağrışımları...

Demek istediğim, ikimiz de çok değişmiştik, değişiyorduk. Lina artık gözlerini iyice kısarak bakıyordu bana. Bakışlarıyla, göz atışlarıyla garip bir etkileşim yaratıyordu. Nasıl denir, kelimeler, onların yarattığı ahenk, göz süzüşler, benim hareketlerim, Lina'nın hareketsizliği (artık kısmen) aile hayatımızı teklikte, duyu veyahut hissediş diyelim buna, birleştiriyordu. Fakat şaşkınlığımız âdet haline gelmişti, dilimize vuruyordu.

Bazı şeyleri takıntı haline getirdiğim söylenebilir ama olanları yorumlayamayacak kadar ücra bir dünya hayatının rüyasına dalmıştım. Gizli bir akla delalet eden, bazen cenin gibi büzülmüş, bazen malak gibi yayılmış bir zihin!..

Şimdi yine esas konuya döneyim. Fasulye terapisinden sonra, öğle yemeği için tahta bir kâsenin içine yumurta kırıyordum. O zamanlar yumurtalar köylerden getirilir, pazarlarda satılırdı ki pazarcıların sanki ortak bir paydası vardı: Hepsi de sessizce kendini duygulandırıcı bir umutla insanlığa adanmıştı. "Beş kuruş olmaz mı, param yetişmiyor" dediğinizde pazarcı cevap vermeden paketi elinize tutuşturur, afiyet olsun, derdi.

“Beni hâlâ seviyor musun?” diye sordu Lina. Mutfağın eşliğinde tahta sandalyesinden beni izliyordu.

Pazardan almıştım yumurtaları. Bir zamanlar Balat’ta ünlü yumurtacı Voyvo varmış. Bir sineğin odada vızıldayıp durması gibi, Voyvo da hafızalarda vızıldayıp duruyordu. Lina öylesine sormuş gibiydi gerçi, fakat bazen algılarım güçleniyordu, Lina’nın uzaktan bana bakan ya da beni izleyip anlayan insanlardan olduğu fikrine kapılıyordum. Sonra fazla umursamıyordum, en nihayetinde eski hatıraları açıp bizi ağına davet eden dünya eski dünya değildi artık.

Kâsede yumurta çırparken sütannem Kerime’nin nasihatini kendi kendime tekrarlıyordum: “Kadınları tanımaya uğraşma oğlum, bir anneden daha fazla sevgi dolu bir yaratık bulamazsın, ama bir kadından daha şeytani zekâya sahip bir tür de yoktur dünyada.” Genellikle karanlıkta kalmış bu nasihatleri sık sık hatırlamamın bir nedeni olmalıydı. Sanki tasavvufi hal ve manaları ifade eden kelimelerin her bir harfinde derin bir anlam aramayı âdet haline getirmiş bir sufi gibi, Lina’nın hal ve tavırlarında, sözlerinde bir şeyler aramayı âdet haline getirmiştik ki, insanların nesiller boyunca kafasını kurcalayan gizemler vardır hep.

Bu olaydan sekiz yıl önce, *iki yanını iki dünyadan boşaltan* ve iyi bir müzik makasıyla konuşan, sonra sonra bu dili kestiğini söyleyen Eyüplü Bektaşî Bakır Baba’dan, artık toyluğumdan çıkmıştım, bir hikâyeye dinlemiştim. Bir pazar günüydü. Her birimiz kendi yönünde ilerliyormuşuz gibi dalıp gitmiştik. Yukarıda, mezarlığın bulunduğu tepede oturuyorduk, Haliç altımızdaydı.

“Bilir misin, Fuat,” dedi Bakır Baba, “şu gördüğün Haliç’te tüm zamanların en dokunaklı hikâyesi yaşanmıştır. Diyorlar ki, buraya bir gemiyle iman sahibi bir zat gelir. Mavi ile gri arası keskin gözlere, keskin bakışlara sahip bu zat Eyüplü bir kadına âşık olur. Gel zaman git zaman bu zat tıpkı

Mecnun gibi artık tek bir güzellik görür, âşık olduğu kadının güzelliğini. Öyle ki, sevdiği kadını her yerde görür, evinin her köşesinde, her eşyada, her surette, sokaktan geçen köpekte, yerde, gökte her yerde. Sonunda onunla öyle bütünleşir ki, vücuduna bir iğne batsa âşık olduğu kadının tenine battığını hisseder, sokaktaki kedinin ayaklarını öperken âşık olduğu kadını öptüğünü sanır. Sonra bir gün âşık olduğu kadın çıkagelir. Adamdan aşkını anlatmasını ister. Adam gerçeği sözlerde arar ve dili döndüğünce kadına olan aşkını anlatır. Kadın dinler, bitince de hiçbir Şey söylemeden kalkıp evine gider. Gider ama eve varır varmaz adamın anlattığı her Şeyi unuttur. Ertesi gün yine gelir, adama yine aşkını sorar. Adam anlatır, kadın yine unuttur. Derken bir gün bu zatın memleketine dönme vakti gelir. Âşık olduğu kadına kendisiyle gitmesini söyler, kadın gitmez. Kadın son defa adamdan aşkını anlatmasını ister. Adam anlatır ve gemiye biner. Gemi limandan ayrılır. Kadın unuttuklarını son bir defa daha sormak üzere limandan ayrılan geminin ardından suyun üstünde koşar. Adamın kendisine söylediklerinden sadece bir kitabın adını hatırlamaktadır: *Bükülmüş Elif'in, EĞilmiş Lam'a Meylinin Kitabı*. Sonrasında olanları anlatmak için çok uzun söze gerek yok.“

Bu hikâeyi anlattıktan sonra Bakır Baba düşüncelere daldı tekrar. Bakışları karşı yakaya takılmıştı.

“Böyle bir kitap var mı peki?” dedim.

“Ne kıymeti var bunun,” dedi gözlerini karşı yakadan almadan. “Olsa ne işimize yarar.“

“yle tabii, ama bu hikâye ne işimize yarıyor?”

Evet, hikâyenin güzel olduğuna hiç Şüphe yok. Ne var ki hikâyenin bu Şekilde bitmesini beklemediğim için altüst olmuş, garip bir boşluğa düşmüştüm sanki. Bir açıklamaya ihtiyaç duyuyordum.

“Aşık ruhumuza hayat verir,” dedi Bakır Baba. “Su gibi-

dir, ruhumuzu sular, onu besler. Bu hikâyeyi dinlediğimiz için bir şey kaybetmiyoruz.” Kolumdan tuttu. “Hadi gidelim,” dedi. “Hayat güzel, Fuat.”

“Neden böyle dedin şimdi?”

“Söylenmesi gerekiyor da ondan.”

Bazı insanlar vardır ki, hayatın bir zorunluluk hali olduğunun bilincindedirler. Yıllar geçtikçe duru bir kaynağın üstündeki bir yaprak gibi dalından kopmuş hissi uyandırırılar kişide.

Eğer Lina bende acı dolu bir yaşam hissi uyandırmamış olsaydı, belki her şey daha kolay olacaktı. Evliliğimiz kendi yolunda ilerleyecekti ve bir gün, tıpkı suyun üstünde yürüyen o kadın gibi her şeyi yaşayıp unutacaktık, kim bilir.

O günlerde öyle zorluk çekiyordum ki, gizli bir oyun bile bulmuştum. Lina’yla yemeğimizi yiyip, terapi seansları bittikten sonra, sanki birbirimizi özlemek için ayrı ayrı odalarda tek başımıza vakit tüketirdik. İşte o anlarda ben, dışarı çıkınama cezası almış bir çocuk olurdum, pencerenin önüne oturur, sokaktan gelip geçenleri sayardım. Kaçı yaşlı, kaç genç, kaç çocuk hiçbirini kaçırmazdım. Böylece kulaklarımı ve zihnimi bazı seslere kapamış olurdum. Neredeyse bir hafta boyunca hep oynadım bu oyunu.

Bazen de kendimi hayal dünyasına teslim ediyordum; bazen elimde bir fincan kahveyle Seher’in evinde otururken buluyor, bazen de çok uzaklarda, medeniyeti tanımayan bir yerde Seher’e dönüp, “Bak Seher, burası güzel bir yer, ama medeniyeti tanımayan bir yer ne kadar güzel de olsa bayağı bir yerdir,” diyordum.

Hayattan yavaş yavaş koptuğumun farkına o günlerde vardım. Ama Lina’nın yavaş yavaş hareket ettiğini görünce her şeyi unutuyordum; onun sağlıklıyken yaşayacağı güzellikleri ve ıstırapları kuruyordum sürekli: Hamilelikten doğma... Ve artık sık sık elimi geceliğinden içeri sokuyor, okşu-

yordum onu. Bana hep şu yalanı söylüyordu: Neden sağ elin bu kadar soğuk Fuat?

Bir ya da iki ay sonra Lina'yı ödüllendirmeye başlamıştım. Yalan söylediği için değil, bu yalanının gerçek olması için iyileşmesini hızlandıracak yeni yöntemler bulmuştum, Lina ilerleme kaydettike onu dllendiriyordum.

Birkaç gün önce bizi ziyarete gelen Sedefkâr'ın ve daha önce Ayla'nın tavsiye ettiği yntemlerdi bunlar. İlkinin yapmaya başladığımız cumartesi günü Lina, daha önce hiç okumuyordu, şema duasını okudu. Bu mübarek günde, ki Rab'in dinlendiği gündü, Lina'ya hamur yoğurtacaktım.

Hamuru ben hazırlamıştım. Lina'nın ellerini ellerimin içine aldım ve hamur yoğurmaya başladık. O ana kadar Lina bunu bir şaka gibi görüyordu. Ama ilginç olan, hamura dokunan elleri sanki o dakika tepki vermişti. Lina'nın yüzündeki ifadeyi gördüm; büyük temaların, yani aşk, ölüm, savaş, barış ve sair temaların yerini hamur yoğurmanın aldığı o an, hayatının en önemli anıydı sanki.

YIRMI BİRİNCİ BÖLÜM

Dudaklarında Acı Bir Tebessüm

Bir gece Lina'nın yatağında yüksek sesle ağladığını duydum. Gidip onu teselli ettim, ama Lina'nın gün geçtikçe sanki zihninde daralma oluyor, aklı küçülüyor da doğru düşünme becerisini kaybediyordu. Ona saatlerce hayatın mucizelerinden, tesadüflerden, ne bileyim türlü konulardan söz etmek işe yaramıyordu, sadece onu sevip okşayınca her şeyi anlıyor, rahatlıyordu.

O gece, aramızdaki şefkatli ilişkimiz neredeyse dilsizdi. Loş odada karşılıklı varlığımızı hissediyorduk. Dudaklarımızda acı bir tebessüm; hiç konuşmadan ya da çok az konuşarak da bir hayat yaşanmış; bir sessizlik kuyusunda, karanlıkta geçen bir gece.

Çok uzun zaman önce, nasıl derler, "insanlar konuşa konuşa, hayvanlar koklaşa koklaşa" sözünü duyduğumda hayvanların bizden daha üstün olduklarını düşünmüştüm. Gerçekten de konuşarak anlaşmak kolay geliyordu bana. Ama büyüyüp bir yetişkin olunca konuşarak anlaşmanın biz insanlar için o kadar da kolay olmadığını anladım. Çocukken bilmeden, sadece hislerimle ya da aklımın bir yanıyla hayvanlara biçtiğim üstünlükte pek de haksız olmadığını bugün daha iyi biliyorum.

Lina ile konuşmalarımız eskisi gibi sürmedi, o gecedен sonra aramıza tarif edemediğim bir suskunluk girmişti. Sadece fizyoterapi ve müzik terapisi bu suskunluğu bozuyordu. Lina'nın yatağının dayalı olduğu duvarda ipten merdiven yapmıştım, elleriyle o merdivene tırmanması için. Duvara beş çivi çakıp çivilere birer lastik geçirmiştim, lastiklere ellerini geçirip açıp kapıyordu. Parmaklarının arasına bir nesne koyup sıkması da başka bir yöntemdi. Ve en ilginç tavana bir makara yapıp, makaraya bir ip takmamdı. Tavandan ipliğiyle salınan bir örümceğe benzetiyordum Lina'nın ellerini.

İşte bu hareketler bizi bazen sınırsız derecede bilgece olabilen konuşmalara da itiyordu. Kelimelerimizdeki saflık bizi ne kadar da teselli ediyordu!

Hep çıplak ayakla gezdirdiğim Lina'nın bir kedi gibi topla oynaması ise –tırtıklı bir topu ayağının altına koyuyor ve getirip götürüyordu– “Allah'ım bize yardım et” demem için yeterli bir gösteriydi. Şirindi ama, bu hareketler Lina'yı garip bir sessizliğe itiyordu, bir kedi kadar sessizdi, ancak acıktığında veya susadığında konuşuyordu. Bazen keyifle onu okşadığımda –sanki sevişip birbirimizin kollarında yatıyorduk– aklımıza konuşacak garip konular geliyordu.

Her geçen gün daha fazla önemseydiğimiz müzik terapisi sayesinde daha fazla piyano, keman, flüt çalmaya başlamıştım. Ben kendi adıma, beklemekle ve Lina'nın bir gün sağlığına kavuşacağı hayaliyle yetiniyordum. Terapi müziği çalarken başkalarının giremeyeceği bir boyutta olmam hoşuma gidiyordu. Yani yaşamıyordum ama yaşayacağım umuduyla bu hayallerimi her gittiğim yere taşıyordum.

Müzeyyen Edirne'den dönüp yine eskisi gibi Lina'nın bakımını üstlenince –evlenmekten vazgeçmişti, çünkü kendi deyimiyle ruhunu ve vücudunu heyecanlandıran başkasıymış aslında, bunun farkına Edirne'deyken varmış ve kendisini heyecanlandıranın kim olduğunu söyleyemezmiş– müzik

terapisi yaptığımız günler dışında neredeyse artık hiç evde kalmıyordum, sabah kahvaltısından sonra çıkıyor, gece geç bir saatte dönüyordum eve.

O günlerde gördüğüm, düşündüğüm her şey kafamı karıştırıyordu. Bazen Seher ile ilgili planlar yapıyor, onunla mutlu olabileceğimi düşünüyordum. Bu düşüncelere daldığımda ise iyiden iyiye başka biri oluyordum. Çünkü benim için iyi bir seçim olduğunu ve eminim ondan ne beklediğimi anlayacağını düşünüyordum ki, bütünüyle cinsellik kokan bu sahneleri unutmaya çalışmamın nedeni de buydu. Öyle ki sokaktaki köpek havlamaları, birbirine çarpan eşya sesleri, insan sesleri, mırıltılar, ezan sesi, çan sesi, gülüşler, bağırışlar arasında, dünyayla bu olaylar dışında hiçbir ilişkim yoktu sanki.

Ayla'yla Beyoğlu'ndaki yazıhanesinde bir gün bizi aylarca meşgul edecek bu konuyu konuşmuştuk. Ayla bana evliliğinden sadece bir kez söz etmişti. Yakın zamana kadar arada bir onun eski kocasının selefi olduğumu hep düşünüyordum, ama bu daima benim en büyük endişem olmuştur. Ayrıca tutkuyla bağlandığım kimi prensiplerimle Ayla'yla ters düşüyorduk. Lina'nın iyileşmesi için harcadığım olağanüstü çabam söz konusu olduğunda, "Bir gün hayatın sandığın kadar masum olmadığını anlayacaksın," deyip duruyordu.

Ayla'nın yüz ifadesinden onun kişiliğini çözdüğümü ama her defasında farklı bir Ayla ile karşı karşıya olduğumu hep düşünmüştümdür. Yine de Ayla'ya çok güveniyordum, karşısında oturup yıllar boyunca kaleme almayı düşündüğüm ama yapamadığım bir hikâyeyi anlatırcasına dertlerimi anlatıyor, içimi döküyordum. Hoşuna gidiyordu bu. Ayla ise benim yaptıklarımla kocasının yaptıklarını karşılaştırıyor, alay etmekle şaka yapmayı, ki kültür hazinesine ve zekâsına rağmen espri yeteneği sıfırdı, gülünç bir şekilde birbirine ka-

rıştıyordu. Ama tüm bunları önemsemeyen bir tavırla yapıyordu. Onun bu davranışlarının ardında neyin yattığını zemiyordum.

“Kaç zamandır sana sormak istiyordum Fuat,” demişti. “Neden ikinci evlilik? Kuma mı, bakıcı mı arıyorsun?”

Eminim her kadın sessizce kendisini bir erkeğe adayın hemcinsi “kuma”ları nasıl bir hayatın beklediğini merak ediyordur. Bu, tıpkı bir bakirenin gerdek gecesini merak etmesine benzer. Bakirenin gerdek gecesinin güzelliğinin boyutlarını bilmediği gibi, çoğu kadın da çokeşliliğin boyutlarını bilmez. İşte bu boyutta neler yaşandığından, yeni sevinçlerin skn ettiği o cinsellik gecelerinde çokeşli erkeğin ne hissettiğinden öte bir cevap verdim Ayla’ya. Benim amacım, kendisini en çok istediğim anlarda benden kaçmamış Lina ile lme kadar her koşulda birlikte yaşamaktı. şartlar bazı şeyleri zorluyorsa yapacak bir şey yok demiştim.

Ayla bu konularda beni hep tersliyordu. Onda bazen gördüğüm canlılık bazı muzip kişilerde görülen canlılığa benziyordu ki, bu terslemelerinden sonra da cilveleşip işi sulandırıyor, birden çok kadınla evli olmanın bir erkeğe cenneti andırabileceğini ama bir kadına cehennemi yaşatacağını söylüyordu.

“şimdi kalbini açsam içinden tam bir kötülük çıkar Fuat: Riya.”

Bu cümlesi bana pek çok şeyi kazandırmıştı; genç yaşta yorgun düşmüş hafızamın içinden yükselip yüzeye çıkan pek çok şeyi. Bu sözün taşıdığını ağırlık beni günlerce meşgul etti. Kafamın içindeki çılgın gmbrtde hiç zedelenmeden önemini koruyan bu kelimelerden sonra ruhumun yaşadığını sarsılışları anlatamam.

Riyakrlığını yüzüme vuran ilk kişiydi Ayla. Çok hassas, kırılğan, son derece değerli ama üstünde yaşadığını topraklar gibi hep sorun yaratan Ayla’nın aniden taşan öfkesini ta-

nımıştım artık. Kim bilir, belki gerektiğinde insanı yaralayan bir kötülüğe sahipti. Yine de can sıkıntısı yaşadığım zaman hemen onun yanına gidiyordum. Artık bir kımltı başlamıştı içimde. Nihayet Ayla'nın tanıştığım günkü imgesini hiç bozulmadan koruduğumun farkına varmıştım. Uzun burnu, kepçe kulakları ve köşeli omuzlarıyla pek güzel sayılmazdı ama tanıştığımız gün kapıya yaslanan Ayla'dan zarafet ve hayatın gücü yansiyordu. Bu övgüye değer özelliği beni her zaman cezbediyordu, çünkü o, benim ancak hayallerimde olduğum kadar hayata bağlı ve cesaretliydi.

Ayla'ya beni suçladığı için hiç kızgın değildim. Aslında bir uçurum kıyısına yakın olduğumu kendim de görüyordum. Lina'ya tutkuyla bağlanışım, hayatın gerçekleri arasında bir karar verememem, naif davranıp hayatın gerçeklerini ıskalamam ve...

"Ben de aynı fikirdeyim," dedim Ayla'ya. "Ayaktakımından bir uyuşturucu bağımlısı, bir tırlak, bir seks düşkünü ne bileyim gerçekte kim olduğunu bilmeyen biri kadar âcizim hayat karşısında."

"Haydi oradan," dedi Ayla. "Biliyorsun elbette, ne yaptığını çok iyi biliyorsun, Fuat."

Omuz silktim. "Peki," dedim, "bunu konuşmamızın bir faydası yok."

Ayla içini çekti. Sonra pencereden yana döndü, dışarıya bakarak, "Açıkçası," dedi, "seni anlamıyorum Fuat. Lina'ya âşık mısın, değil misin? Bir ileri bir geri yürüyorsun sanki, hani neredeyse bir daireden çıkmak istemiyorsun gibi."

Aramızdaki bu konuşmalar bizi daha da birbirimize yaklaştırmıştı. Ve bir gün geldi Ayla ile konuşmalarımız bir işkence oldu. Bunun hayatımı altüst edeceğine inanmaya başlamıştım. Günün bazı saatlerinde oturup kara kara düşünürken aklımdan hep bunlar geçiyordu. Daha da kötüsü, ister evde olsun, ister başka yerde, birdenbire kendi kendime ko-

nuşmaya başlamadığım gün neredeyse yoktu. Bu durumum Lina'nın yavaş yavaş iyileşmesiyle aynı döneme rastlamıştı. Böyle zamanlarda Lina, en sevdiği çocuğuna bakan bir anne gibiydi, bana çok iyi davranıyordu, sanki bakıma muhtaç olan o değil de bendim.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Zekâ Fikirlerle Meşguldur, Aşk'ta Zekâ Yoktur

Sonbaharın başlarında bütün bağlarım koptu Ayla'yla. Lina artık yavaş yavaş yürümeye başlamıştı ama aramızdaki hiçbir şey değişmemişti, aynı yatakta, sadece birbirimize çok az dokunarak uyuyor, işlevlerinden mahrum iki vücudun büyük çaresizliğini yaşıyorduk.

Bazen bu ilişkinin hep böyle süreceğini düşünüyordum ki, kendimi bu düşünceler içinde bulduğumda ruhum acıyordu. Nasıl acımasın, geri dönülmez biçimde kaybettiğim yıllara yanıp yakınıp, Lina'yla eşit olduğumuzda yani o da benim gibi kendi hayatını idame edecek duruma gelince, birçok sevgi bağından daha derin bir heyecan duyduğum ilişkimizi gözden geçirmenin vaktinin geleceği düşünüyordu aklıma. Çünkü bu aşk, ne kadar sabırlı olduğumu bile bana unutturan bir aşktı. İşte o dönemde, korkularım ile gizli arzularımın birbirine karıştığı kış mevsiminin arifesinde, türlü nedenler ileri sürmeden kendimi bu olası ayrılığa hazırlamaya başlamıştım.

Lina'yla birbirine açılan kapılardan geççe geççe bir hedefe ulaşacağı duygusuna kapılan hayalperestler gibi, acılardan geççe geççe kim bilir, gerçek acılar çekmiş insanların varacağı

hedefe varacaktık. Ama bu derin düşünceler her ne kadar hedef sıçrama gibi görülse de öyle değildi.

O zamana kadar iç içe geçmiş hayatlarımızın hiç böylesine çözümlenip kopacağı aklıma gelmezdi. Gerçi Lina ile bizi birbirimizden her an koparacak güçlü gelgitlerin farkındaydım. Suskunlukların derinleştiği zamanlardı. Biz iş olsun diye konuşmazlık etmiyorduk, hepimiz her zaman bir şeyler düşünüyorduk ama birbirimize söyleyeceğimiz sözler yeni değildi, kendimizi bıraktığımız yerde buluyorduk her defasında.

Lina'yla da benzer bir durumdaydık. Ben gecenin bir saatinde eve geldiğimde o, yine her zamanki yerinde, cumbada uzanmış yatıyordu. Beni görünce hafif bir kahkaha attı. Kahkahası yıllanmış bir şeylerin üstünden akıp geliyordu sanki.

"Artık her gece eve geç geliyorsun Fuat," dedi.

Güçlkle oynattığı ellerini göğsüne götürdü, hafif bir okşamayla battaniyeyi üstüne çekti ve gözkapaklarını indirdi. Belki de gözkapaklarını indirir indirmez vücudunun derinliklerinde tat aldığı, damarlarını tutuşturan bir şey hissediyordu.

Evet, üzülmüştüm. Birden pek de farkında olmadan elimi masaya vurdum, büyük bir gürültü oldu. Tabii korktu Lina. Daha önce hiç böyle öfkeli, kontrolsüz görmemişti beni.

"Ah, benim bu her şeye karışma huyum yok mu!" dedi pişmanlık ve korku dolu bir sesle.

Herhalde, gerçek şu ki, Lina'nın gözlerine baktığımda, o gözler yalnızca Lina'nın değil, biraz da annemin ve kaynanamın gözleri gibi gelirdi bana. Bu bakışlara dayanamıyordum, kirpiklerinin kalkıp inişi dışında hareketsiz duran o bakışlardan bana sirayet eden bir hüznün vardı hep.

Gürültüden uyanan Müzeyyen ise eşikte bitmişti, yuvalarından fırlamış gözlerle Lina'ya bakıyordu.

"Ne oldu?" dedi. Sonra, sanki yanlış bir şey söylememek

için başı önünde düşünen Lina'ya yaklaştı. "Ne oldu canım?" diye tekrarladı.

Derken gözleri yüzümde dolandı Lina'nın. Diyeceğim, bazen hayatı baştan aşağı yaşamış bir insanın yüzünde sadece boşluğu görürsün, bazen de henüz hayatın başında olan birinin yüzünde gerçeğin özüne vardığını görürsün ya, işte ben o dakikalarda bunu hissediyordum. Tek kelimeyle gerçeğin özüne varmış Lina'yı görüyordum. Onu sürekli aldattığımı biliyordu ama sanki önemli soru buymuş gibi, "Artık her gece eve geç geliyorsun Fuat" diye soruyordu işte.

Müzeyyen odasına çekildikten sonra, Lina'nın önünde diz çöküp usulca elini tuttum, öptüm.

"Yaptıkların beni üzüyor, gözlerime uyku girmiyor," dedi.

Kalktım, yanına oturdum. Dudaklarını, kapalı gözlerini öptüm. Bu dokunuş ve öpücükten sonra açılan gözlerinde hiçbir öfke, sitem, kızgınlık kalmamıştı Lina'nın.

Günler, geceler böyle geçip gidiyordu. Lina her gün biraz daha iyileşiyor, ayağa kalkıp zor da olsa yürüyor, hareket ediyor, pörtlek pörtlek bakmıyor. Ama söylediği bazı şeyleri aklımdan geçirirken yüzü kararıyor, gözleri isyanla parlıyordu. İsyanı sadece benim yaptıklarına değildi. Bütün kusurlarım, hatalarım, günahlarıma rağmen beni seviyordu, anlayışla karşılıyordu. Ancak her Türkiyeli Yahudi'nin iki hafızası vardır: Birincisi, beş yüz yıllık imparatorluk dönemine ait hafıza, ikincisi 1930'lardan sonra iliklerine kadar hissedilen korkularla dolu hafıza.

Lina babasını unutamıyordu; ölümünü görmemişti, nasıl olduğunu bilmiyordu, fakat ölüm Lina'nın önünde adeta bir sur gibi duruyordu. Tabii daha da ürkütücü bir vaka, geçmiş yaşam tecrübesinin olduğunu iddia etmesiydi. Bir sürü olayı

anlatıyor, bunların hepsinin geçmişte yaşandığını iddia ediyordu ki, sonunda tartışmaya başlıyorduk.

“Bana inanıyor musun, Fuat?” diye soruyordu.

Başımı “inanıyorum” anlamında sallıyor, hemen ardından, “Tam olarak değil,” diyordum.

“Ne kadarına inanıyorsun?”

“Bu inanıp inanmamak meselesi değil,” diyordum.

“Bildiğimiz her şeyin gerçek olduğunu hesaba katmak zorundayız,” diyordu.

Geçmişin doğasında ölüme doğru yöneliş vardır ya, ölüme doğru yaklaştığımızı hissetmemize yol açıyordu bu. Her yerde vardı geçmişin izi. Evimizde, zihnimizde, dünyada, her yerde.

Dünyada büyük bir savaş vardı. Lina da bir savaşa tanık olduğu günleri hatırlıyordu sanırım. Geçmiş yaşam dediği şey, aslında gördüğü kâbuslardı belki. Gövdesi iyileştikçe ruhu karanlığa boğuluyor, zaten yeterince karanlık geçen günleri büsbütün çekilmez oluyordu.

Lina'nın bu yaptıklarının neye işaret ettiğini bilmiyorduk. Gerçi bir iki defa, bir anlığına bilincini yitirdiğine, karşındaki kişiyi görüp tanımadığına şahit olmuşum. Ürkütücüdür bu, ama üstünde durmuyordum, çünkü hayat bir dizi geçici tutkuyla ilerliyor ve bir dizi gariplikle doludur. Aldırmıyordum.

Böylece bu konuyu bir daha uzun bir süre düşünmedim. Sonra kış geldi. Ben gelecek güzel günlere hazırlanıyordum. Lina daha hızlı iyileşiyordu. Kendine oldukça güveniyordu. Her şey güzeldi. Çabalarının meyvesini gördükçe seviniyor, gurur duyuyordum. Azmimden, tüm çelişkilerime rağmen sevgimden, aşkımdan.

Derken Lina tek başına yürümeye başladı. Bir gün yalnız başına dışarı çıktı ve her şey altüst oldu.

YIRMI ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Edeph Dairesinde Hareket Etmek

Bizim yatak odamız, bir zamanlar Lina'nın anne babasının yatak odasıydı. İçindeki eşyayı baştan aşağı yenilemiştik, yine de Lina için gelmiş geçmiş en büyük umutsuzluğu barındırıyordu burası.

Lina'yı yatak odasında her gördüğümde iyileştiği halde benimle neden sevişmek istemediğini anlamaya çalışıyordum. Sebeplerini çoğalttıkça da zihnim çatlar gibi oluyordu. Bu yüzden zihnimin bir kenarında Seher hep vardı.

Seher'e beslediğim yakınlığın ne olduğunu tam olarak tarif edemem ama o, benim içimdeki kapkara korkuyu seziyordu. Teninin tenime dokunduğu anlarda gözlerimin içine bakışından anlıyordum bunu. Belki de Seher, benim bu hallerimi görüp, yani yaşadığım çalkantılardan, çelişkilerden ötürü kadınlar karşısında yılışan, dilenen hallerimi görüp karım Lina'ya da acıyordu. Kendisi çiçek gibiydi, koklatmasını bilirdi, kokusu insanın aklını başından alırdı. Bazen içini çekiyor, şöyle diyordu: "Güzelliğiyle destanlaşmış bu şehirde acı da olsa bir kadına tutulman güzeldir Fuat." Sanki çiftleşmek için karaya vuran bir deniz yaratığıydı. Ne de olsa insanın başında mavi göğün olmasıyla, ayağının altında mavi

suyun olması kadar mutluluk verici bir şey yoktur. Kısacası, Seher'in hayali tenimden bir sıvı gibi akıp her yanıma sarıyordu.

Kimi zaman, bitmez tükenmez hayallerinin içinde bizi belki yıllarca idare edecek konular barındırdığını söylerdi Lina. Hiç değişmeden uzayan hayallerdi bunlar. Onun bu hayallerini dinlerken değiştiğini de fark ediyordum, bariz bir şekilde, hem fiziki hem ruhsal açıdan değişiyordu, görüyordum bunu.

Diyeceğim, içimizin tatlı bir bayat kokuyla dolduğu bu günlerde değişimler bize iyi geliyordu. Ama Lina'nın aklında başka, bu söylediklerimle ilgisi olmayan bir şey olduğunu seziyordum.

Lina artık kendi kendine giyinmeyi beceriyor, hesapsız adımlarla yürüyordu. Bir gün –ki bu benim hayatımın en büyük mutluluğuydu– tek başına dışarı çıkacağını, biraz yürüyüp eve döneceğini söyledi. Belki de daha önceleri bana söylediği “Hayat bazen insana tuhaf şeyler yaptırabilir Fuat” sözünün karşılığı o günde gizlidir. Lina evden çıkıp saatler sonra döndükten sonra, yenilenmesi ya da onarılması gereken bir şeye bakar gibi bana bakışını unutamıyorum. Sokak merdivenlerine bakan pencerenin perdesi çekiliydi, akşam saatleriydi. Ben o gün şarap içmiştim. Lina da kendine biraz şarap koymak istedi ama şişe boşalmıştı. Ellerini “ne yapalım” dercesine kaldırıp bardağı masaya koydu.

“Biliyor musun Fuat,” dedi, “bugün sen sanki bir yabancı gibisin.”

Bunları bana değil de başkasına söylüyordu adeta. İçmiştim, ama aklım başımdaydı. Yine de doğru duyup duymadığımdan emin olamıyordum. Bir süre boş boş baktı Lina, ne dediğinin kendi de farkında değildi sanırım. Yüzünde hiçbir kımltı yoktu. O kadar zor bir sözdü ki bu, sessizliği bozacağını ummuyordum. Uzun bir süre sürdü suskunluğu. Sonra,

“Öyle bir şey söyledim ki,” dedi. “Aslında söylemek istediğim bu değildi.”

“Peki, nedir söylemek istediğin?” dedim.

Bir an, nedenini açıklayacağını sandım. Ağzını açmış, konuşmak için uygun kelimeyi bekliyordu. Ama konuşmadı.

Derken günler ve geceler geçip gitti. Başka başka konulardan konuştuk ama o akşamın sözünü hiç etmedik. Ancak bu suskunluğun ötesine geçtiğimizde, yani her şeyi baştan alıp yeniden konuştuğumuzda, bir çılgınlık tehlikesiyle karşı karşıya olduğumu anlıyordum. Çünkü bu hüzünlü günlerde Lina, içinde henüz olgunlaşmamış bir fırtına barındırıyordu. Onun hayran bırakan, rahatsız eden ya da korkutan fikirlerle boğuştuğunu, bazen fazlasıyla duygusal davrandığını hatırlıyorum.

Ne kadar üzgün olsam da bunu belli etmiyordum, çünkü deyim yerindeyse, Lina ne zaman uçuruma başı dönecek kadar yaklaşırsa, onu iteçeğime kendime doğru çekiyor, aklının o uçurumun dibinde kalmasını önlüyordum. Fakat onun özellikle göstermek istediği şey, belki de o uçurumdu, orada en alta bekleyen ölümdü.

Sonraki birkaç gün şaşkıncı biçimde sakin geçti. Lina ile ben birbirimizi kırmamak, birbirimize iyi davranmak için fazladan bir çaba gösteriyorduk, çünkü hatırlıyorum da, eski tarz misafirperverliğin temsilcileri olan Emin ve sütannem Kerime’yi ziyarete gittiğimiz gün, canım-cicim aylarını yaşayan âşıklar gibi davranmayı ihmal etmemiştik. Eve döndüğümüzdeyse sesimizdeki çatlak ortaya çıkmıştı.

Lina’nın kafası karışıkta, ama daha sonra üstünde düşünecek zamanım olunca, bunun bir kafa karışıklığı olmadığını anladım. Şu ya da bu nedenle birkaç gün onunla konuşma fırsatı bulamadım. Derken bir gün Sedefkâr’ı ziyaret etmekten dönerken Lina’yı cumbada oturmuş, yine o ağıtını söylerken

gördüm. Gidip yanında ayakta durdum, sırtımı duvara dayadım. Aldırmadı, gözlerini kısıp ağıtı söylemeye devam etti. Hani bir silindir çimenlerin üstünden geçtikten sonra, arkasında çiğnenmiş ot kokusu bırakır ya, Lina'nın sesi de öyle; kelimeleri ezip geçtikten sonra, kalbimin ta içine kadar yayılan bir acı bırakıyordu ardında.

Lina ağıtı söyleyip bitirdikten sonra bana döndü. Bir süre sessiz kaldı. Sonra ben geçip koltuğa oturdum, sehpanın üstündeki örtüyle oynamaya başladım. Sonunda aramızdaki sessizliği bozmaya karar verdim:

“Lina, seninle konuşmak istediğim bir konu var.”

Lina beyaz, kefeni andıran uzun elbisesiyle oturuyordu. Konuştuğum için müteşekkirmiş gibi gülümsedi. Bana anemi hatırlatıyordu: Çok eski bir sevincin, neredeyse ilahi bir görüntünün sembolü... Diğer bir deyişle, bakan, gören öteki yarımды Lina. Ona dedim ki: “Çok mutsuz görünüyorsun, eskisinden de mutsuzsun.”

“Fuat,” dedi, “bazı şeyleri unutmam kolay değil ama mutluyum, inan. Neden böyle düşünüyorsun?”

“Görüyorum,” dedim.

Bir kahkaha attı Lina. Kalktı, gelip yanıma oturdu. Elini elime sürttü, sonra elimin yanına koydu. Eli elimin yanında ne kadar kaldıysa, sanki o elinin sıcaklığıyla konuşuyormuş gibi, yumuşacık konuştu. İkna edici olduğunu sanıyordu ama değildi. Uzandım, narin elini tuttum, eli, bir ayı pençesi kadar büyük elimin içinde kaybolmuştu. Gözüme o kadar savunmasız ve kırılğan geliyordu ki, bunun neden kaynaklandığını araştırmak istesem, babasının ölümüne değil de daha eski günlere dönmem gerekecekti. Kendi deyimiyle, belli bir sonuca gebe olan bu hayatta başkalarının bizi nasıl gördüğü değil –ki bu, bir başkası olma çabası gerektirir– bizim kendimizi nasıl gördüğümüz önemlidir.

“Mutluyum Fuat,” dedi. “Kendimi biliyorum.”

Böyle söyleyince, mutluluk numarası yapmak istiyorsa yapsın, dedim kendi kendime. Benim iflah olmaz kusurum, her ne olursa olsun, nasıl bir felaketle karşı karşıya kalmış olursam olayım, işleri oluruna bırakmamdı. Oysa gerçekleri yadsımak veya azımsamak, her daim büyük felaketin kendisidir.

Lina sağlığına kavuştuğunu, artık birkaç adımdan fazla yürüyebildiğini bana göstermek için çaba harcadığı günlerde, bakışlarında hep yardım isteyen bir ifade olurdu. Bakışları üstümde yüreğimi sızlatacak kadar fazla kalırdı ki ben şefkatin, aşkın bir türevinden başka bir şey olmadığını, aşkı beslediğini düşünüp ona şefkat göstermek için fazladan çaba harcardım. Fakat o günler geride kalmıştı. Lina'nın kendi başına evden ikinci kez çıkışıyla birlikte başlı başına gayri ahlaki bir durum ortaya çıktı.

İtiraf etmeliyim ki bu, ilk zamanlar şoke ediciydi. Nihayet gerçeğin en ağır darbesiyle yüz yüzeydim, güçlü bir fırtına gibi her şeyi yıkıp geçmişti. O güne kadar öğrendiğim, saygı duyduğum, umut beslediğim her şey, sadece o an yaşadığım için önemliydi, yaşadığımın kanıtıydı, onun dışında hiçbir önemi kalmamıştı.

Yine de o akşam Lina'yla dışarı çıktık. Ne kadar güzel ve dramatik! Eskiden Lina'yla, henüz felç olmadan, birlikte dışarı çıkardık. Akşamın bu saatleri bize, birilerinin hayatın geçiciliğine inandığını, onlarla ayakta kaldığını hatırlatırdı. O an ise yaralarımı temizleyip akşamın güzelliğiyle sarmak istiyor gibiydim, çünkü bir arkadaşım Lina'yı o gün başka bir erkekle görmüştü. Belki de ne yapacağını kendisi de bilmiyordu, belki de hayatının akışını değiştirmek için bir maceraya ihtiyacı vardı, belki de bir gün karşıma geçip lafı hiç eğip bükmeden dosdoğru şöyle diyecekti: "Fuat, ben başka birine âşık oldum."

YIRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yeryüzündeki En Rahat Yer

Bu konuda tam olarak bir söz söylenemez. Her söz eksik kalır. Lina'nın bir başkasına âşık olması demek, çevremdeki her şeyin incelenmesi demekti, hayata sürtünmeden, yıpranmadan incelen, kopan bir ilişki. Ağırırma gidiyordu. Gözlerimi dikip dalgın dalgın hep uzaklara bakıyordum Lina'nın bu cesareti, özgüveni, anlatılmaz ölçüde rahatsız ediyordu beni.

Ama uykusuz geçirdiğim o günler boyunca, Lina'nın henüz tüm gerçeği kabul etmediğini fark ediyordum. Gerçi beni ilgilendiren bu değildi. Artık yeni bir döneme girmiştik. Deyim yerindeyse, yaşadıklarımızdan ötürü yeterince büyümüştük. Bunun üzerine geleceği düşünmeye verdik kendimizi, bazı pratik düzenlemelerle her şeyi çözecek, herkes istediği hayatı yaşayacaktı. Ama bu kadar kolay olmuyor. Hayatıma sahip olmadığımı bana düşündüren o kadar çok şey vardı ki, gerçekten geleceğimin karanlık olacağını düşünmem elimde değildi. Böyle olunca, evlilik ahenginin en mükemmel teli olarak düşündüğüm "tatlı dil"im de yerini zehirli bir dile bıraktı.

O sabah belki de onuncu kez Lina'yla göz göze gelip, gözlerimi odadaki herhangi bir nesneye, oradan da pencereye

çevirmiştim. Başka bir erkeğe âşık, üstelik bana minnet borcu olan bir kadınla aynı çatı altında bulunmak kadar ağır bir şeyin olmadığını ve cehennemın sonsuz bir bilinmezlikte değil, önümde açıldığını bilmeme rağmen, herhalde gerçek anlamda yeniden bağlanmışım Lina'ya. Acıyla kıvranan çağdaş erkek kafası. Bir türlü yatışmayan, durulmayan, dinmeyen bir kafaydı benimki. Lina'nın âşık olduğu adamı merak etmem –Lina'nın kendini o erkeğe verdiği düşündükçe çok güçlü bir şey beni ona çekiyordu– ve kıskançlık... Bazen bir elimi yumruk yapıp öbür elimle yüzüme, burnuma, ağzıma dokunduğumu, uzun ve zahmetli bir işi öğrenmeye çalışırcasına yüzümdeki engelleri aştığımı ama bir sonuca ulaşmadığımı bile söyleyebilirim, öylesine akıldışıydı düşündüklerim, sanki yüzümde bozgunun imgesini arıyordum.

İnsan bu duygularla, akşamdan kalmış gibi, zihni bulanık, kendini kötü hissediyor. Aslında benim zihnim oldukça berraktı, ama aşkın ve ihanetin birbiriyle bağlantı kurduğunu, sahip oldukları nitelikleri ve kusurları birbirine geçirdiklerini düşünmeye başlamışım. Belki bu ifade ettiğim sözlerle değil ama düşündüklerim aşağı yukarı böyleydi. Beni kötülüğe iten de bu düşüncelerimdi.

Bu berbat bir sanrıydı belki. Ve bu berbat günlerde yapacak bir şey bulamıyordum, bir günün ötekinden farkı yoktu. İçimden müzik yapmak gelmiyor, çıkıp dolaşmak, sokakları arşınlamak da. Öylece evde oturuyordum. Ne yazık ki, yaşam coşkumu (olanı elbette) giderek kaybediyor, düşünsel gücümü yitiriyor, saçma sapan fikirlerle zamanı harcıyordum.

Bazı insanların yaratılışının pervasız, ölümcül bir yanı vardır; hayatın umutsuzluğuna karşı öfkeyle doludurlar ve bu öfkeyi doğuştan getiriyor gibidirler. Bu insanlar köşesinde sessizce oturur, sonra bir tartışmada birden yumruklarını masaya vururlar, buyurgan ve korkutucudurlar. Bu ruh hali içindeydim. Aklımı başıma almak istiyordum ancak bunu

başaramıyordum. Ama meşgul olabilecek şeyler buluyordum yine de. Mesela can sıkıntısı içinde evde aylak aylak dolanırken birden aklıma kravatlarımdan birini bağlamak, sonra vatkalı ceketimi, yeleşimi giyip aynanın karşısına geçmek gelirdi, aynada kendimi seyrederdim. Sonra dışarı çıkardım. Vodina Caddesi'nde Agora Meyhanesi vardı. Her tarafa rakı kokusu sinmiş, en arka masalarında müdavimlerinin oturduğu hiç değişmeyen bir yerdi. Buraya daha önce de gidiyordum. Lina'nın felç olduğu dönemde, kentin batakhanelerini gezdiğim günlerde buraya sık sık uğrardım. Çünkü bu meyhaneye sanki hayatın derin anlamını simgeliyordu. Batakhanelerden çıkıp buraya gelmekle hidayete ermiş oluyordum.

Bu muazzam insan barınağının bir köşesinde rakımı içip eve dönerken her sesi korku verici bir kesinlikle işitirdim. Bunlar hayali sesler de olabilirdi. Derken bu sesler her gün biraz daha kötü, kavga ederken Lina'nın sesi biraz daha tırmalayıcı, cırtlak gelmeye başlıyordu. Geceleri ancak yarı sarhoş uyuyabiliyordum.

Lina'yı hem bir âşık gibi sevmiş hem de bir baba gibi korumuştum. Kim ona bu ikisini birden verirdi ki! Dönüp duran olayların içinde olmak insanın başını biraz ağrıtıyor, ardından da bir başka acı veriyor. Aynı amaca ulaşmayı reddeden bir acı. Ki ben de artık mutlu bir yuva amacımdan vazgeçmiştim. Bunun yerine acıyan bir ruhla iki fikre, daha doğrusu bir fikre, bir de güzergâha odaklanmışım. Güzergâhım, Seher'in evinin yoluydu. Sevgi gibi bir sevgi ya da henüz sevgi olamamış bir hoşlanmışlıkla o eve girip çıkarken garip bir çarka kapıldığını ve bu çarkın beni nasıl kemirdiğini hissediyordum. Ama bu, bazen hoşuma da gidiyordu.

Çökmekte olan bir devleti yönetmek gibi, çökmekte olan bir ilişkiyi sürdürmek de zevk vericidir, çünkü hep bir kurtuluşun olduğunu düşünürsünüz ki bu umut, yapacağınız kötülüklerin bile mubah olduğunu düşündürür size.

Lina'nın bir başka erkeğe aşık olduğundan emindim ne-
dense. Birden çok yaşlanmıştım. İlk kez o zaman, Yahudilerin
o dönemde dünyanın birçok yerinde korktuğu şeyin kokusu-
nu alır gibi oldum: Ölümün. Zayıf vücudum buz kesiyordu
böyle anlarda. İçim eziliyor, birden ağlıyordum. Aslında öl-
mekten korkmuyordum, ama bekleyişim bitmiş, dinginliğim
bozulmuştu; taş yerinden oynamıştı bir kere.

Bir gün, yararsız bir sürü fikirle dolu kafam ağrıdan çat-
lamak üzereydi. Evden çıktım, doğruca Lina'yla tanıştığımız
yere, Haliç'in boynuzuna indim. Dilimdeki umutsuzluğa
bakıp kendimi öldürmek istediğimi düşünebilirsin ama ha-
yır, oraya varıp suyun kenarında oturduktan sonra, çektiğim
bunca çilenin ardından başıma bir talih kuşunun konması-
nı beklercesine heyecanlı ve iyilikle doluydum. Benim gibi
adamlar, yani aşk acısını batakhanelerde sürünmenin baha-
nesi haline getiren benim gibi uçkuruna düşkünler için, haya-
tın tadı baldır. Ama bazen de aklımızı, gönlümüzü karartan
zehirli fikirlerle hayal âleminde dolanırız. Ne de olsa dünya-
da en rahat yer mezarlıktır derler; Lina'yı oraya gönderirsem
ben hayatta, o cennette rahat ederdi. Tabii bunu hayal edince
gözümden bir damla yaş koptu. Öfkenin zehrini içmiştim,
bu bir damla yaşa rağmen kıskançlığın doğurduğu öfke sü-
rükleyip götürdü beni. Bir an Lina'yı nasıl öldüreceğimi ha-
yal ederken yakaladım kendimi. Onu öyle öldürmeliydim ki
hiç acı çekmemeliydi, çünkü acı çekmesine hem gönlüm razı
olmaz hem de önünde sonunda yakayı ele verirdim. Şimdi
televizyonlarda sık sık seyrettiğimiz, sevgililerini, karıları-
nı sokak ortasında öldürüp bıçak elinde karakola koşanların
yaptığı gibi gaddarca yöntemler aklımdan geçerken içim bur-
kuldu. Zihnimi şiddetle kırbaçlayan kıskançlık duygusunun
içimden göçüp gitmesini diledim ama bazen hayatı kolaylaş-
tıranın ne olduğunu bilemeyiz.

YIRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Unutulmaz Bir Şey Mutlaka Hatırlanır

“Lütfen otur, derdini baştan anlat.”

Oturdum. Bu sefer tane tane anlattım, ama daha fazlasına tahammül edemediğim yerde sustum birdenbire.

“Ne oldu, niye sustun?” dedi. “Bana geldiysen her şeyi anlatacaksın. Ben de sana ne yapacağını söyleyeceğim evladım.”

Bu, Sedefkâr'ın bir dostuydu. Fransa'da okumuş, akıl hastalıklarında uzmandı. Gerçi ben aklımı kaçırmış falan değilim ama yaşadıklarının ne kadarı gerçek, ne kadarı hayal, bunu bilemiyordum. Tabii sen diyeceksin ki, emin olamadığını düşünecek kadar aklın başındaysa deli değilsin. Haklısın. Ne var ki, sorun bende değil, Lina'daydı. Lina son zamanlarda, ben hariç, hiç kimseyi tanıımıyordu. Bazen kısa bir anlığına ya da birkaç dakikalığına, gördüğü herkesi aynı kişi, aynı yüz sanıyordu ki bunun gerçek olup olmadığından bile şüphe ediyordum.

Bu akıl doktoru, adı Harun'du, seviştiğimizde Lina'nın bir an beni başkası sanıp sanmadığını sorunca sinirlendim. Adam çok rahattı, sanki Fransızların örf âdetleriyle büyümüş, bizdeki cinsel münasebetlerin ikinci derece anıştırmalarla

konuşulduğunu unutmuştu. Neyse ki işini biliyordu. Benim bir müzik hocası olduğumu, dolayısıyla düşüncesizliğine al-dırmamamı söyleyip beni övgülere boğdu. Gururumu okşamasını bilmişti.

“Karımla hiç cinsel münasebete girmedik,” dedim.

Bir darbenin gücünden etkilenmişçesine sendeledi koltuğunda. Koltuğundan düşecek sandım, ayağa kalkacaktım ki topladı kendini.

“Anladım,” dedi soğuk bir sesle. “Peki, kabahat kimde, sende mi, karında mı?” Bu “kabahat” kelimesini “problem” diye düzeltirken hınzırca gülümsedi.

Bir an, Lina’nın iyileştikten sonraki hali geldi gözümün önüne. Bir gece, yatağa yatmadan önce Lina’yı aynada kendini seyrederken görmüştüm. Üstünde beyaz bir gecelik vardı. O zamanlar, insanın nasıl üremeye meyilli olduğunu sezdikçe bütün pisliğiyle, çirkinliğiyle, bayağılığıyla beni bıktıran dünyayı unutuyor, Lina ile birleşip bir çocuk yapmayı arzuluyordum. Bunları düşündüğümde de dünyayı avuçladığımı, okşadığımı sanıyordum ki, o an yaklaşp avuçladığım bir çift memeydi, okşamaya başladım. Lina çıplak ak gövdesiyle ürperdi. Kımıldadıkça sivri memeleri sarsılıyor, gövdesi ince geceliğinin altında daha bir ışıldıyordu. Üstündeki geceliğini çekip çıkardım. Daha fazla dayanamayıp ben de soyunmaya başlamıştım ki, Lina’nın yüzünün tatlılığı yavaş yavaş yerini hüzne bıraktı. Sonra gülümsedi, ama mutlu bir gülümseyiş değildi bu. Derken birden çırılçıplak gövdesiyle halının üstüne çöktü ve ağlamaya başladı. Onun bu hallerini görmeye dayanamıyordum artık. Tamam, eskiden çoğu kez blöf yaptığını biliyordum, ama sanırım tüm bunları iyiliğimiz için yaptığına inanıyordu o zamanlar. Şimdi durum farklıydı.

İç çekerek kımiltısız, elim pantolonumun kemerinde öylece duruyordum. Gövdem eriyordu, öyle hissediyordum.

Harun cevap bekliyordu. Dalıp gitmiştim ama kendime gelmem çok uzun sürmedi.

“Problem karımda,” dedim. “Ama düşündüğün gibi değil.”

“Ne düşündüğümü nereden biliyorsun?”

Aslında bu sorusu ukalacaydı, çünkü ne demek istediğimi anlamıştı. Sadece anlayışsızlığıyla değil, kendini olağanüstü bilgilerle donanımlı sandığı için de sinirime dokunmaya başlamıştı. Fakat sonunda hiç beklemediğim bir hareket yaptı: Düşünceli bir şekilde ayağa kalktı, elindeki kalemi masaya bıraktı, bana yaklaşarak bir elini omzuma koydu ve bir zamanlar yaşadığı benimkine benzer bir sorunundan bahsetmeye başladı. Söylediğine göre, yakın bir tarihte yaptığı ikinci evlilikten hiç memnun değildi. Bunun detaylarını anlatırken bir taraftan da omzuma ayağa kalkmam için vuruyordu. Kalktım. Yine elini omzuma koydu ve anlatmaya devam ederken beni kapıya doğru yönlendirdi. Belki de gitmemi söyleyen bir imaydı bu. Kapıya yaklaşıp tekrar geri döndük.

“Otur lütfen,” dedi koltuğu göstererek.

Beni esas şaşırtsan, Harun’un benden de çatlak olduğunu düşünmemdi. Eğer ben deliysem, o zirdeliydi. Böylece artık sorularını yarım ağızla cevaplayıp, söylediklerini doğru dürüst dinlemiyordum. Çünkü ben o zamanlar eşcinsellikle ilgili hiçbir şeyi hoş karşılamıyordum, Harun ise sözü dolandırıp oraya getirmiş, ne yaptığımı bilmediğim yaşlarda böyle bir ilişki yaşayıp yaşamadığımı sormuştu. Aşırı gergindim. Harekete geçmeden önce bir an tereddüt ettim. Buradan, bu adamdan bir şey çıkmaz diye düşünüp ayağa kalktım.

“Gitmem gerekiyor,” dedim.

Günün en sessiz anıydı. Harun öylece kalakalmıştı, kıpırdamadı bir süre.

“Nereye?” diyebildi sonra.

“Yardımanın için teşekkür ederim,” dedim. “Ama gitmem gerekiyor.”

Daha fazla açıklamaya gerek yoktu, kapıya yöneldim. O da ayağa kalktı, beni yolcu etmek için kapıya kadar geldi, eşikte durdu. Tokalaştık. Merdivenlerden hızla indim, sokağa çıktım. Oraya kendimi temize çıkarmak, işleyeceğim suçtan kıvanç duymak için gittiğimi hiç düşünmemiştim, ama...

Ertesi gün Sedefkâr'la buluştuk. Lina'mn yakalandığı hastalığın bir tanımının olmadığını, ama insanın zaman zaman aklının türettiği oyunlara delirmeden de kapılabileceğini söyledi. Yüksek bir taburede oturmuş, birasını yudumluyor ve durmadan konuşuyordu. Bu olaydan büyülenmiş bir hali vardı, çünkü şimdiye kadar hep birbirinden ayrı düşündüğü olaylar arasında bir bağlantı kuruyordu. Lina'nın Sedefkâr'ı bir başkası sandığı günü hatırlıyorum da, Sedefkâr o gün hayatının rolünü oynamıştı. Lina'nın onu benzettiği kişinin kim olduğunu öğrenmek için kendi postundan nasıl çıkıp başka bir posta girebileceğini gördüm de şaşırdım.

"Ne demek istediğimi anlıyor musun, Fuat?" dedi.

"Hiç Yassıkurt vakasına rastladın mı?" dedim ben de.

"O ne demek?" dedi. "Hiç duymadım."

Arkamızda bir gülme sesi duyduk, döndük: Ömür.

"Merhaba beyler," dedi. "Eğlenceye katılabilir miyim?"

"Gel," dedim. "Sen her şeyi bildiğine göre bunu da bilirsin."

"Başka bir deyişle," dedi Sedefkâr, "Fuat diyor ki, herkeste bir, Ömür'de iki zihin var."

Radyoda yanık bir türkü çalıyordu. Ömür başını çevirdi, duvara monte edilmiş tahtanın üstündeki radyoya baktı. "Burası garip bir keder hissi veriyor bana," dedi gözlerimize bakmadan. "Tıp fakültesi de senin gibi bir sürü laf züppesi tanrı yetiştirmeye devam ederse Sedefkâr, bak buraya yazıyorum, kederimiz daha da artacak." Garsona eliyle işaret etti, bir bira getirmesi için.

Ömür'ün çıkışlarından sevinç duyuyordu Sedefkâr. Onun bitmez tükenmez enerjisini, sevimli mimiklerini, aldırışsızlığını, avare tavırlarını seviyordu.

“Yassıkurt vakasını duydu mu hiç?” diye sordu hemen.

Ömür hadi oradan dercesine elini salladı. Ama bir süre sustuktan sonra, dayanamadı sordu: “Nedir bu vaka sahiden, ciddi misin sen?”

Kelimeyi ortaya süren ben olsam da susmayı tercih ediyordum, çünkü Sedefkâr tam formundaydı. “Boş ver, bu vaka üzerine canım hiç konuşmak istemiyor,” dedi. “Sana başka bir şeyden söz edeyim. Dinle.”

Böylece bu konuşma saçmalıklar üstüne kurulmuş bir tiyatro oyununa dönüştü adeta. Ömür benim de bu oyuna katılmam için elinden geleni yapıyordu ama ben sadece kadehimi kaldırıp hadi şerefe diyor, sonra dalıyordum. Derken, Sedefkâr oyundan hevesini alan bir çocuk gibi birden sustu. Bana döndü: “Şu Yassıkurt vakası nedir hakikaten?” dedi. “Lina'nın hastalığıyla ilgili bir teori mi yoksa?”

“Hiç ilgisi yok,” dedim.

“Öyleyse ne?”

“Paramparça olsak bile kendimizi yeniden yaratabilir miyiz diye merak ediyorum da. Yassıkurt dedikleri yaratık öyleymiş. Yüz parçaya bölse bile yüz yeni Yassıkurt oluyormuş.”

“Gerzeklik etme,” dedi Ömür. “Bütün yaşadığın bu olaylar aklını başından almış olabilir ama sen de kendine gel artık!”

“Lina bilinç kaybı vakası yaşıyormuş,” dedi Sedefkâr.

Bazen Ömür'ü hep tanıyormuşum da yıllar süren bir ayrılıktan sonra yeniden bulmuşum duygusuna kapılıyordum, çünkü içtenliği her ne olursa olsun rahatlatıyordu beni. Cesaretimin kırıldığını, dünyanın üstüme çöktüğünü hissettiği anlarda gerçekdışı hikâyelerden ve oradan buradan duyduğu

olaylardan sanki kendi başından geçmiş gibi söz ederdi ki, sonradan yalanlarını itiraf ederken sanki şöyle demiş oluyordu: Böyle eğlencelik bir dünyada yaşıyoruz işte.

Bu arada, sohbetin heyecanıyla Sedefkâr içkiyi biraz fazla kaçırmıştı. Şiddetli bir mide bulantısı yaşadığını söyledi ve tuvalete gidip döndükten sonra kalktık. Bense, bu konuşmamızın ardından kendimi biraz daha iyi hissediyordum. Düşünüyorum da, sonsuza kadar sona ermek zorunda olan aşklar ve dostluklar vardır, bu şekilde kendini tamamlarlar. Belki Lina'ya aşkım da kendini böyle tamamlayacaktı: Sonsuza kadar yok olarak.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Lina'nın Herkesi Aynı Görme Hastalığı İlerliyor

Eve vardığımda saat gece yarısını geçiyordu. Lina henüz uyumamıştı, odada bir bu yana, bir o yana dolanıyordu. Garip bir sıkıntı musallat olmuştu başına anlaşılan. Belki de köprüleri atmak için bu saate kadar uyumamıştı, ama söylemeye dili varmıyordu. İçeri girip Lina'yı öyle dolanırken görünce telaşlandım doğal olarak; kafamda yüzyılların eskitemediği o meşhur erkek sorumluluğu vardı: "Karına sahip çık Fuat." O devirde pek az kadının inadı Lina'nunki kadar dirençli olabilirdi. İncelikli ama karmaşık bir oyun oynadığının farkında mıydı bilmiyorum ama yaptıklarının ona heyecan verdiği açıktı.

Lina'yı en başta böyle davranmaya iten nedenler saf ve temiz olabilirdi. Ağır bir dönemden geçmiş, her şeyiyle kendini bana borçlu ve bağımlı hissetmiş, bu yüzden hayatın zorluklarına karşı savunma refleksleri zayıflamıştı. Bunu kırmak, özgüvenini kazanmak için kendini özgür hissetmek istiyor olabilirdi pekâlâ. Bu, bana ahlaksızca gelmiyordu, hatta başkasına âşık olup beni terk etmesini de kaldırabilirdim, ama zor ulaşılabilir olmayı kendine kalkan yapması beni çileden çıkarıyordu. Daha doğrusu onu gözümde çekici yapıp, yücelten de bu zor ulaşılır olmasıydı.

Bu konuda çok kafa patlattım. Ama neye uğradığımı bilmiyor, olanları kavrayamıyordum. Tek anladığım, bunun her şeyden ağır olduğuydu. Aylarca (Müzeyyen ayrıldıktan sonra) Lina'ya hizmet edip, altını temizleyip bok kokusundan tiksindirirken bile bu kadar ağır gelmemişti bana. Zaman zaman çektiğim acıdan, çaresizlikten, bahtsızlığımdan ötürü gizli gizli ağladığım olmuştu fakat, yine de iyice durgun, iyice bilinçsiz kaldığım o dönemde yaşadıklarımın güzel bir yanı vardı.

İşte bu güzel yanlar henüz yok olmamıştı tümüyle. Lina'yı öyle huzursuz görünce, "Neden uyumadın?" dedim. Sesimde buyurgan bir anlam sezilmesin diye özellikle yumuşak, yavaş söylemişim.

"Seni bekledim," dedi.

Ona sıkıca sarılmak geçti içimden. Kendimde ona sarılmaya, sahip olmaya, yatakta inleyişini duymaya dürten bir ılıklik hissediyordum. Gözüme öyle güzel görünüyordu ki, onu bir çiçeği okşar gibi okşayamamaktan, hiçbir zaman sahip olamamaktan duyduğum üzüntü her geçen dakika daha da artıyordu.

"Geldim," dedim.

Lina'nın susuşu bazen dipsizdi. Kalbimde garip bir duygu uyandı. Bu, bir hançer yarası gibiydi, tenimi yaran sıcak bir sızıydı sanki. İçten içe ölüme benzer bir titreyişle titriyordum da derinlere, gitgide daha derinlere açılıyordu bu.

"Seni neden beklediğimi sormayacak mısınız?" dedi. Aramızda bir adım kalana kadar yaklaştı bana. "Seni seviyorum Fuat, ama keşke seninle sevişmeyi de becerebilseydim."

Zihinleri okuyamam ama belki o gün Lina'nın zihnini okudum. O gece, her daim söylediği ve gizli gizli ağladığı ağıtı bestelediğimi öğrenmişti; yeni bir sevginin alevi tüm bedenini sarmıştı bu yüzden, çünkü minnettardı, bu sevgimin nereden doğduğunu, buna rağmen onu Seher'le ve başka

kadınlarla sürekli niçin aldattığımı merak ediyordu. Uzanıp yanağımdan öptü.

“Artık yatalım mı Fuat?”

O gece Lina’yla sevişmek istedim. Uzun süreden beri aynı yatağı paylaşmamanın verdiği tedirginlikle odaya girip yatakta yanma uzandığımda, Seher’in sevişirken eğilip bükülen vücudu geldi aklıma. İtiraf edeyim, Seher beni çok heyecanlandırıyordu, ama Lina’nın artık sağlıklı vücuduna karşı nefesim kesiliyordu adeta. Oysa bir nefesle yıkılan, kâğıttan bir kale gibi yıkılmıştı aşkımız. Belki de iyi hesaplanmamış tek darbe tüm direncimizi kırmıştı, kim bilir, bizi yüreğimizin üzerine çökertmişti.

Geriye ne kalmıştı? Hassas bir dengede duran sevgi. Lina’nın beni hâlâ sevdiğini biliyordum. Bazen onun geride bıraktığı hayatından çok farklı şimdiki hayatını düşününce, bir rüyadan derin bir iç çekişle uyanan bir adama benzetiyordum kendimi, geri dönüşü olmayan, değiştirilmesi imkânsız, kötü ama merhamet ve insanlıkla dolu bir rüya.

Böylece, yeni bir uyanıştı bu, eski yavuz tutkunun pençesinde. Lina’ya dokundum, ses çıkarmadı, bir tepki de vermedi, öyle yatıyordu, yumuşacık bir sessizlik içinde. Bu sessizliği beni hep korkutmuştur. Ama büyülenmişim, tenine dokunduğum yerlerde sanki elimin değil azdırılmış aşk ve cinselliğin izini görüyordum.

“Yeter, Fuat,” dedi birden.

Ne garip, ne olağanüstü bir yaratıktı. Ruhsuzlaşmıştı sanki, ama sevginin sıcak alevi vücudunu sarıyordu.

“Sorunun nedir, neden benden kaçıyorsun?” dedim.

Başını çevirdi. Yalvaran gözlerle onu süzdüğümü görünce, sanki benden yayılan kokuyla sarhoş olmuşçasına birden gülmeye başladı.

“Ne düşünüyorsun?” diye sordu sonra.

“Bir değişiklik istiyor canım,” dedim.

Gülmesi arttı, büyüdü, yükselip alçaldı, sonra durdu.

“Ne gibi bir değişiklik?”

“Bir çocuk...”

Lina hafif bir inlemeyle irkildi. Sıcak tenini gövdeme yasladı. Bu sıcak, yumuşak gövdeyi sıkıca göğsüme bastırdım. Vücutlarımız kızışmış, ateş içindeydi, ama ben Lina’yı kendime doğru çektikçe onun ateşi diniyordu.

“Dur,” dedi. “Yapamam.”

Belki o an bir hayvanınki gibi kısa, kesin bir sevişme bana yeterdi, ama bu sözü üzerine yataktan fırlayıp çıktım.

“Ah, hayır,” dedi Lina sarsılmış. “Böyle davranma ne olur!”

Bu garip durumu yeniden yaşamaya yeltenecek değildim, odasından çıkıp gittim. Sabah çok erken uyandım, zaten bütün geceyi gözlerim açık, yarı uyur, yarı uyanık geçirmiştim ki gece boyunca dinlediğim köpek havlamaları kulaklarımdaydı henüz.

Bu yaptıklarımız tümüyle anlamsızdı. Düşündüm ki, Lina’nın âşık olduğu adamı bulur konuşursam, her şey ortaya çıkardı. Daha önemlisi şuydu: Lina’nın hastalığı geçici mi kalıcı mıydı?

Kısacası bu evde her şey iç içe yaşıyordu: Yahudilik’in kalıntıları, tuhaf evlilik, herkesin aynı yüze büründüğü, herkesin aynı kişi olduğu devrin başlangıcını simgeleyen tuhaf hastalığın belirtileri ve aldatmanın şehveti. O günlerde bunları düşünmek için çok fazla sebepim vardı ve böylesine kederli bir devirde hatırlamaktan başka bir şey yapamıyor insan. Keder zihni hafızada hapsediyor.

Evden çıktığımda Lina uyuyordu hâlâ ve daha iki saat uyuyor olacaktı. Sanırım ışsızlığa, karanlığa alışmıştı; yatarak geçirdiği zamanın acısını çıkarmak için acelesi yok gi-

biydi. Fakat her gün muhakkak evden çıkıp geziyordu. Ne yapıyordu çıkıp, kiminle görüşüyordu bilmiyorum ama bir ihtimal âşığıyla buluşuyorlardı. Bu düşünceler bir karabasan gibi üstüme çöktüğünde saatlerce eğri büğrü sokaklarda gezmeyi, bazen de tepelerin gökle birleştiği yerlere kadar gitmeyi isterdim, çünkü yürürken zihnimin üstünü başka düşüncelerle örtüyor ve kendime bakabilmek, kendimi anlayabilmek için şiddetli bir istek duyuyordum.

Açıklanması mümkün olmayan bir biçimde, bütün hayatının içinden düşmüş, yaşlılığıma gelmişim sanki. Böyle zamanlarda hayatının en iyi tarafından, sevgiden, aşktan, güç ve umuttan, mücadeleden mahrum bırakılıyordum. Bu da bir şekilde hoşuma gidiyordu, ama genç olmak, gençliğin arzu ve enerjisiyle dolu olmak ve sonra ansızın harap bir vücutta kısırılmak berbat bir duygudur.

Epey bir süre kendimdeki bu değişikliğe şaşırıp öylece kalakalmış olmalıyım ki kendimi toparlayıp düşünmeye başladığımda Süleymaniye’de olduğumu fark ettim. Neredeyse bir saate yakın bir süre yürümüştüm. Belki inanmayacaksınız ama çılgın zihnimin oyunları her geçen gün artıyor, şekil değiştiriyordu.

Ayla’nın kapısının önündeydim. Bir an kararsız kaldım ama sonra kapıyı çaldım. Güzel bir gündü. Öteden beriden bir mucize gibi açveren meyve ağaçlarından kokular yayılıyordu havaya. Evrenin çiçeğe durduğu bu günlerde İstanbul’da da çok ağaç vardı. İnsanların yollarda havaya dikilmiş burunlarıyla yürüdüğü, bir ağaçkakanın çıkardığı tıkırtıyı ve hafif bir yelin uğultusunu işittiği yerler çoktu o zamanlar. Süleymaniye öyle değildi ama o sabah sanki olağanüstü bir parıltıyla kaynıyordu.

Ayla şaşkınlıktan donakalmış, öylece bana bakıyordu eşikten. Böyle bir şaşkınlık hiç iyi gelmiyordu ona. Gözlerinin

akı sanki sapsarı kesiliyor, dudakları kuruyor, bir anda büyük bir öfke kaynıyordu içinden.

“Hayrola Fuat,” dedi.

“Hayırdır,” dedim.

Yumuşak bir sesle, “Gören duyan da ne işler çevirdiğimizi sanır!” dedi.

Bunu söylerken yüzüme şüpheyile bakıyordu. Ama duygusal baştan çıkarmalara karşı çıkmayı bildiği için bu bakışında alaylı bir şey de gizliydi.

Her neyse, Ayla’nın bakışlarının beni rahatlatması ya da iyice tedirgin etmesi gerekirdi, ama rahattım, sanki bu sözlerin ardında gizli bir şeyler daha vardı da... İçeri girdim. Ayla beni salonda bırakıp kahve yapmak için mutfağa gitti. Bir köşeye atılmış şapkaya –ki Ayla’yı evinin dışında şapkasız görmemiştim hiç– gözlerimi dikip oturdum. Ayla salona geri döndü ve sordu: “Ne oldu yine Fuat?”

“Lina beni aldatıyor,” dedim.

Ayla’nın sadeliği ve dinginliği ışık saçır gibiydi. Yüzünde bir tebessüm belirdi: “Sen de onu aldatıyorsun, öyle değil mi? Kadınları aptal mı sanıyorsun?”

Sözlerinin şiddeti beni sarsmıştı. Ağzımı açmak üzereyken, “Dur,” dedi, “daha bitirmedim. Lina gibi bir kadın böyle şey yapmaz, buna inanmıyorum. Nereden biliyorsun seni aldatıldığını?”

Hemen her gün dışarı çıkıyor ve geç saatlere kadar dönmüyor. Üstelik...”

“Üstelik ne?”

Alçak bir sesle, “Üstelik benimle...” dedim ve sustum. Ayla’nın yüzüne bakamıyordum, çünkü gerçekten de elimde hiçbir somut kanıt yoktu. O andan itibaren kendimi ciddi bir şekilde sorunlu hissetmeye başladım. Kafamda kurduğum bazı olayları, durumları gerçek sanıyor olabilirdim pekâlâ. Bundan dolayı orada gerek hasta, gerekse evlilikten sıkılmış

talihsiz bir koca olarak susmaktan başka seçeneğim kalmamıştı.

İnsanlar inançlarının, düşüncelerinin desteklenmesinden hoşlanırlar. Herkesin bildiği şeyler de olsa, Ayla'nın düşüncüklerini desteklemem onu hoşnut ediyordu. Başım onun göğüsleri arasında; sanki acımasız bir darbeden korunmak istercesine, onun göğüslerine doğru kayıp oraya sokulmuştum, Onun göğüslerinden, üzerimde gezen ellerinden, sırtımda kayan parmak uçlarından kendimden geçmiş gibiydim ki... Ansızın kendime geldim, gerçekte hayal âlemindeydim. Zihnimin oynadığı en acımasız oyundu bu.

YIRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Gerçek Neyse Odur

Zihnim karanlıkta bir makine gibi işliyordu: Lina'nın hastalığını yani gün geçtikçe herkesi "aynı kişi" olarak görmesini, hem beni sevip hem benden uzaklaşmasını, gün içinde dışarı çıkıp vaktini nerede, kiminle geçirdiğini düşünüyordum sık sık. Böylece bildik, savunmasız bir duyguya yenik düşüyordum: Zayıf, talihsiz, yalnız.

Sabah kahvaltıda Lina, bakışlarını üzerimden ayırmadan, tanıdığı biri hakkında kopuk bir hikâyecik anlattı. Eskiden Yahudilerin yoğunlukla yaşadığı mahallesinden, aslında isminden başka hakkında hiçbir şey bilmediği birinden söz ediyordu. Bu süre içinde sürekli yüzünden hiç eksilmeyen tatlı gülümsemesiyle gözlerimin içine bakıyor, bir karşılık, bir tepki bekliyordu. Ama benim söyleyecek sözüm yoktu, ne anlattığı kadını tanıyor ne de ima ettiği ya da benim anlamakta zorluk çektiğim olayı biliyordum.

"Akıl nerede senin?" diye sordu.

"Bütün her şeyi unutmak isterdim," dedim. "Bunu yapabilseydim..."

"Bugün birlikte biraz dolaşalım mı?" dedi. "Seninle iki yabancı gibi olduk."

“Çok doğru.”

Kahvaltıdan çok sonra gezintiye çıkıp Fener Rum Patrikliğine doğru yürüyorduk. Lina elimden tutmuş, arada parmak uçlarıyla elimi okşuyordu.

“Geceleri bazen yatağında mı, başka yerde mi geçiriyorum, emin olamıyorum,” dedi.

Duygulanmıştı birden. Başını çevirmiş, öbür yana gelişigüzel bakıyordu. Yüreğine bir kor düşüverdi. Onun bu konuyu böyle konuştuğuna hiç tanık olmamıştım, sesi korkunç olaylara karşı duyduğu öfkeyi ele veriyordu.

“Bu olayların sonuçları kötü oldu,” dedim, “ama gün ola harman ola.”

“Seninle yatmadığım için bana çok kızgınsın, biliyorum,” dedi. “Yapamıyorum, elimde değil. Yüreğim çok zayıf şimdi canım. Tence seninle kaynaşmak istiyorum ama vücudum, senin dokunuşundan içimde kalan anılara bile aldırıyor, her şeyi öldürüyor.”

“Peki, bana karşı olan hislerin, onlarda bir eksilme oldu mu?”

“Hayır,” dedi, “sevgim hiç eksilmedi.”

Belki de Lina benden intikam alıyordu. Benim dünyayı yürüyerek dolaşabileceğim, onun ise yatağında yatıp hiçbir şey yapamadığı zamanlarda, belli etmiyordu ama her gece orospuların pis kokan yataklarından çıkıp eve döndüğümü biliyordu. Bu, hiçbir doktorun açıklayamayacağı gerçek ruhsal hastalıklara dönüşüyordu onda. Huzursuzluk da böyle yaygınlaşıyordu.

“Sevgim hiç eksilmedi” derken yüzüme bakmamıştı. Entrika potansiyeli taşıyan bir durumdu bu; dolambaçlı manevralar, gizli planlar işaretliydi. Ama hemen sonra pozisyonunu değiştirdi, bir dirseğiyle desteklediği vücudunu bana çevirerek dikkatle yüzüme baktı.

“Sana bir şey sorabilir miyim?”

“Elbette,” dedim.

“Senin için vücudun belden aşağısı mı, belden yukarısı mı daha önemli?”

Lina’ya bakıp sözde alaylı bir şekilde dudaklarımı büzdüm ama gerçekte sanki bulunduğum noktaya kök salmış gibiydim. Öylece kalakalmış, ne diyeceğimi bilemiyordum. Bu sorusunun gerçek amacını tahmin ediyordum etmesine ya, bu soru yüzünden onunla tartışmak ahmaklık olurdu. Sessizliğime öfkeleneneğinden endişeleniyordum, ama Lina başını salladı ve içini çekti.

“Sanırım saçmalıyorum,” dedi. “Son zamanlarda ne oldu bana, ben de bilmiyorum.”

“Evet,” dedim, “aramız iyi değil, ne demek istediğini anlıyorum ama boş ver, geçer, her şey geçer. Varacağı yere varır sonunda.”

Omzunu silkti. “Öyle büyük bir sorun ki Fuat!”

İlk kez belki de bu kadar çok istiyordum Lina’nın konuşmamasını. Garip bir korku gelip yüreğime yerleşmiş, şimdiye kadar duyup bilmek istediklerime sağırlaşmamı istiyordu.

Lina güldü. Bir an gözlerinde beliren ışıltıyı görünce zekâ ürünü bir espri yapacağını sandım ama gözlerindeki ışık söndü.

Aramızdaki bu alışveriş, yani dolaylı da olsa sıkıntılarımızı bu şekilde dile getirmemiz bizi daha da birbirimize yakınlaştırdı, ansızın kucaklaştık. Etrafta kimse yoktu, dolayısıyla rahattık. O zamanlar, sokakta bu tür hareketler ahlaksızlık olarak görülebilirdi. Bütün o büyük devrimlere rağmen insanlar bir hazzın heyecanına kendini kaptırıp, sonra da hemen unutuyorlardı sanki. İşte bu unutkanlığa hayrandım, gıpta ediyordum ama kendim başaramıyordum nedense.

Her neyse, o akşamüstü Lina’yla bir restorana yemeğe gittik. Yemeği bize asık suratlı bir garson sunuyordu. En azından yumuşak bir bakış görmek, bir gülümseme kırıntısı

hissetmek hakkımızdı ama garson sınırları zorlanan uysal tabiatlı insanlar gibiydi: Hayra alamet olmayan bir ruh hali. Aslında garsonla bir yakınlığımız vardı. Şunu fark ettim ki, uzun zamandır benim de yüzümden düşen bin parçaydı. İnsan gülmeyi de unutabilir, pekâlâ mümkündür bu. Yani yürek telleri kopan bir ağaç düşün, çiçeğe duran çayırların içinde ölür ki, Lina ile evlendiğim ilk zamanlardaki o cesur, her şeyin üstesinden gelebilecek bir özgüveni olan, çekici ve gülbüz erkek tiplemesinden çok uzaktım artık.

Belki de o andan itibaren izlediğim yol değişti. Sabah akşam, defalarca piyanomun başına geçiyor ya da kemanımı alıyor, tuşlara, tellere dokunurken parmaklarından zihnime, oradan yüreğime ulaşan o garip tını, sanki soğuk ama cennetsi masumiyet anlarını hediye ediyordu bana. Müzik tehlikelidir, ama olağanüstü bir cazibesi var. O anlarda ellerimden akıp yükselen ritmi hissediyordum ki bu, yakarış ya da isyan dilinden daha yükseğe erişen, insan ruhunu ilahi varlığa bağlayan zarif bir yoldu. Tabii çok hisleniyordum. Müthiş ve isimsiz bu hisler göğsümü yumrukluyordu.

Sanırım ben oldukça duygusal bir adamım, o zamanlar daha fazla. Ama üç yıl yeterli bir zamandır; şüphesiz çok üzülmüş, ruhsal olarak darmadağın olmuşum. Hayatımdaki zorunlu istikametler, kurallar, sınırlar belliydi. Uzun süreden beri bir tür esir olduğumu yeni yeni fark ediyordum.

Lina beni aldatıyorsa –ki başkasına âşık olduğundan şüphem yoktu– hâlâ bizi birleştiren, birbirimize doğru iten güç nedir? Neden? Kendime soruyordun bunları. Lina'ya karşı bir hınç da besliyordum. Onun, bütün olup bitenleri göz ardı edip, aklını kullanmadan yalnızca hislerine yenilmesine inanmakta zorluk çekiyordum. Ama gönül bu, hep söylenir: Ferman dinlemez. Hem hep böyle olmaz mı? Aşk, hiç gitmediğimiz ama gittiğimizde de bize tanıdık gelen bir ülke gibidir. Orada henüz tam olarak tanımadığımız bir güç bizi ken-

diliğinden yönlendirip ele geçirir. Yeninin, tazeliğın verdiği hayatın sarhoşluğunu yaşarız.

Beni bu noktaya getiren serabın silinmesi için birkaç günün geçmesi gerekiyordu. Geride bırakmak istediğim o eski günler bana tekrar cazip gelmeye başlıyordu. Pek çok sebepten, artık bir çıkış yolu bulmam zordu. Üstelik bir dostumdan öğrendiğime göre, Lina ile âşığı artık daha sık buluşuyorlardı. Er ya da geç ortaya çıkacaktı bu, onlarla yüz yüze gelecektim.

YIRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Üstlerine Titrenmeyen Duygular Ölüyor

Duygularında garip bir karmaşa vardı Lina'nın. Bunca yıldır altını temizlediğim karım neredeyse benden üstünmüş gibi davranıyordu. Sanki köklerine kadar uzanan bir şeyler buluyordu içinde. Bu böyleyken, ülkeyi yönetenlerden nefret ediyordu, içindeki kin dinmek bilmiyor. Ama bazen, herhalde bu olanları unuttuğu anlarda, öbür insanlardan üstün görünmek büyülüyor onu, tıpkı gönlündeki üstünlük tutkusuyula yanan yöneticiler gibi.

Beni en çok şaşırtan şey, sonunda her şeyin her zamanki düzenine girmesidir. Kendimi eski günlerime geri dönmüş olarak bulduğumda bunun nasıl olduğuna akıl erdiremiyor-
dum. Mesela, yine Seher'in koynunda geçirdiğim gecelerin geri geleceğine inanmazdım, ama kaybedilen her neyse onu yeniden bulmak bir parça da olsa beni rahatlatıyordu. Kıscası, hislerime en az Lina'nınkiler kadar karmaşa hâkimdi.

Lina'yı takip etmeden önce zihnimde şöyle bir sahne canlandırdım: Ben uzaktan Lina ile âşığına bakıp kıskançlıktan çatlayacak durumda bekliyorum bir köşede. Adamın üstüne atılmamak için kendimi zor tutuyorum, çünkü içimden yükselen öfkeyle boğazını sıkıp onu öldürmem işten bile değil.

Ama ilahi bir ses beni durduruyor, bunu yapamıyorum. Lina ile âşığı baş başa bırakıp doğruca Seher'e gidiyorum.

Onları el ele diz dize gördüğümde gerçekten de ilahi bir sese ihtiyacım olacaktı. Yine de Lina'nın beni terk edip bir başkasına gitmesini hoşgörü ile karşılayıp onlarla konuşabilir miyim diye kendime soruyorum. Hayır, bu bana korkunç geliyor. Belki bir gün, Lina ile ben ayrılabiliriz, herkes kendi yoluna giderdi ama böyle değil.

Aslında gerçeklerle yüzleşmekten korkmuşumdur hep. Bu yüzden Lina'yı takip etmeyi erteliyordum. Korkuyordum. Kıskançlık derin ve tekinsiz bir tutku gibidir; hep gizemli gelen kötülüğün tekrarlanacağından korkuyordum.

Sıradaki günbatımını beklemekten başka yapacağım bir şey yoktu, gökyüzünün kötülöklere yol açtığı karanlığına gömölüp, kendi kendime oyalanmaktan başka.

O iki ay boyunca beni izleyen biri, bu düşmanım olsa bile, herhalde acırdı bana. İstanbul'un en tekinsiz, en berbat yerlerine gittim, en korkunç orospularla yattım. Bir esrarkeş gibi, orospuların bağımlısı olmuştum. Hiçlik ve tam bir amaçsızlık içinde oradan oraya savruldu.

Sedefkâr doğru söylemişti: Her iktidar kendi aydınını, her toplumsal hava kendi bedbahtını, düşkünü, düşmanını yaratır. Benim durumum da mutlak yoksunluğa meyilli Türkiye manzarasıyla bağdaşıyordu. Bu manzara hem sondu hem de başlangıç. İç karartıcı şimdinin ötesinde, yani gelecekte daha da karanlık günler kendini sezdiriyordu sanki. Geleceğe açılan garip sancılar yaşıyordum: Bir tünelde, kontrol edemediğim bir sürü hafızayla birlikteydim; dünyanın en muhteşem ama en iç karartıcı bölgesinden geçiyorduk. Vaktiyle bu tüneli savunmuş olanlar burada çürüyordu. Ölüm düşüncesinin aşırı diriliğini sahiplenmiş hafızalar, ölümü görünür kılıyor ve fışkırır gibi çoğalan kuşaklar bu iç içe geçişi sabırla bir düzene koyuyordu.

Şunu bildiğini sanıyorum demişti Sedefkâr: “Yalan yanlış inançlar kafalarda büyür, uydurma hikâyeler çabucak çoğalır.” Ne fikir ama. Gerçekten de az gelişmiş toplumlarda hayatta kalmanın silahıdır bütün bunlar.

Bunları takıntı haline getirmişim gibi gelebilir sana, ama sorun şu ki, o dönemde bu övgüye şayan nesnelliğimle kendi tutarsızlığım iç içeydi. Ah, şu ağırbaşlı bilgiçliğin altında neler olduğunu bir anlayabilsem! Aslına bakılırsa, ben ne kadar günahkâr isem, Lina da o kadar melekti. Bilemiyorum, belki de insan kalbinin küçük iğrenç bir köşesi var. Tamam, o günler olağanüstü günlerdi, bu yüzden her şeyi ya daha iyi ya da daha berbat yapma ihtimali yüksekti. Olağanüstü günlerde, insanlık gayet iyi bilir ki, tüm dünyaya Cermen düzen yetisini kanıtlamak isteyen Hitler gibi zorbalar doğar. O zaman kirli meydanlara akar kan.

Hikâyemize geri dönecek olursak, yaz ortasında bir gün, yani birçok meraklı ağza sakız olan “Küçük Amerika” hayallerinin filizlendiği günlerden bir gün, pencereden başımı uzatıp tuzlu havayı kokladığımda aklıma düşene bak: “Lina beni de tanımazsa ne olur?” Beni de zihnindeki kişi sanıp, boş boş bakarak şöyle dediğini kurdum: “Sen o’sun, öyle değil mi?” “O” dediği kişinin kim olduğunu bilmiyorum. Bilincini yitirdiği anlarda gördüğü herkesi “o” sanıyordu. Bilinci yerine geldiğinde ise hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu. Sedefkâr’a göre bu durum bir bellek yanılmasından kaynaklanıyordu. Deja vu’nun bir çeşidiymiş.

Derken pencerenin önünden çekildim. Yaklaşık bir saat sonra, giyinip süslenen ve evden çıkan Lina’nın peşine takıldım. Profesyonel bir dedektif kadar dikkatli davranıyordum ama daha önce hiç olmadığım kadar heyecanlıydım. Yol boyunca Lina’nın âşık olduğu adamı düşündüm, kim ya da nasıl biri olduğundan çok, Lina’ya neler yaptığını merak edip

korktuğum için düşünüyordum onu. Yaz gününde suyun serinliğini hissedebilmek için olsa gerek Lina Haliç kıyısında Eminönü'ne doğru yürüyordu. Unkapanı Köprüsü'nü geçince orada tesadüfen bekleyen ya da daha önce sözleştiği bir kayıkçıya yanaştı; ona bir şeyler söyledikten sonra kayığa bindi.

Gergindim. Sadece kayığı izleyememekten ötürü değil, neredeyse bütün benliğimi saran korkuyla, artık Lina'ya karşı şefkatimi kaybettiğim için de. Sonra başka bir balıkçı kayığı kıyıya yanaştı. Kayıkçıya Karaköy yönüne doğru giden kayığı takip edip edemeyeceğini sorunca, adam yüzüme karanlık bir hisle baktı. Cebimden bir deste para çıkardım, eline sıkıştırdım.

"Kayıkçıyı mı kadını mı takip ediyorsun?" diye sordu.

"Kadın benim köroğlu," dedim. "Burada buluşup birlikte gidecektik ama ben gecikince..."

"Anladım," dedi kayıkçı.

Haftalardır yapmak isteyip de kararını veremediğim şeyin zamanı olduğunu hissederek, artık beni bekleyen neyse ona katlanacaktım. Elimi kana bulama ihtimali de vardı burada. Kayıkta, su üzerine tünemiş martıların boğuk çığlıkları arasında Karaköy'e doğru ilerlerken bir an öyle bir gariplik hissettim ki, kendimi kayıktan suya atıp boğulmak geçti içimden. Lina'ya kim bilir neler yapan adamı öldürüp zindanlarda çürüyeceğime suda boğulsam daha iyi. Öte yandan, her ne kadar namus davası deyip karısını kızını kesip biçenlerin zihniyetinden uzak olsam da, erkeklik şerefimi beş paralık edecek korkaklığıma karşı çıkıyordum. Bu, çöllerden ödünç aldığımız iffet kavramının hâlâ ne kadar geçerli olduğunu gösteriyor ki, bir amaç olarak dünyada sahip olduğumuz pek çok şey gibi kadına da sahip olmayı, onun sahibi olmayı hep kafamızın bir kenarında bulunduruyoruz. Bazı düşüncelerin bayağı bir yönü vardır. Tembelce bir şey. Düşünmekten, soyuluktan, ahlaklı olmaktan uzak.

Üstümdeki baskı, bütün insanlarda görülebilir. Bu kendini koruma içgüdüğü değildi, kör bir kıskançlığın –ki bu da kurmacaydı, kafamda durmadan büyüyor ama böyle bir şeyin gerçek olup olmadığını bilmiyordum– pençesinde inleyen karanlık zihnimden çıkan düşünceler –yüreğimden doğan hisler mi desem– tüm diğer sesleri susturarak göğsüme doğru ilerliyordu. Ölümün örttüğü gibi, kıskançlık da aklı örter bazen. İyileştikten sonra bütün çeperlerini yıkan Lina’yı uysallaştırmam bana öyle zor görünüyordu ki, kayıktayken aklıma eski bir hikâye geldi:

Allah güney rüzgârından yarattığı atın yelesine bir başka rüzgârı bağlamış, nereden geldiğini asla unutmasın diye. At öylesine hızlı, o kadar akıllı ve kurnazmış ki kimse üstüne binmeyi başaramamış. Gel zaman git zaman, İsmail sonunda atı evcilleştirmeyi başarmış, adını da Küheylan koymuş.

Lina bana o ilk evcilleştirilemeyen atı anımsatıyordu. Nereden geldiğini unutmadığından emindim, çünkü geçmiş ile gelecek birbirine uyum sağlar, sahip oldukları nitelikleri, kusurları birbirine geçirirler. Bazen bir iblis, bazen de kutsal bir güç açar geçmişin kapısını.

Her neyse, esas konuya döneyim. Cuma vaazı veren imamların sesi camilerden dışarı taşıdığı saatte, Lina’nın içinde bulunduğu kayık Ortaköy’de kıyıya yanaştı.

“Senin Köroğlu indi, gidiyor,” dedi kayıkçım bir tür neşeyle. Ağır sesinde istemeyerek katılmış bir alay vardı. Gözlerini başka yöne çevirince ben kayıktan atladım, “Kal selametle,” deyip Lina’nın peşine düştüm. Uzatmayayım, beklediğim gibi Lina, yaşıtım sayılır esmer bir oğlanla buluştu. O an Ortaköy, suyu çekilmiş bir göl yatağıydı sanki; çok ender rastlanan yapılarla, hüznünlü balkonlarla, üst üste yığılmış eşyayla doluydu adeta. Gözlerim nereye takılsa gerçekliği gölgede bırakıyordu.

Acılar. Bitmek tükenmek bilmiyordu acılar! Artık eskisi

gibi davranamıyordum. Kaçamıyordum kendimden. Gidip başka bir kadının koynunda her şeyi unutmaya çalışmıyordum. Her şeyden, içinde acı ve kötülük barındıran her şeyden inciniyordum.

Ne yapacaktım? Nasıl davranacaktım? Bir şeyler yapmam gerekiyordu. Lina'nın ihanetine göz yumacak değildim ya!

Derken, Lina ve esmer oğlan dönemin uğrak mekânlarından birinin kapısından içeri girdiler, ben de arkalarından. Lina beni görünce o ince, kadit gövdesini nereye saklayacağını bilemedi. Sanki geçmişin lanetini üstünde taşıyordu da birden çöküvermişti. Kafamın içinde onun, siyah uzun elbisesinin altında iffete son derece duyarlı cılız vücudunun titreyişini canlandırdım.

İşte o an, yavaş adımlarla onlara doğru yürürken, Lina'nın bana korkuyla değil, bir tür öfkeyle baktığını hissettim. Dik dik, yiyecekmiş gibi bakıyordu.

"Sen," dedi, "her yerde karşıma çıkıyorsun."

Esmer genç hafifçe öksürürken beni duygulandıran bir saflıkla kızardı.

"Özür dilerim," dedi. "Bazen..."

Sözünü tamamlayamadı. Bana bir şeyler dokunduruyormuş hissine kapıldım ama yüreğimde tuhaf bir sıkışma hissedince durdum öylece. Lina'nın yüzüne bir kırmızılık çöktü, rüzgârda uçuşan kan dalgası gibi... Yüreğim paramparça oldu.

"Ben Nesim," dedi genç oğlan elini uzatarak. "Lina'yla tanışıyor musunuz?"

"Kocasıym," dedim. İstemeyerek de olsa elimi uzattım, tokalaştık. Aklım Lina'ydı. Bazen bana bazen de boşluğa gözlerini dikeyor, öylece bakıyordu.

"İkimizi de aynı kişi sanıyor şu an," dedi Nesim, sesinde karımı çok iyi tanıdığını ele veren bir tınlama vardı.

Hiç beklemediğim bir engele takılmış gibiydim. Lina'nın

buna benzer hallerine tanıktım. Bu, akıp giden hüznü bir müzik kadar beni duygulandırır. Sonra da kımıltısız, başka bir bilincin alevi içinde öylece kalakalırdım. Bütün gönlümle, her şeyimle Lina'yı sevdiğimi düşünüyorum, ona zavalıca bir hisle bakıyordum.

“Ona sürekli göz kulak olmak zorundasınız,” dedi Nesim. “Bilinci sürekli gidip geliyor. Hızla güçten düşüyor.” Kıskık ve acıma dolu bir sesle ağzını kulağıma yaklaştırarak ekledi: “Bir hafta önce gördüğü tüm insanlara karınca sürüsüne bakar gibi bakıyordu.”

“Sizden bana hiç söz etmedi,” dedim. “Ne zamandan beri tanışıyorsunuz?”

Yüzü birden karardı Nesim'in. Güçlkle düşünüyor gibi, eliyle saçlarını karıştırdı.

“Her şeyin anlatılması belki de iyi değildir.”

Nesim açgözlü bir akbaba gibi gözlerini tekinsizce üstüme dikmişti. Böylesi durumlarda, edebiyetle yaşamış bir velinin metanetiyle davranmak kolay değil tabii. Muazzam bir öfke sarıp sarmaladı beni. O an hiçbir şeyin benim gözümde önemi yoktu, ne acının, ne korkunun, ne özgürlükten yoksun kalmanın ne de başka şeylerin... Zihnim mütemadiyen tekrarlıyor: O, o, o, o, o, o. Zihnimi susturmaya çalışıyorum ama nafiye. Lina'nın yavaş yavaş bütün insanları “aynı” görmesini bir türlü kabullenmiyorum zihnim. Parmaklarımla giderek daha dalgınlaşan Lina'ya dokunmak istiyordum ki birden bilinci yerine geldi: Ruhsuz, duygusuz bir suratın birden değişmesi gibi.

“Fuat!” dedi şaşkınlıkla.

Kendi kendimden ayrılmış, ikiye bölünmüştüm sanki. Bir Lina'ya, bir Nesim'e bakıyordum.

“Beni mi izledin, Fuat?”

Nesim'in verdiği cevaptan ötürü yüzüme vuran öfkeyi görüyordu. Ama uyuz bir it insanda taş atma duygusunu

uyandırır ya; bu duyguyu uyandırmayı bırak, aksine acıdım Nesim'e. Ama benim zavallı Linam her şeyi daha iyi sezmişti. Sanki o an Nesim'den feragat eder gibi, "Kocam," dedi beni göstererek. Sonra bana döndü: "Bu da çocukluk arkadaşım Nesim. Belki hatırlarsın... Sonradan Balat'tan taşındılar."

Bu sözler gerçekten çok rahatlattı beni. Sustum, çünkü dilin kemiği yoktur, canının çektiği yere gider. Oysa gözler sadıktır, görmek istediğini görürsün. Öylece baktım bir süre.

"Çıkaramadım," dedim.

Ara sıra o günden bazı görüntüler gelir yine; kendimden utanırım. Çünkü Lina ile Nesim'in buluşması tamamen masumcaydı. Nice sonra inandım buna. Ama Lina'ya karşı iyi duygularım yavaş yavaş ölüyordu, üstüne titremediğimiz her şey gibi.

YIRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Artık Sevgi ve Adalet İçin Çalışıyorum

Bu acıklı hikâyemin hüsrarla bitmesini hiç istemem. Ne olsun isterdim biliyor musun? Bir mevsim değişimi veya bir uzun hastalığın sona ermesi gibi, yaratılışımdaki eksikliğin sona ermesini. Lina'yı sımsıkı sarmak, bütünlenmek istiyordum.

Bir hafta sonra Lina bana gerçeği anlattı: "Şu oğlan," dedi kimi kastettiğini bildiğimden emin, "hayatı yaşamıyor da onunla oyalanıyor sanki."

Açıkça söylemeden bir şeyi itiraf etmekte bu. Bazen derinliklerinde boğulduğum gözlerini dikmiş, cumbadan dışarı bakıyordu.

"Neden?"

Başını çevirdi. Bana baktığı anda yüzünde beliren kaygıdan anlaşılan o ki, Lina, bana her konuda güvenmiyordu. Belki kendisi de bunun farkına yeni varmıştı.

"Nesim uzun süre babasına bakmak zorunda kalmış," dedi. "Onun babası da Aşkale'ye gönderilmiş, sağ salim geri dönmüş ama o günler hafızasında, gövdesinde silinmeyecek izler bırakmış. Her şey nasıl aptalca başladıysa öyle sona erse de dünya farklı artık, benim gördüğüm, Nesim'in gördüğü ve senin gördüğün dünya..."

Derler ki olağanüstü durumlarda hafızamız ritmini yükseltir, hislerimiz kuvvetlenir, sezgilerimiz artar. Lina'nın hisleri ise gittikçe belirsizleşiyor, sezgileri ölüyor, algılayışı yaşıyordu.

“Birbirinizi nasıl buldunuz?” diye sordum.

“Eski arkadaşlarım aracılığıyla,” dedi. “Biliyorum, kıskançlık senin içini kemirdiği için, onun elini sıkarken kim bilir neler düşündün...” Hafifçe gülümsedi. Gözlerinde alaycı bir kıvılcım, dokunaklı bir anlam vardı. “Böyle hissetmen ne garip!” dedi sonra gözleri dolarak. “Benden tümüyle soğuduğunu, uzaklaştığını düşünüyordum.”

Kelimeler yeni çıkmış dişler gibiydi, tuhaf bir his. Yaklaşarak kollarımla Lina'yı sardım, onun ince, zarif gövdesinin titreyişini hissettim.

“Ah, olmaz, yapamam, yapamıyorum,” dedi, beni iterek.

“Neden olmasın,” dedim. “Biraz çaba gösteremez misin bunun için?”

Yüzünü buruşturdu, neredeyse kuru erik gibi bumburuşuk oldu yüzü. Balatlı bir bahtı kara oğlandım ben. Sanki hiçbir şey sahici değildi, her şey oyundan ibaret gibiydi.

İç geçiren Lina bir süre sessiz kaldı.

“Yüreğim tekliyor,” dedi sonunda. “İstiyorum ama sanki vücudum düğümleniyor.”

“Birlikte çözelim düğümü...”

“İsterim elbet.”

Lina'nın acınacak haldeki sesinin yüklendiği hüznün sanki beni ayartıyor, yardıma çağırıyordu. Bu, birlikte oynadığımız bir oyundu adeta. Böylece, iki doymaz arzuyduk, yan yana durup, uzaktan öten martıları, havlayan köpekleri dinledik. Bu sesleri duyunca ruhumda bir şeyler değişiyordu.

“Gel,” dedi Lina kollarını açarak. “Benden nefret ettiğin oluyor mu?”

Kollarının arasına aldı beni, saçlarımı okşuyordu.

“Hayır,” dedim, “ama bazen senden bıktığım oluyor.”

Bir zaman çürümüş iki et-değneği olan kollarıyla sıkıca sardı beni. Bu kadar anlamsız değişikliklerin hiçbir şaşkınlığa yol açmamasına, soluduğumuz havayı değiştirecek şekilde etkili olmamasına, dahası ikimizin de hiçbir cinsel coşkunluk duymadan birbirimizi okşamamıza akıl erdirmek zordu.

“Seninle bugün sevişeceğim, yapabilirim, yapmalıyız artık,” dedi. “Ama daha öncesinde senden bir şey istiyorum.”

Gözkapaklarımı indirdim, kafamı salladım, bir an “ne-
dir istediğin” demek istediysem de susup onaylayıcı küçük hareketler yapmakla yetindim. Kendinden geçiş içinde yüzdüğüm o anda, Lina’nın sesi sanki uzaklarda uğulduyordu.

“Fuat, bir şey söylemeyecek misin?”

“Gövdemi unuttunca daha mutlu oluyorum,” dedim.

“Çok iyi edersin ama ne yapacaksın hep böyle unutmak için?”

Birlikteliğimiz süresince yaşadığımız tuhaf bir detaydır bu. Sonra belki yarım saat hiç konuşmadık. Lina koltukta oturmuş, ben de yere çöküp onun bacaklarının arasına sığınmış, kafamı dizlerine yatırmıştım. Yıllar sonra Lina’nın ellerinden akıp gelen o anlaşılmaz mucizeyle kendimden geçmiştim, fırtına görmüş kıvrımlarını düzelten bir çiçektim sanki.

Lina eğilip alnıma dudaklarını değdirdi. Parmaklarını alnımda bir büyücünün maharetiyle dolaştırarak, “Bestelediğin şu ağıtı bana çalar mısın bu gece?” dedi.

Başımı kaldırdım, garip bir mutluluk ile hüznün süslediği yüzüne baktım. Onun duru, hafif soprano sesini böyle bir gecede, böyle bir ortamda dinlemek istemezdim, çünkü ağıt kelimesinde bir kederlenme, bir mutsuzluk, bir özlem. Avaz avaz, ıslak ıslak bir bağırış, sineyi delen ses...

Daha da derinleşen geceyle birlikte karanlık içimize işliyordu. Lina ile öylece oturmuş, pencereden dışarıyı seyrediyorduk. Kafamızın içi boşalmıştı belki ama uzun uzun aynı

noktaya bakmaktan ağrıyan gözlerimizle ne gördüğümüz meçhuldü.

Hiçbir haksızlığın bizi ayırmadığı yılları geride bırakmış olarak ikimiz de hiçbir şey olmamış gibi davranıyorduk. Ama gerçek bu değildi. Sadece gizli olana, konuşulmayana içgüdüsel bir yakınlık duyuyorduk. Yaptığımız her hareket artık belirgin şekilde bazı şeyleri değiştiriyordu.

Lina mutlu bir kadın gibi duruyor, bir hayatı yıkmaya niyetlenen bir kadın değil. Ama sessizliğinin ardında bin bir dolambaçta.

Kalktım, piyanomun başına geçtim. O an karşımda duran karımın beni tanımadığından zerre kadar şüphem yoktu. Göz göze geldik. Bakışları kilitlendi. Benimkiler de.

“Siz...” dedi...

“Geçmiş”teydi Lina, “şimdi” ise yavaş yavaş tuşlara basan ellerimdeydi. Geleceğin nerede olduğunu ise Allah bilir. İtiraf etmeliyim ki, Lina’yı o an, bir milletin başına gelebilecek en kötü şeyi, soykırımı yaşayan Yahudilerin timsali gibi görüyordum.

Daha sakin bir hayata geçtiğinde, emindim ki, babası her zaman yanında, kafasının içinde olacaktı, onu kimse alamazdı oradan. Lina ise her halükârda benim yanımda, kafamın içinde güvendeydi; çünkü gerçek hayatta umudumu yitiriyordum. Lina’nın yavaş yavaş elimden kayıp gideceğini düşünüyordum.

Her neyse, Lina’nın bilinci yerine geldi sonunda. Ben piyanonun tuşlarına bastıkça onun içinde bir şeyler depresiyor, dudakları titriyordu. Sanki geçmişin göğsüne gizleniyordu, bir erkeğin göğsüne gizlenmek gibi. Müzikti ona böyle yaptıran. Sesi dalgalandı. İki gözü bakıyordu iki gözüme hüznü bir koyvermişlikle. Dalgalandı sesi, bir yükseğe bir alçağa, bir ileriye bir geriye... Dudakları hüznü birleşiyor, sonra zamanın akışı kadar kayıtsızca ayrılıyor.

Ağıt bitince Lina arkasına yaslandı hafifçe. Kâh omuzları düşerek dalıp gidiyor, ağlamamak için kendini zor tutuyor, kâh gözlerini üstüme dikerek üzüntüsünü vakarla yaşayanlara has tavırlarla sanki geçmişe veda ediyordu.

“Hiçbir şey sorma bana şimdi,” dedi. “Seni seviyorum.”

Felçli döneminde bu sözleri söylemeye cüret edemiyordu. Yatağında dağılmış saçlarıyla, çarpılmış yüzüyle sultanlar gibi yatarken en çok ihtiyaç duyacağı günlerde ben söyledim: “Seni seviyorum. Şuracıkta yatışını, bana bakışını...” O zaman bakışları dalga dalga çözülüyordu, anlatımsız bir kederin kıyısında duran ruhuyla gülümsüyordu. Beni asla kaybetmek istemiyordu, bundan emindim. Çünkü artık kimseden sevgi dilenemeyeceğini biliyordu; onu zihnimin ötesinde, o günlerde kara, kasvetli, koyu bir yalnızlık içinde çarpan yüreğimde saklıyordum.

OTUZUNCU BÖLÜM

Çıplak Beyaz Çarşaf ve Yün Yorgan Altında

Ömrüm boyunca unutamayacağım o gece intiharın aklımı yokladığı geceydi. Nedenini bilmiyorum. Son umudumun da söndüğü günlerde bile böyle hissetmemiştim. Kendi kendime şöyle dedim: Kimse seni bundan alıkoymaz; ölümü bir kurtuluş olarak göreceksen hodri meydan.

Yavaş yavaş döndüm piyanonun başında. Dışarıdan gölgelerin vurduğu pencereye baktım. Yüreğimin bir bölümü tahminimden daha karanlık olmalıydı. Şimdi biliyorum ki o karanlığı aydınlatmam gerekirdi, ama yapamadım, kafam karmakarışıktı.

Bir fırtınanın dinmesinden sonra kesilen yağmurun son bir şimşekle yeniden boşalması gibi, Lina orada, koltuğunda otururken birden hıçkırıklara boğuldu. Boşanıverdi. Bir umutsuzluk çöktü üstüme. Gerçi umutsuzluktan, çaresizlikten, gereksiz düşüncelerle dolu bir labirenti andıran kafamın içindeki keşmekeşlikten tiksiniyordum.

Kalkıp Lina'yı teselli etmek istiyordum ama Lina benden hızlı davrandı. Gözlerini kurulayıp kalktı, gelip bana sarıldı. Bu duygu o kadar güzeldi, o kadar arıtıyordu ki içimi, aklımın sınırlarını eritiyordu. Gizemli bir biçimde yeniden canlanan bir yanardağ gibiydi Lina.

“Hadi gel,” dedi, beni yatak odasına doğru çekti. Odada hemen giysilerini, çamaşırlarını çıkardı. Şaşkınlıktan soluğum kesiliyordu. Odanın loş ışığında, Lina’nın parlayan tenini ilk kez çıplak görüyor gibiydim. Çırılçıplak ak gövdesinin heyecandan değil de korkudan ürperdiğini hissettim. Ama o korkulu ürpertide öylesine mükemmel ve saf bir güven vardı ki. Onu göğsüme bastırırken bir şeyler geveledim.

“Sus,” dedi. “Şimdi bunları konuşmanın hiç gereği yok.”

Sanki büyük tufanı yaşamıştık da tufandan sonra günahlarımızdan arınıyorduk. Ama asıl felaketin kıskanç bir duygu gibi pusuda beklediği hissi vardı içimde. Bütün bunlar bir yana, Lina, “Beni sevdiğinde olduğu kadar, kaybettiğinde de cesur davranabilir misin, Fuat?” deyince gözlerimin önündeki, aklımın içindeki her şey parçalandı.

“Seninle bütün yaralarım sağaldı,” dedi sonra.

Neye uğradığımı bilmiyordum. Kavrayamıyordum olanları. Lina’nın felaketi ve arzuyu taşıyan elleri vücudumda dolaşıyordu. “Sev beni,” dedi. Bıraktı, bütün benliğiyle açtı kendini. Öyle ki varlığı gitgide çoğaldı, büyüdü, her yanı sardı. Çıplak beyaz çarşaf büyük dalgalarla gelen bu sarsıntıyla çiçeklendi, kıvrılıp toparlandı, dağıldı, derinleşen dokunuşlarla, istekle bir çıra gibi tutuştu. Ürperdi, bütün benliği sarıldı Lina’nın, varlığının görünmez telleri gerildi, gerildi ve en sonunda yumuşak, buyuran bir çağrıyla ellerini sırtımda kenetledi, bıraktı. Bitmişti. Teninin akından süzülen kadınlığıyla, kapalı gözlerinin aralığından bakıyordu.

Zaman mefhumunu yeniden bulduğumuzda, yani gözlerin görülmeyeni görüp, ellerin dokunulmayana dokunduğu dakikaların ardından kendimi yoğun ve pek de hak etmediğim bir sevincin içinde bulduğumda, Lina’nın son söyledikleri yüreğimi sızlattı: “Beni sevdiğinde olduğu kadar, kaybettiğinde de cesur davranabilir misin, Fuat?”

Bütün bunların gerçek olduğuna kim inanabilir ki?

Lina'nın yüreğinde yolculuk eder gibiydim, boylu boyunca uzandığım yatakta, tenden bir gecenin içinde.

Sabahın ilk saatlerinde uyandığımda Lina'ya, onu güne hazırlamak için, tatlı sözler söyledim, gülücükler saçtım. Lina bakıyordu öyle, kime, neden baktığını bilmeden. Bir an yine bilincini yitirdiğini düşünüyordum ki yüzü bir gülümsemeye aydınlandı. Pencereden yılan gibi kıvrılan ışık yatağın kenarına vuruyordu. Lina başını ışığa verdi, sonra yavaşça doğrulup kalktı.

O zamandan bu zamana yitirilen duygularla birlikte bazı sözlerin, yitirilen sözlerle birlikte ise hayatın bazı önemli yanlarının yok olduğunu düşünürüm hep. Söz, bakış, davranış... Bunlar, o günden sonra hayatımın önemli bir bölümünü kapsıyor. Lina'nın elini nereye koyuşu, mimikleri, bir hikâyeyi anlatırken sesinin nasıl usul usul alçalıp yükseldiği, tuzluğu uzatırken yüzündeki ifade ve az önce doğrulup kalkışı gibi onlarca, yüzlerce küçük, önemsiz davranışı bana hayatın hazinesi gibi geliyordu. Hayatın bu küçük anlarıyla rahatlıyordum ama benim görünüşüm, davranışlarım nasıl olursa olsun, Lina'nın ruh haliyle benzerlik gösteriyordu.

Geleceğimiz artık sürprizlere gebe değildi. Lina'nın o güzel geceden sonra bilinci, iyi bilinen bir hafıza kanunu gibi, unutuşa doğru hızla ilerliyordu. Ondaki değişimin nasıl olduğunu fark edemiyordum, çünkü hayatında yıllarca yer etmiş biricik varlıkların birdenbire aynışması beni dehşete düşürmüştü ki, bir deha bile bu zamanın içinde kendinden kuşku duyardı.

Her şeye rağmen, o gecenin başlattığı yıl, mutlu bir yıl oldu. Ama günün birinde, ciğerlerine çektiği hava gibi varlığımla yaşadığını, beni sevdiğini söyleyen Lina'nın içinde sanki bir kötülük kıvılcımı çaktı. Bir akşam yemeği sonrasıydı. Lina

dedi ki: "Biz hep birbirimizi kandırdık Fuat. Sen beni sürekli aldattın, bense bunu hep görmezden geldim. İnsan gönlü bazen söz dinlemez ama ben aynısını sana yapamayacağım, senin varlığın beni..." Sözüünü tamamlamadı. Hayalini kurduğum geleceği onunla yaşayamayacağımı anlıyordum artık.

"Bu zevkler ve acılar oyunu burada bitsin," dedi.

Kederli sesinin ve bu sözlerin taşıdığı katılık beni bir taşla döndürdü de öylece kalakalmama neden oldu. İnsan zihninin kolayca bir kenara atıp unutamadığı kaderin bizi getirdiği noktaya şaşıyordum. Lina gözlerinin pençesi altından yere bakıyordu, ama onun ağladığını görüyordum.

"Ne demek bu?" dedim.

"Birbirimize karşı dürüst olalım," dedi.

Onu kollarıma aldım. Kollarım arasında küçüldü, büzülüp kaldı. Damarlarımda yoğun bir arzu kaynadığı anda, Lina'nın göğsüme dayalı başı sessizce iki yana sallanıyordu. Uzun bir süre öyle kaldık. Lina'yla uzun uzun konuşmak istiyordum ama buna gücüm kalmamıştı. Bitkindim.

Çoğu zaman, hayatının en zengin yönünü görmezden gelir, en derin arzuları ifade eden bir ayna gibi sessizce öyle bakardım Lina'ya. Onu ilk kez gören birinin gözleriyle izlerdim. Böylesi bir vakit, "Söyle bakalım, âşık oldun mu ona?" diye sordu Lina.

Kastettiği kişi Seher'di.

"Olmadım," dedim.

"Ama birbirinize yakışıyorsunuz."

Elimi uzatıp elbisesinin ince kumaşının üstünden bacaklarını okşadım. Bana artık yabancılaşmış bu bacakları yeniden keşfediyordum sanki. Uzaklık ile yakınlık, çıplaklık ile giyiniklik arasında gidip gelen bir günahı bu. Yeni bir başlangıç olabilirdi ama olmadı.

Bunu izleyen günlerde şehirde bazen belirlenmiş bir amaçla, bazen de rastgele dolanıp durdum. Tozların uçuştur-

ğu caddelerde, delik deşik olmuş dar sokaklarda, cami avlularında, çarşılarda bir ileri bir geri yürüdüm, köprülerden geçip kederin buhar olup uçtuğu meyhanelere gittim... Ve bir gün Lina, Erzurum Aşkale'ye gidip babasının mezarını ziyaret etmek istediğini söyledi. Onun yalnız başına Erzurum'a gitmesini istemiyordum, ama ısrarım işe yaramadı. Gitti Lina. Onu trene bindirip Erzurum Aşkale'ye yolculadığım günden sonra, onunla yaşadığım her anı, en ufak ayrıntısına kadar ömür boyu hatırlamaya mahkûm olacağım kimin aklına gelirdi ki! Belki de sadece ben böyleyim. Lina'nın tersine her şeyi hatırlıyorum. Ama belki de bu sürekli hatırlama, unutmaya götüren yoldur, sonsuzluk kendini böyle yaratıyordur.

Lina, Erzurum Aşkale'de bana bir mektup yazmıştı. Ne ki ben bu mektubu ancak yıllar yıllar sonra okuyabildim. Şöyle diyordu mektubunda:

"Sevgili Fuat,

Korktuğum şey başıma geldi. Başka bir adama kaptırdım gönlümü, ama seni asla aldatmadım. Nesim'i tanırsın, gönlümü çalan adam o. Gerçeği sana yazarak ifade etmek istedim. Mektubumu ne zaman okuyabilirsin bilmiyorum ama bir gün gerçeği öğrenmeni istiyorum. Sana, "Bu zevkler ve acılar oyunu burada bitsin," derken kastettiğim buydu. Senin beni aldatmandaki gerçeği kabul ediyorum, ama ben asla seni aldatmayacağım.

Bilmeni istediğim bir başka şey ise şu: Erzurum'a Nesim'le birlikte geldik. Sadece benzer acıları paylaştığımız için onunla gelmeyi seçtim, başka bir amacım yok. Erdemli olmayı, erdemli kalmayı seviyorum Fuat. Aramızdaki birleşmeden sonra gelen bu barışı, güzelliği değerlendirmek istedim. Buraya gelip babamın acısını yaşadığı yerde kendi acımı ehlileştirmeyi başarmış olmasaydım, ruhumda bir ateş gibi

akan kederimi dindiremezdim. Korkmuyorum artık. Gelmiş geçmiş bütün kötü günler kalbimizden ve yeryüzünden iyilikleri, güzellikleri söküp atamamıştır. İnsan güzel günler uğruna iyilikleri görmeyi başarmalıdır. Senden bir çocuk sahibi olmak gibi...

Lina"

Lina Erzurum Aşkale'den döndükten sonra çok değişmişti. Ne ki hastalığı hızla ilerliyordu. Gerçekte dünya ve biz akışımızı sürdürüyoruz. Değişebiliriz, bugün başka duygular, yarın bambaşka duygular yaşayabiliriz. Ama Lina'nın tümünden herkesi aynı kişi sanma hastalığına yakalanması çok uzun sürmedi ki, bir başkası olarak sessiz, neredeyse çilecileri andıran gövdesel bir dalgınlık içinde onunla yaşamam çok zordu.

Derken Lina'nın durumu umutsuzlaştı. Bana söylemek istediği bir şey vardı, sonsuz önemli bir şey ama hastalığından ötürü beni çoğunlukla başkası, kafasındaki herkesi benzettiği kişi sandığı için söyleyemiyordu. Bunu hissediyordum. Zaman zaman Lina'nın sessizce ağladığını görüyordum ki artık kederle ilgilenmeyecek kadar yorgun düşmüştüm. Ama o, gözleri yaş içinde yüzüme bakıyor, sonra kalkıp yanıma geliyor, kucağıma gömülüyor, bir topak gibi kıvrılıyordu.

İşte böyle. "Tanıdık dünyamızın çehresinde boylu boyunca yazan *mutlak çözüm* ölümdür." Yine de çok büyük bir anlam taşıyan "yaşam"ın sırları ölümlerle birlikte gitmez. Lina'nın yaşamına ilişkin ne kadar az şey biliyordum! Ama şimdi aklıma gelen, zihnimden geçen her şey ona aitmiş gibi, her an bir şey öğreniyorum.

Son Söz

Fuat'ın kendi hikâyesini bu sayfalar üstünden okumasını çok isterdim. Çünkü bana, babasından miras kalan o kutuyu yıllar sonra açtığımı ve kutudan tahmin edemeyeceğim bir hikâyenin çıktığını, ama bu hikâyeyi yazmama ancak "Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise"yi okuduktan sonra izin verebileceğini söylemişti.

Fuat'ı bana tanıştıran Leyla, onun ölüm haberini de verdi. Gece yarısını geçiyordu, cep telefonum çaldığında, bunun uğursuz bir haber olduğunu sezmiştim. Leyla sakin bir sesle, Fuat'ın huzurlu bir şekilde dünyadan ayrıldığını söyledi. "Seninle ilk buluştuğu günün, onun doğum günü olduğunu biliyor muydun?" dedi.

"Hayır, bilmiyordum," dedim.

"Öldüğünü sosyal medyadan duyurdum," dedi.

"Peki," dedim ve telefonu kapattık.

Ölüm Fuat'tan önce de vardı, Fuat'tan sonra da sürüp gidecek. Fuat'ın bir anıya, bir söze, bir insana ya da başka herhangi bir şeye duyduğu acı verici sevgisini görüyordum hep. Ama sanki bu sevgi, boş bir kutunun içine konup sallanan taşlar gibi, kafasının içinde sallanıp duruyordu.

Bana gelince, şimdi bu kadar çok konuşmaktan rahatsızlık duyuyorum, ama "Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise"yi yazıp yayımlattığıma göre, Fuat'ın babasından kalan kutusunun içindeki hikâyeyi Leyla'dan öğrenebilirim. Umarım kutudan mutlu sonla biten bir hikâye çıkar.

Bin Yapraklı Lotus ve *İçimizdeki Şato* adlı öykü kitaplarından sonra *İblisname* adlı romanıyla tanınan, günümüz edebiyatının kendi dünyasını kurmuş yazarlarından İnan Çetin, yeni romanı *Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise*'de Türkiye'nin çok uzak olmayan bir tarihine, 1940'ların İstanbul'una götürüyor okuru.

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Haliç kıyısındaki Balat semtinde, müzisyen bir Türk genciyle Musevi bir kız arasındaki ilişki, nişanlılıktan evliliğe doğru giderken hızla dramatik bir öyküye dönüşüyor. Lina ile Fuat, dünya savaşırken kendi savaşlarını veriyor, farkında olmadan da birbirleriyle savaşıyorlar. Saklı duygular, gizli düşünceler, karşı hamleler, kıskançlıklar, kederler ve kadere teslimiyetler arasında aşkın gelgitleri yaşanıyor.

İnan Çetin, toplumsal ve tarihsel bir çerçevenin içine metaforlu, simgeli, muammalı ve aslında "felçli" bir aşkın manzarasını ustalıkla yerleştiriyor.

Uzun Bir Ömür İçin Uzun Bir Elbise'de tutkunun dili yeniden biçimleniyor.

Kapakdaki resim: Neslihan Eren

ISBN 978-975-08-2649-8

14 TL

9 789750 826498